

8

Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya

8

Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya

Nota:

Cada vegada que s'esmenta pares, alumnes, professors, etc., s'entén que es fa referència a ambdós sexes.

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
1a edició: gener de 2004
Tiratge: 1.000 exemplars
Impressió: Gràfiques Cuscó, SA
Dipòsit legal: B-4.698-2004

No és permesa la reproducció total ni parcial d'aquest document per cap mitjà electrònic, per a cap propòsit, sense l'aprovació expressa del Departament d'Ensenyament.

PRESENTACIÓ

El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu de Catalunya elabora, des de l'any 1995, informes comparatius sobre el grau d'eficàcia i d'eficiència del sistema educatiu català, confrontant indicadors publicats per l'OCDE amb les dades corresponents de Catalunya. Aquests indicadors són instruments útils per obtenir informació i poden ajudar els responsables polítics i els professionals de l'educació a avaluar la situació i els resultats dels seus sistemes educatius i a conèixer la preparació que té l'alumnat amb vista als reptes actuals i de futur.

Abans d'aquesta edició del Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya ja s'han publicat, en els darrers anys, set estudis similars, i en tots s'han facilitat, a més de les dades referents a Catalunya, comparacions internacionals que poden ajudar a situar la realitat de la nostra educació. En aquesta ocasió, com ja es va fer en la darrera edició, també hi podem trobar alguns indicadors que ens informen de l'estat de l'educació als països de la zona euro i altres indicadors que ens informen de la situació en què es troba als països de la Unió Europea. La continuïtat d'aquesta publicació permet visualitzar sèries temporals en alguns indicadors, que resulten altament il·lustratives de l'evolució del sistema.

Cal afegir que les dades d'aquest informe s'han extret de les fonts habituals i d'estudis propis realitzats pel Consell Superior d'Avaluació. Tot i això, som conscients de la necessitat d'anar-lo ampliant i actualitzant, i estem convençuts que les dades que s'obtidran dels estudis que actualment estan en curs, com el PISA 2003, entre d'altres, serviran per enriquir les futures edicions.

JAUME SARRAMONA I LÓPEZ

President del Consell Superior
d'Avaluació del Sistema Educatiu

ÍNDIX

Introducció	7
1. Indicadors de context	11
1.1. Nivell general de formació	11
1.2. Nivell de formació per sexes	18
1.3. Percentatge de la població d'edat compresa entre 0 i 29 anys que hi ha al conjunt de la població	19
1.4. PIB per habitant a preus constants, paritats de poder de compra, convertits en dòlars	23
2. Indicadors de recursos	25
2.1. Evolució de les despeses d'educació amb relació al PIB a Catalunya	26
2.2. Participació de l'educació en la despesa pública de Catalunya	27
2.3. Despeses d'educació per nivell de govern	29
2.4. Despeses de funcionament i despeses de capital	31
2.5. Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament	35
2.6. Evolució de la despesa educativa total a Catalunya	41
2.7. Retribucions del professorat	44
2.8. Ràtio alumnes/professor, per nivell d'ensenyament	48
2.9. Equipament TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) als centres docents de l'educació primària i secundària de Catalunya	52
3. Indicadors d'escolarització i processos	61
3.1. Escolarització a l'ensenyament reglat	62
3.2. Taxa neta d'escolarització a l'educació infantil en escoles públiques i privades	64
3.3. Escolarització a l'ensenyament secundari	65
3.4. Percentatge d'escolarització de l'alumnat de l'ensenyament secundari (ESO i batxillerat) i professional, en escoles públiques i privades	66
3.5. Clima escolar a l'àrea d'anglès en els centres de primària de Catalunya	68
3.6. Clima escolar a l'àrea d'anglès en els centres de secundària. Resultats obtinguts en l'avaluació del curs 2000-2001	71
3.7. La utilització de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) en les pràctiques docents a l'ESO	75
3.8. Participació de les famílies	83
4. Indicadors de resultats	89
4.1. Resultats obtinguts per l'alumnat de la mostra de Catalunya que va participar a les proves de competències bàsiques d'ensenyament secundari obligatori	90
4.2. Avaluació del progrés i promoció de l'alumnat de l'educació primària a Catalunya. Curs 2001-2002	96
4.3. Avaluació del progrés i promoció de l'alumnat d'educació secundària obligatòria a Catalunya	98
4.4. Resultats acadèmics de l'alumnat de batxillerat a Catalunya	100
4.5. Resultats acadèmics de l'alumnat que ha cursat cicles formatius de formació professional específica a Catalunya	102
4.6. Taxa d'activitat de la població d'entre 25 i 64 anys segons el seu nivell d'estudis	103
5. La Conferència Nacional d'Educació	105
6. Consideracions finals	109
6.1. Característiques generals dels sistemes d'indicadors d'ensenyament	109
6.2. Sistema d'indicadors d'ensenyament propis a Catalunya	109
6.3. Perspectives futures	111
Glossari de sigles	113
Relació de publicacions de la mateixa col·lecció	115
Índex analític	117

INTRODUCCIÓ

I. Contextualització bàsica

I.I. Preliminars

Determinar si el sistema educatiu de cada país és capaç de proporcionar les competències bàsiques que precisarà l'alumnat per desenvolupar-se en la seva futura vida social i laboral no és una tasca senzilla, i sovint es recorre a les comparacions internacionals entre sistemes educatius per tenir punts de referència que poden proporcionar senyals o indicis de la qualitat del sistema educatiu propi.

Dissenyar polítiques educatives de qualitat que permetin millorar les perspectives individuals i col·lectives de la societat és una de les fites clau de qualsevol govern. Darrerament assistim a un increment de la demanda educativa en el conjunt de països del nostre entorn i a un interès creixent dels poders públics per conèixer dades comparatives entre països que ajudin a trobar estratègies per millorar el sistema educatiu propi.

Aquest informe d'indicadors d'ensenyament de Catalunya respon a aquesta realitat i és el resultat de l'actualització i l'adaptació dels set informes anteriors, elaborats des del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu de Catalunya. Les principals referències que s'han utilitzat per obtenir dades comparatives són les publicacions de l'OCDE que, amb el mateix títol, *Regards sur l'éducation. Les indicateurs de l'OCDE*, es publiquen amb una periodicitat gairebé anual, i cal tenir present que l'edició d'aquests indicadors de l'any 2002 és la font internacional bàsica d'aquest treball. Tanmateix, en alguns indicadors s'ha inclòs informació de l'edició de l'any 2003.

I.II. Els indicadors dels sistemes educatius

Els indicadors d'ensenyament del Projecte *Indicators of Education Systems* (INES) de l'OCDE són dades estadístiques que no s'exhaureixen en la simple mesura d'un fenomen, sinó que es constitueixen en elements d'un sistema que respon a un model teòric o marc conceptual determinat.

Les fonts estadístiques són dues: l'estadística oficial de cada Estat, centralitzada a l'Eurostat, i les enquestes específiques de tipus internacional. La coordinació interestatal del projecte es duu a terme mitjançant un comitè científic i diverses xarxes amb objectius específics, en les quals hi ha representats els països membres.

Cal tenir en compte que l'INES és un projecte ja consolidat mitjançant la publicació de nou reculls d'Indicadors d'Ensenyament que s'han editat des del setembre de 1992 fins al setembre de 2003.

L'edició d'aquestes publicacions de l'OCDE en la qual es fonamenta aquest estudi dels indicadors d'ensenyament de Catalunya és la de l'any 2002, i consta de 33 indicadors amb dades relatives a més de 45 països, agrupades de la manera següent:

1	Indicadors de resultats de l'alumnat	14 indicadors
2	Indicadors de recursos econòmics i humans	6 indicadors
3	Indicadors d'escolarització i participació a l'ensenyament	6 indicadors
4	Indicadors de processos pedagògics i organització escolar	7 indicadors

L'OCDE també ha publicat una anàlisi complementària d'indicadors més reduïda, que amb el títol genèric *Analyse des politiques d'éducation* proporciona informació interessant per a tots els professionals de l'ensenyament.

I.III. El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

L'article 62 de la LOGSE (Llei orgànica 1/90, de 3 d'octubre) institucionalitza per primera vegada l'avaluació del sistema educatiu, tot promovent la creació de l'Institut Nacional de Calidad y Evaluación (INCE), que s'encarregarà de l'avaluació general del sistema educatiu, i establint que les administracions educatives amb competències plenes avaluin el propi sistema educatiu. La LOCE (Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre) va canviar el nom de l'INCE, que passà a ser l'INECSE (Institut Nacional de Evaluación y Calidad del Sistema Educativo), però de moment té encomanades les mateixes tasques.

El 9 de desembre de 1993 el Departament d'Ensenyament crea, sobre les bases del Consell Assessor, derogat a partir d'aquest moment (Decret 305/93), el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu. Dins els "Objectius i Pla de Treball del Consell", es proposa:

Elaborar un sistema d'indicadors d'ensenyament que facilitin informació sobre el grau d'eficàcia i eficiència del sistema educatiu català i que permetin la comparació estatal i internacional sobre el context, el funcionament i els resultats del sistema educatiu català.

Ja s'han elaborat set informes anuals, amb dades referides a les publicacions de l'OCDE, i ara es presenta el vuitè, amb la majoria de dades referides al curs 2000-2001 i amb l'estudi evolutiu d'alguns indicadors educatius de Catalunya fins a l'any 2002, per tal d'actualitzar-los.

II. Elaboració dels indicadors del sistema educatiu de Catalunya

L'elaboració dels indicadors del sistema educatiu de Catalunya té un doble objectiu:

- A llarg termini: definir, fixar i elaborar un sistema d'indicadors d'ensenyament per a Catalunya sobre la base d'un nucli d'indicadors, comparables en l'àmbit internacional, seleccionats d'entre els que proposi l'OCDE, i un nucli d'indicadors "interns", propis de Catalunya i, tant com sigui possible, coordinats i comparables amb els d'altres sistemes educatius d'àmbit estatal i no estatal.
- A curt termini: elaborar els indicadors d'ensenyament de Catalunya, d'acord amb el model proposat pel *Centre for Educational Research and Innovation (CERI)*, concretat en les successives edicions de *Regards sur l'éducation. Les indicateurs de l'OCDE* i d'acord amb la metodologia aplicada pel Projecte INES.

Cal tenir en compte, però, que Catalunya no pot oferir dades comparables d'alguns indicadors perquè no va participar, quan van tenir lloc, en les enquestes com a país, sinó formant part de tot el territori espanyol. Tampoc no els podrà oferir en el futur, si no participa com a tal, en les xarxes del Projecte INES que estudien i decideixen la realització d'enquestes internacionals.

III. Guia de lectura

Tal com ja s'ha explicat, aquest recull d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya té com a referent l'obra ja citada *Regards sur l'éducation. Les indicateurs de l'OCDE*, edició del 2002. Les dades corresponents a les referències TOTS ELS PAÏSOS, ESPANYA, PAÏSOS DE L'EURO i UNIÓ EUROPEA són fonamentalment extretes de l'obra suara esmentada. En algun cas també hi ha dades de la publicació *Les chiffres clés de l'éducation en Europe 2002*, de La Comissió Europea/Eurydice/Eurostat. No obstant això, cal assenyalar que:

- TOTS ELS PAÏSOS és la mitjana no ponderada dels països que aporten una determinada dada per a un determinat indicador, tal com figura en la publicació de l'OCDE; per tant, el seu valor és molt relatiu. Per tal de matisar i complementar aquesta informació, hi afegim la mitjana no ponderada dels països de la nostra àrea: la UNIÓ EUROPEA i els PAÏSOS DE L'EURO, amb la mateixa problemàtica que en el cas de la mitjana de tots els països.

S'observarà que, de vegades, hi ha una certa distorsió entre els valors de les mitjanes de la columna TOTAL i els valors expressats en les altres columnes d'un mateix quadre. Això és degut al fet que no tots els països que hi participen aporten dades a cada una de les columnes.

- ESPANYA és l'àmbit en què queda inclòs l'altre terme de la comparació, CATALUNYA; la qual cosa, com és obvi, té un efecte distorsionador que també haurà de tenir-se present.
- Quant a CATALUNYA, s'ha estudiat l'evolució d'alguns indicadors al llarg dels anys 1996-2002 per tal de conèixer dades actuals que facin més útil l'informe.

IV. Fonts estadístiques. Agraïments

Les dades de Catalunya que es publiquen han estat facilitades per:

- el Departament d'Ensenyament (Secretaria General. Subdirecció General d'Estudis i Organització), (Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa), (Consell Escolar de Catalunya), (Subdirecció General de la Inspecció);
- l'Institut d'Estadística de Catalunya,

o bé han estat elaborades en el Consell Superior d'Avaluació. A totes les persones i unitats que ens han ajudat, el nostre sincer reconeixement.

1. INDICADORS DE CONTEXT

El context social econòmic i humà en què es troba inclòs un determinat sistema educatiu és fonamental per poder interpretar els seus processos educatius, les diferències estructurals de funcionament i els seus resultats. També és molt important identificar quines són les competències bàsiques que cada sistema educatiu espera que aconseguixin els ciutadans i conèixer quin és el nivell de formació assolit per cadascuna de les persones que formen part del conjunt de la població. Cal, també, conèixer altres dades importants, com pot ser l'estructura demogràfica de la població, de manera especial, el percentatge de joves que hi ha en cada país, atès que, en definitiva, aquesta població jove és la directament implicada a l'hora d'esmerçar els recursos que el país destina a l'educació, i la seva grandària relativa determinarà els fons unitaris que el sistema podrà oferir a cada alumne.

A continuació trobarem un estudi detallat d'indicadors de context que poden ajudar-nos a comprendre més bé la situació general del nostre país en relació amb els països del nostre entorn en tot el que fa referència al seu sistema educatiu. Són indicadors com ara el nivell general de formació de la població, el percentatge de població que ha finalitzat els estudis secundaris, o el percentatge de població jove que té cada país, que poden proporcionar una visió de conjunt de la situació educativa de diferents països de l'OCDE i comparar-la amb la situació global del sistema educatiu de Catalunya.

1.1. Nivell general de formació

L'estructura de la població segons el seu nivell de formació varia de manera considerable entre els diferents països de l'OCDE. El percentatge de població que ha acabat els estudis de nivell secundari canvia molt d'uns països a uns altres, i el fet de conèixer aquestes dades de manera detallada pot ajudar-nos a avaluar el capital humà de què disposa cada país.

La majoria dels sistemes educatius actuals han experimentat darrerament grans canvis, i per classificar-los s'ha adoptat el sistema de classificació internacional tipus d'ensenyament (CITE), que es revisa periòdicament. Aquesta classificació intenta homogeneitzar les estadístiques d'ensenyament quant als nivells educatius, per tal que les dades de cada país siguin comparables. La darrera revisió, adoptada per tots els països de l'OCDE des de 1999, és l'anomenada CITE 97. Pel que fa a Catalunya, la correspondència de cada nivell educatiu és la següent:

- CITE 0: educació pre-primària. Es defineix com la primera etapa d'ensenyament organitzat dins d'una escola.
- CITE 1: ensenyament primari i educació especial. Comença als 6 anys i és un ensenyament obligatori que té una durada de sis anys.
- CITE 2: ensenyament secundari obligatori. Completa l'educació bàsica obligatòria i té una durada de quatre anys.
- CITE 3: batxillerat, cicles formatius de grau mitjà, escoles d'idiomes i d'arts aplicades i oficis artístics. Comença als 16 anys, quan ha finalitzat l'ensenyament obligatori, i té una durada de dos anys.
- CITE 4: ensenyament post-secundari no superior (cicles formatius de grau superior...).
- CITE 5: ensenyament superior universitari de primer nivell: diplomatures, enginyeries tècniques, i arquitectura tècnica, llicenciaturs, enginyeries i arquitectura.
- CITE 6: ensenyament superior universitari de segon nivell: doctorats.

Tot seguit veurem quin és el grau de formació de la població adulta del nostre país i la compararem amb la d'altres països. Aquest indicador es considera important per conèixer el grau de desenvolupament i de qualificació personal al qual ha arribat el conjunt de la població de cada país.

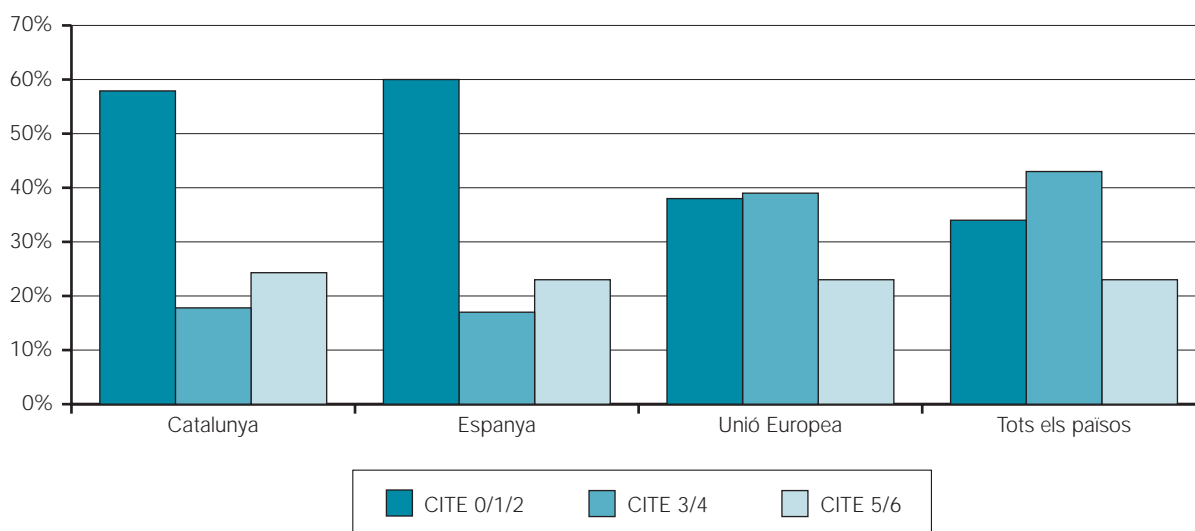
1.1.1. Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, d'acord amb el nivell de formació màxim assolit

Aquest indicador ens informa dels nivells de formació de la població i està expressat en percentatge de població adulta d'edat compresa entre els 25 i 64 anys que ha completat un determinat nivell de formació.

El primer nivell de formació (CITE 0/1/2) inclou totes les persones que, com a màxim, tenen acabat l'ensenyament secundari obligatori. El segon nivell de formació (CITE 3/4) inclou totes les persones que han finalitzat l'ensenyament secundari postobligatori, i en el tercer nivell (CITE 5/6) s'inclou tota la població que té estudis de nivell universitari.

Nivell / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea	Tots els països
CITE 0/1/2	57,9%	60%	38%	34%
CITE 3/4	17,8%	17%	39%	43%
CITE 5/6	24,3%	23%	23%	23%

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya, dades de l'EPA (2001) / *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2002 (any de referència, 2001).

Interessa conèixer amb més detall la variació que ha experimentat la formació de la població en els darrers anys i a les pàgines següents veurem que en desagregar aquest indicador per trams d'edat, el problema del baix nivell de formació de la població sembla que està en vies de solució. En efecte, tot i que el nivell de formació del conjunt de la població adulta encara és relativament baix, la població jove de Catalunya té actualment uns nivells de formació molt semblants als dels joves de països del nostre entorn.

● **Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, d'acord amb el nivell de formació màxim assolit (als països de l'euro)**

Les diferències entre els nivells de formació de la població adulta dels països de la zona euro són encara molt notables, tal com es pot comprovar en el quadre següent. Cal tenir present, però, que els programes d'ensenyament existents als diferents països són complicats de classificar i comparar i, a més, els continguts corresponents a un determinat nivell de la classificació CITE poden variar d'un país a un altre.

Percentatge de població adulta que té el nivell màxim de formació especificat

País / Nivell	CITE 0/1/2	CITE 3/4	CITE 5/6	Població total
Catalunya	57,9%	17,8%	24,3%	6.343.110 h.
Alemanya	18%	60%	23%	81.947.000 h.
Àustria	24%	62%	14%	8.051.700 h.
Bèlgica	44%	30%	26%	10.274.700 h.
Espanya	60%	17%	23%	41.153.400 h.
Finlàndia	26%	42%	32%	5.205.000 h.
França	36%	41%	23%	59.107.500 h.
Grècia	49%	34%	17%	11.020.700 h.
Irlanda	43%	22%	35%	3.780.600 h.
Itàlia	55%	35%	10%	58.082.500 h.
Luxemburg	47%	35%	18%	446.000 h.
Països Baixos	35%	41%	24%	16.179.500 h.
Portugal	80%	11%	9%	10.343.000 h.

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya / *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2002 (any de referència, 2001).

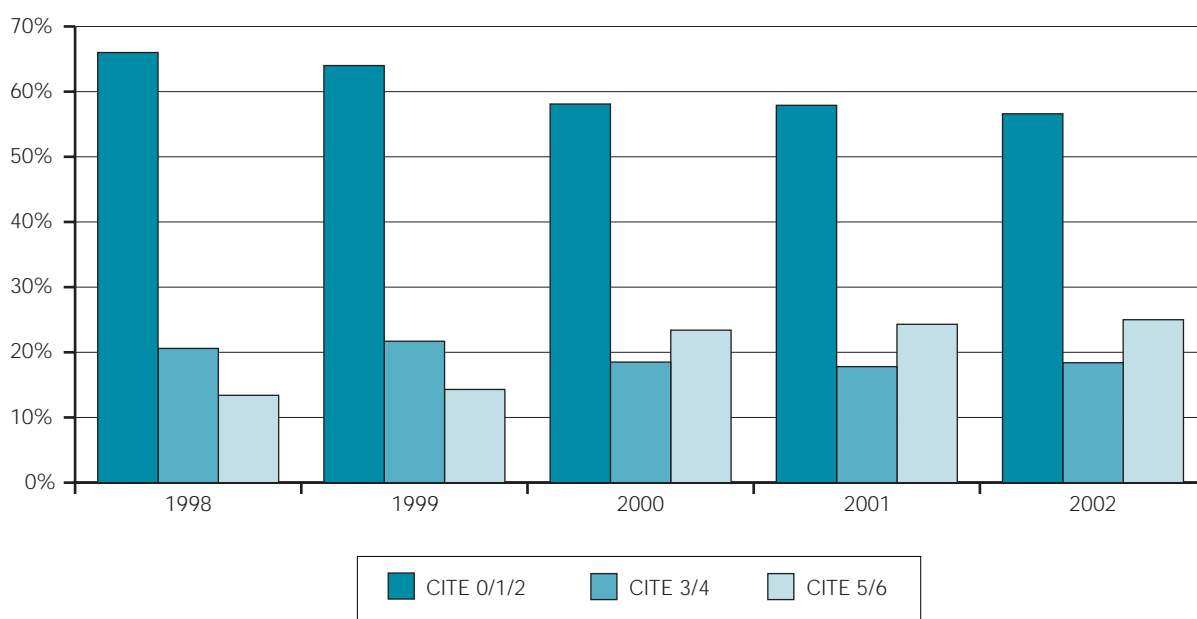
Segons les dades anteriors, Portugal i Espanya són encara els països d'aquesta zona de l'euro que presenten els percentatges més alts de població amb un nivell màxim de formació que no supera la primària.

● **Evolució de l'indicador "Distribució de la població d'edat compresa entre 25 i 64 anys, d'acord amb el nivell de formació màxim assolit", des de 1998 fins a 2002, a Catalunya**

Per complementar la informació que ens proporciona l'indicador anterior, sembla oportú fer un estudi de la variació del nivell general de formació que hi ha hagut en aquests últims anys només a Catalunya. L'evolució de l'indicador a Catalunya pot aportar una informació tant o més valuosa que la comparació d'aquest indicador amb valors calculats en altres països, ja que en aquest estudi evolutiu, la font i la metodologia emprada són idèntics.

Nivell / Any	1998	1999	2000	2001	2002
CITE 0/1/2	66,0%	64,0%	58,1%	57,9%	56,6%
CITE 3/4	20,6%	21,7%	18,5%	17,8%	18,4%
CITE 5/6	13,4%	14,3%	23,4%	24,3%	25,0%

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya, a partir de dades de l'EPA (diversos anys).

El percentatge de població que només arriba a completar estudis primaris és cada cop més baix i, en canvi, els percentatges corresponents a la població que ha assolit nivells de formació secundària o superior han augmentat. A l'hora de valorar les dades anteriors, però, s'ha de considerar que els percentatges que ens ha facilitat l'Institut d'Estadística de Catalunya s'han obtingut utilitzant la Classificació Nacional d'Estudis (CNED-2000) a l'enquesta de població activa on es recull el nivell de formació assolit per la població. Fins a l'any 1999, a les taules sobre nivell de formació s'havien emprat les correspondències amb la classificació CITE (Classificació Internacional del Tipus d'Ensenyament), i la principal diferència entre les dues classificacions radica en el tractament de la formació professional de grau superior, que ara ja s'inclou com a formació de nivell superior.

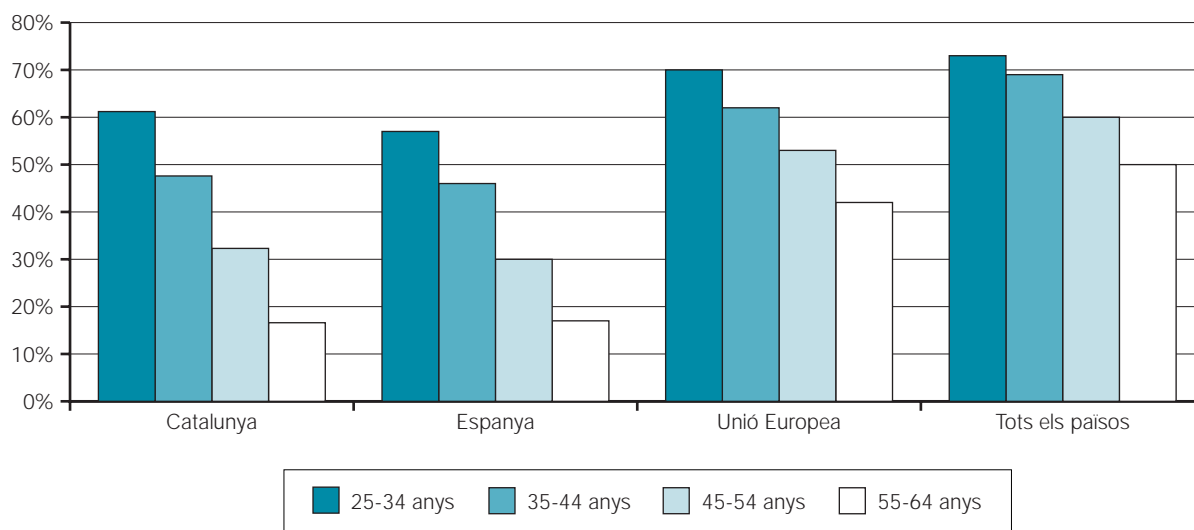
1.1.2. Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, que ha acabat, almenys, l'ensenyament secundari (per trams d'edat)

En tots els països de l'OCDE el nivell de formació de la població adulta ha anat augmentant en els darrers anys. Per això, si en fem un estudi detallat, veurem que en els trams de població més jove els percentatges de població amb un determinat nivell de formació són més alts. Així, aquest indicador concreta la composició, en percentatges i per segments d'edat, del 42% de la població adulta catalana, que era la que tenia l'any 2001, com a mínim, estudis de secundària i la compara amb les dades corresponents del mateix any publicades en els Indicadors de l'OCDE.

Tal com es pot constatar, actualment, més del 60% de la població adulta de la majoria dels països de l'OCDE han finalitzat l'ensenyament secundari.

Tram d'edat / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea	Tots els països
25-34 anys	61,2%	57%	70%	73%
35-44 anys	47,6%	46%	62%	69%
45-54 anys	32,3%	30%	53%	60%
55-64 anys	16,6%	17%	42%	50%

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya, dades de l'EPA (2001) / *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2002 (any de referència, 2001).

Cal fer notar que les dades anteriors són les de l'any 2001, atès que aquesta és l'última referència de la publicació de l'OCDE de l'any 2002 que ens serveix de base en aquest treball. Tanmateix, a les pàgines següents veurem les dades corresponents a Catalunya més actualitzades.

L'indicador palesa que a Catalunya el problema del baix nivell de formació general està en procés de solució, de manera especial en els trams de població més jove, atès que mentre només un 16,6% del segment de població d'edat compresa entre 55 i 64 anys havia assolit, com a mínim, una titulació de secundària, aquest percentatge s'elevava al 61,2% en el segment de població d'edat compresa entre 25 i 34 anys. Aquesta informació amplia i complementa la de l'indicador anterior.

● **Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, que ha acabat, almenys, l'ensenyament secundari per trams d'edat i als països de l'euro**

Tot i que encara hi ha marcades desigualtats entre països, les diferències de percentatges són més petites per a aquells trams d'edat que corresponen a les persones més joves.

Percentatge de població adulta amb estudis iguals o superiors als secundaris

País / Tram d'edat	25-34 anys	35-44 anys	45-54 anys	55-64 anys
Catalunya	61,2%	47,6%	32,3%	16,6%
Alemanya	85%	85%	82%	75%
Àustria	83%	80%	70%	60%
Bèlgica	75%	63%	51%	39%
Espanya	57%	46%	30%	17%
Finlàndia	86%	83%	70%	51%
França	78%	67%	58%	45%
Grècia	72%	60%	43%	28%
Irlanda	73%	63%	48%	35%
Itàlia	57%	50%	38%	22%
Luxemburg	60%	57%	50%	42%
Països Baixos	74%	69%	60%	50%
Portugal	33%	20%	14%	9%

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya / *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2002 (any de referència, 2001).

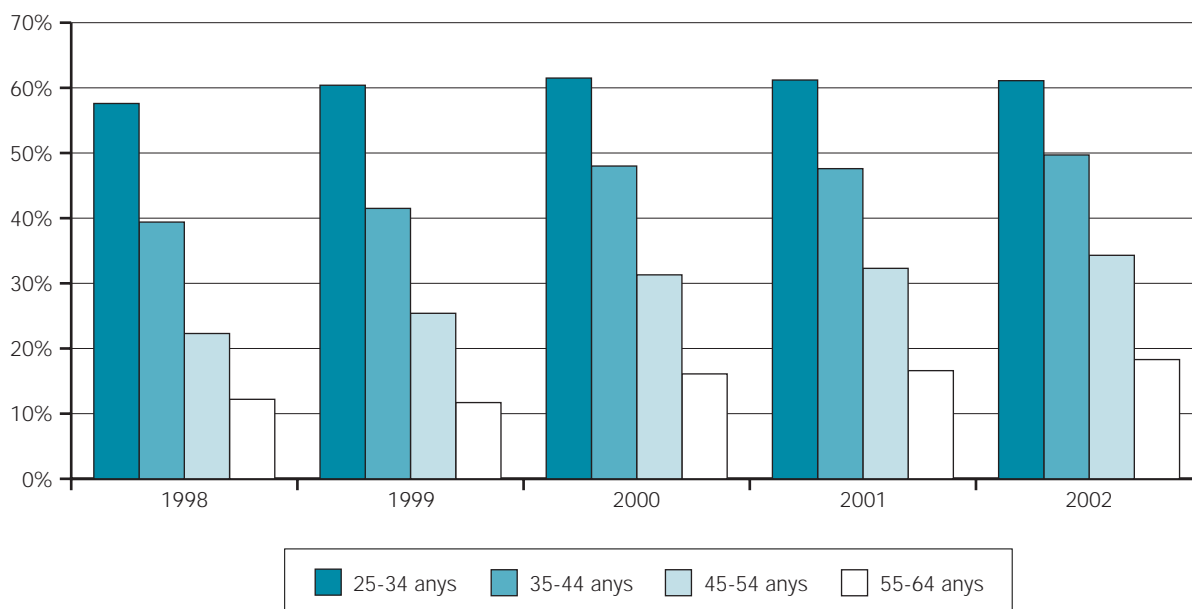
Cal valorar positivament la considerable diferència entre les dades de la primera columna de Catalunya (61,2%), relativa a la població més jove, i les de l'última (16,6%), que correspon a la població d'entre 55 i 64 anys. El progrés general i la tendència anivelladora entre tots aquests països de la zona euro és prou clara i només Portugal presenta encara diferències força significatives.

● **Evolució de l'indicador "Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, que ha acabat, almenys, l'ensenyament secundari (per trams d'edat)", des de 1998 fins a 2002, a Catalunya**

L'estudi evolutiu d'aquest indicador a Catalunya és molt clarificador i permet evidenciar el gran avenç formatiu experimentat en aquests darrers anys. Tot i això, cal esmentar que l'increment produït en el grup de persones d'edats compreses entre els 25 i els 34 anys en l'últim període, que va des de l'any 1995 fins al 2000, on s'havia produït un increment percentual de quasi bé 10 punts, s'ha estabilitzat darrerament.

Tram d'edat / Any	1998	1999	2000	2001	2002
25-34 anys	57,6%	60,4%	61,5%	61,2%	61,1%
35-44 anys	39,4%	41,5%	48,0%	47,6%	49,7%
45-54 anys	22,3%	25,4%	31,3%	32,3%	34,3%
55-64 anys	12,2%	11,7%	16,1%	16,6%	18,3%

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya, a partir de dades de l'EPA (diversos anys).

Les dades anteriors mostren que a Catalunya el 61,5% d'aquesta població jove tenia l'any 2000, pel cap baix, estudis de nivell secundari; però també és remarcable l'increment percentual de la població d'edats compreses entre 45 i 54 anys que han acabat almenys l'ensenyament secundari.

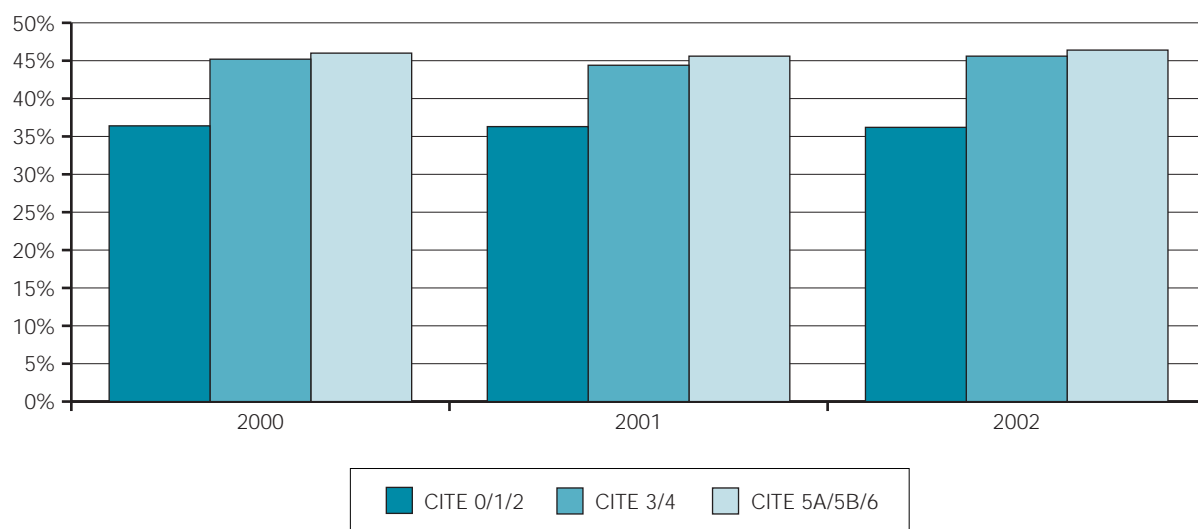
1.2. Nivell de formació per sexes

● Evolució de l'indicador "Proporció de dones, entre la població de 25 i 64 anys, que han assolit un nivell específic de formació", des de 2000 fins a 2002, a Catalunya

Aquest estudi evolutiu està referit a la població total de Catalunya i ens informa del percentatge de dones d'edats compreses entre 25 i 64 anys que tenen un determinat nivell de formació. Les dades mostren que a Catalunya, als nivells de formació elevats (CITE 3 a 6), hi ha una clara tendència anivelladora del percentatge de dones que han assolit un determinat nivell de formació amb el d'homes que tenen el mateix nivell.

Nivell / Any	2000	2001	2002
CITE 0/1/2	36,4%	36,3%	36,2%
CITE 3/4	45,2%	44,4%	45,6%
CITE 5A/5B/6	46,0%	45,6%	46,4%
TOTAL	41,0%	40,6%	41,2%

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya, a partir de dades de l'EPA (diversos anys).

A l'hora de valorar les dades anteriors, s'ha de considerar que els percentatges que ens ha facilitat l'Institut d'Estadística de Catalunya s'han obtingut a partir de la classificació CITE (Classificació Internacional del Tipus d'Ensenyament), adoptada per tots els països de l'OCDE des de 1999.

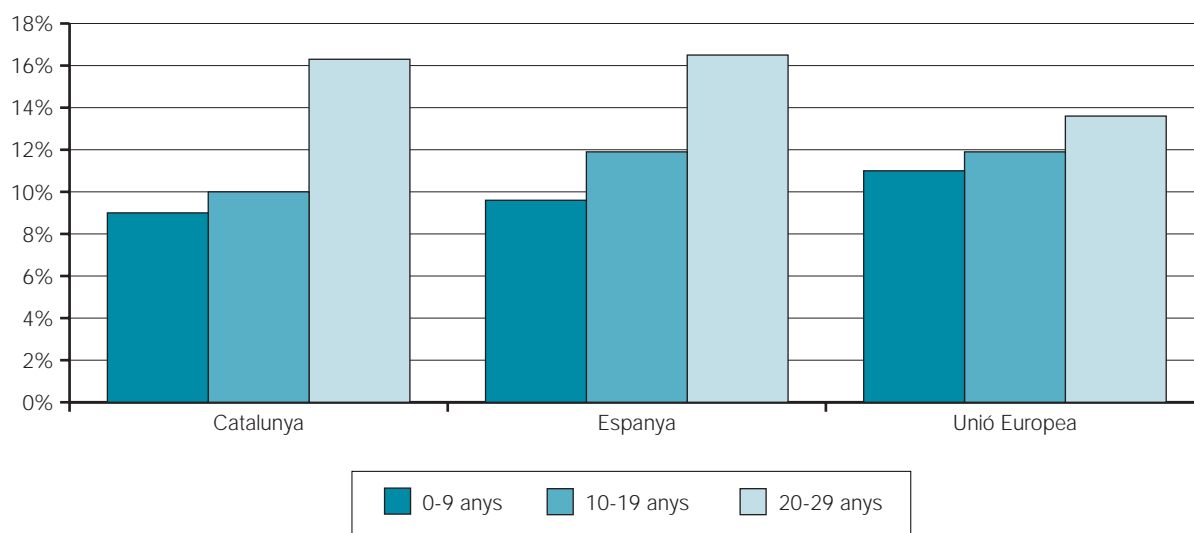
1.3. Percentatge de població d'edat compresa entre 0 i 29 anys que hi ha al conjunt de la població

El percentatge de població jove, d'edat compresa entre 0 i 29 anys, que hi ha en cada país és determinant per calcular la quantitat de recursos necessaris per a la seva futura educació, atès que la majoria de l'alumnat matriculat és jove i aquest és, fonamentalment, el receptor directe dels recursos que es dediquen a l'educació. És clar que l'estructura demogràfica d'un país té implicacions importants a l'hora de decidir els recursos econòmics i humans que es destinen a l'educació; així, en aquells països que tenen un elevat percentatge de població jove, que endemés solen ser els més desfavorits econòmicament, una determinada quantitat de recursos a repartir representarà quantitats unitàries menors que si el percentatge de població jove fos més reduït.

En la majoria dels països de la UE, el percentatge de població jove d'edat compresa entre 0 i 29 anys varia entre el 33% i el 47% del total de la seva població. A Catalunya, l'any 2000, el percentatge de població jove era de tan sols el 35,3%, mentre que en el conjunt d'Espanya era del 38%.

Tram d'edat / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea
0-9 anys	9,0%	9,6%	11,0%
10-19 anys	10,0%	11,9%	11,9%
20-29 anys	16,3%	16,5%	13,6%

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya / *Les xifres clés de l'education en Europe*, 2002 (any de referència, 2000).

És clar que el baix percentatge relatiu de població jove a Catalunya implica un percentatge més alt de població adulta. Alguns resultats d'altres indicadors, com el nivell general de formació de la població adulta, de manera especial per als trams d'edat més elevats, es poden explicar a partir de la informació que ens proporciona aquest indicador.

Tot seguit es mostra el percentatge de població jove i la població total que hi havia l'any 2000 en diversos països de la Unió Europea; del seu estudi en podem extreure conclusions que poden ajudar a percebre les importants diferències que hi ha entre ells. A més dels països de la Unió Europea, també s'hi ha inclòs la informació relativa als països candidats i als tres països membres de l'espai econòmic europeu.

● Població jove, d'edat compresa entre 0 i 29 anys, com a percentatge de la població total de cada país

Distribució de la població jove de països d'Europa

Països	Joves (0 a 29 anys)	Població total
Alemanya	33%	82.163.000 h.
Àustria	36%	8.102.000 h.
Bèlgica	37%	10.239.000 h.
Bulgària*	38%	8.191.000 h.
Catalunya	35%	6.193.407 h.
Dinamarca	37%	5.330.000 h.
Eslovàquia*	45%	5.398.000 h.
Eslovènia*	38%	1.988.000 h.
Espanya	38%	39.733.000 h.
Estònia*	40%	1.372.000 h.
Finlàndia	37%	5.171.000 h.
França	40%	58.728.000 h.
Grècia	37%	10.554.000 h.
Holanda	38%	15.864.000 h.
Hongria*	40%	10.043.000 h.
Irlanda	47%	3.776.000 h.
Islàndia**	46%	279.000 h.
Itàlia	34%	57.680.000 h.
Letònia*	39%	2.380.000 h.
Liechtenstein**	39%	32.400 h.
Lituània*	42%	3.699.000 h.
Luxemburg	37%	436.000 h.
Malta*	42%	380.200 h.
Noruega**	40%	4.478.000 h.
Polònia*	44%	38.654.000 h.
Portugal	38%	10.263.000 h.
Regne Unit	38%	59.617.000 h.
República Txeca*	40%	10.278.000 h.
Romania*	43%	22.455.500 h.
Suècia	37%	8.861.000 h.
Xipre*	45%	666.800 h.

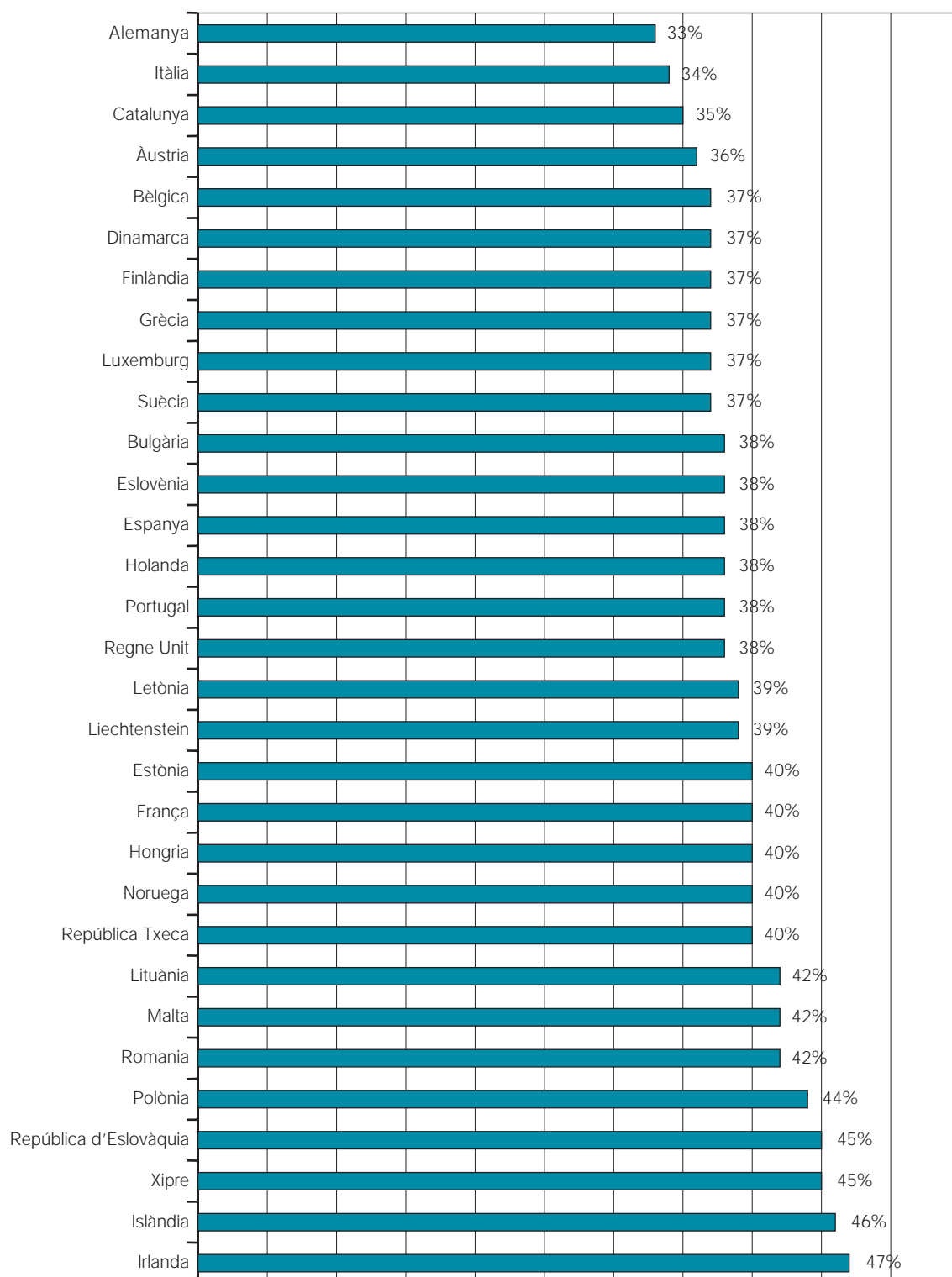
FONT: *Les chiffres clés de l'éducation en Europe*, 2002. Dades relatives a l'any 2000.

* Països candidats a la Unió Europea

** Països membres de la Zona Econòmica Europea

Alemanya i Itàlia són els països d'Europa que tenen un percentatge més baix de població jove. Per tal d'apreciar millor les desigualtats, a continuació es poden veure aquestes diferències gràficament.

Població de 0 a 29 anys com a percentatge de la població total

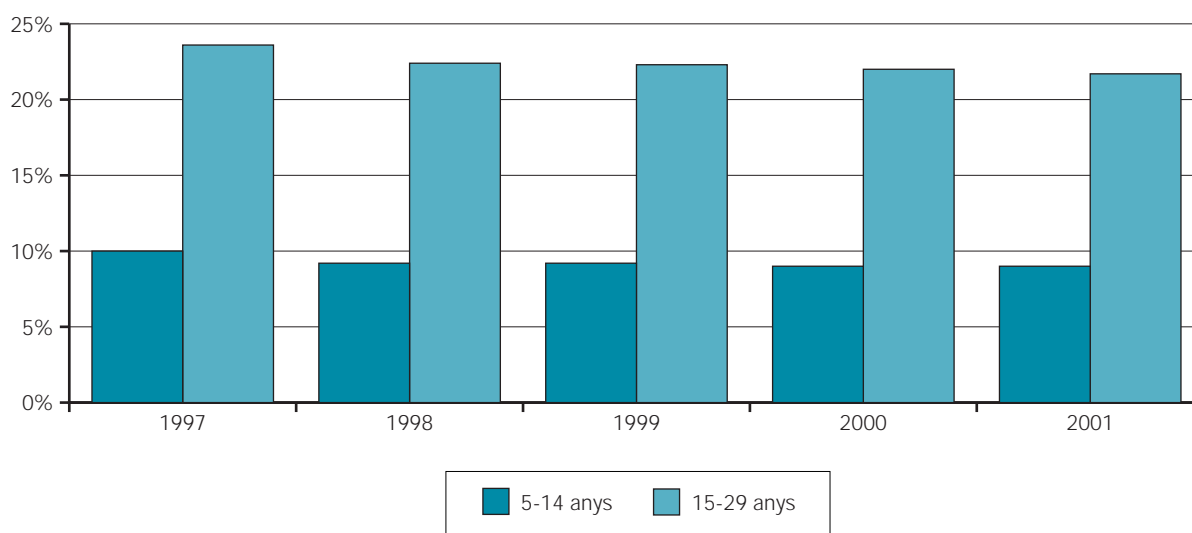
Per destacar la important davallada de població jove, cal apuntar que a Espanya, l'any 1985, el percentatge de població del tram 5-14 anys era del 16,6%, i que les previsions d'aquest mateix tram d'edat per a l'any 2005 donen un valor del 9,7%, que és un dels més baixos de tots els països d'Europa.

● **Evolució de l'indicador "Percentatge de la població d'edat compresa entre 5 i 29 anys en el conjunt de la població", des de 1997 fins a 2001, a Catalunya**

A Catalunya fa anys que tenim una davallada sistemàtica de població jove, que s'observa especialment al tram de joves d'edat compreses entre 5 i 14 anys. Cal esmentar, però, que les darreres dades, relatives a l'any 2003, ja mostren un petit canvi de tendència que en gran manera ve afavorida pel fenomen migratori, que ha ocasionat un increment considerable de la població de joves al nostre país.

Tram d'edat / Any	1997	1998	1999	2000	2001
5-14 anys	10,0%	9,2%	9,2%	9,0%	9,0%
15-29 anys	23,6%	22,4%	22,3%	22,0%	21,7%
5-29 anys	33,6%	31,6%	31,5%	31,0%	30,7%

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya. Estimació de població (diversos anys).

Les dades anteriors palesen la constant disminució de població jove que ha experimentat el nostre país durant aquests darrers anys. Caldrà retenir totes aquestes dades per ponderar, després, els indicadors de despeses en ensenyament. En efecte, un mateix percentatge de despeses en educació en relació amb el producte interior brut (PIB) pot ser més satisfactori segons la quantitat de població sobre la qual s'aplica.

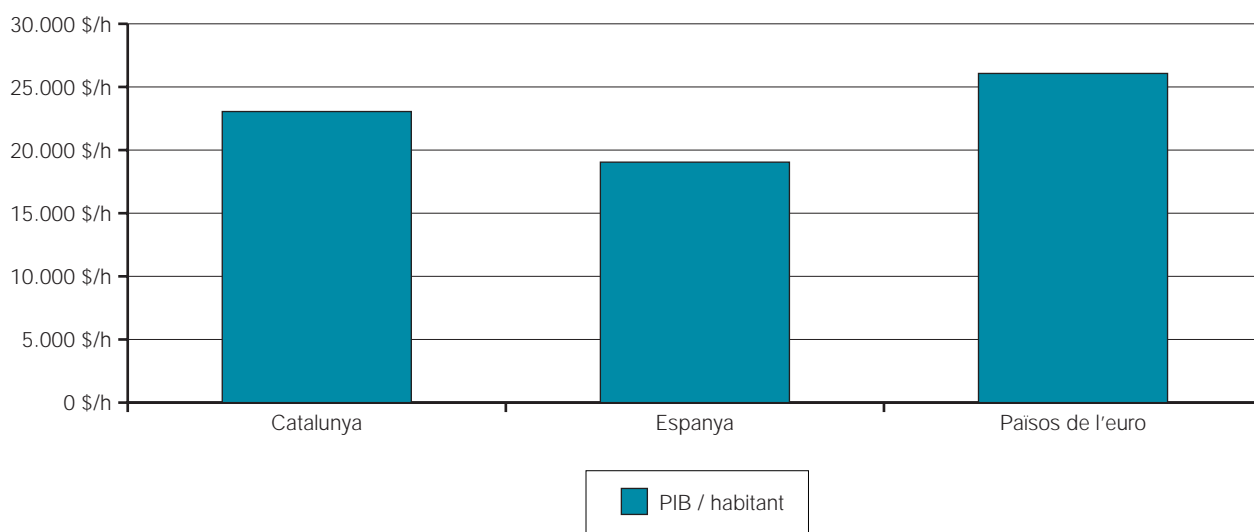
D'altra banda, el simple manteniment del pressupost d'Educació quan la població escolar minva, representa un increment relatiu de les inversions en aquest àmbit.

1.4. PIB¹ per habitant a preus constants, paritats de poder de compra,² convertits en dòlars

La majoria dels països de l'euro assignen un percentatge semblant del seu PIB al finançament de la despesa educativa. Aquest percentatge varia entre el 4% i el 7% en gairebé tots aquests països. Ara bé, dos percentatges idèntics del PIB poden ser quantitats absolutes molt diferents, segons el nivell econòmic del país. Convé, doncs, conèixer el percentatge del PIB dedicat a l'educació i els valors del PIB de cada país per poder valorar la quantitat de recursos que es dediquen al finançament de la despesa educativa.

	Catalunya	Espanya	Països de l'euro
PIB / habitant	23.053 \$/h.	19.044 \$/h.	26.070 \$/h.

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya. OCDE Indicators, 2002 (any de referència, 1999).

A continuació veurem més detalladament els valors que tenia el PIB dels països de l'euro als preus corrents de l'any 2000.

1. PIB: el «producte interior brut» és la suma dels valors dels béns i serveis produïts en un espai econòmic i un període de temps determinats. «Per habitant» (o «per càpita»): relació d'una magnitud macroeconòmica amb el nombre d'habitants d'un determinat espai econòmic.

2. PPC: la «paritat del poder de compra» és una taxa de conversió monetària que permet expressar en una unitat comuna el poder adquisitiu de diferents monedes; elimina, doncs, les diferències de nivell de preus existent entre països. És a dir, una determinada quantitat PPC convertida en moneda nacional permetria adquirir els mateixos béns i serveis a tots aquests països.

● PIB per habitant a preus constants, paritats de poder de compra convertits en dòlars, als països de l'euro

País	PIB/Habitant
Catalunya	23.785 \$/h.
Alemanya	26.139 \$/h.
Àustria	28.070 \$/h.
Bèlgica	26.392 \$/h.
Espanya	20.195 \$/h.
Finlàndia	25.357 \$/h.
França	25.090 \$/h.
Grècia	15.885 \$/h.
Irlanda	28.285 \$/h.
Itàlia	25.095 \$/h.
Luxemburg	48.239 \$/h.
Països Baixos	27.316 \$/h.
Portugal	16.780 \$/h.

FONT: OCDE Indicators, 2003 (període de referència, 2000).

La font internacional d'aquestes dades és l'edició dels indicadors de l'OCDE de 2003, i les corresponents a Catalunya s'han calculat a partir de les dades facilitades per l'Institut d'Estadística de Catalunya.

2. INDICADORS DE RECURSOS

Els països més desenvolupats del món dediquen una part important del pressupost nacional a costejar la despesa educativa. Per avaluar el nivell i la distribució d'aquesta despesa ens servim dels indicadors de recursos; un dels més acceptats i emprats per valorar-la és l'indicador que ens informa de la despesa educativa total amb relació al PIB (producte interior brut) del país.

La majoria dels països de l'OCDE tenen un nivell de despesa educativa similar, que sol variar entre el 4% i el 8% del seu PIB. Si es compara la despesa de cada país amb relació al PIB, es constata que al sector educatiu s'hi dedica una quantitat de recursos que, segons els països, poden variar entre el 9% i el 20% de la seva despesa pública total.

Si ens centrem en els països de l'OCDE, la mitjana del percentatge del PIB que cada país va dedicar a costejar la despesa educativa durant l'any 2000 va ser d'un 5,5%. Tot i això, cal recordar que aquests percentatges no estan calculats d'una manera homogènia, atès que hi ha països que inclouen les despeses en recerca, d'altres no tenen present l'escola privada, etc. S'han d'utilitzar totes aquestes dades amb molta prudència i tenir en consideració tota la casuística. Si ens centrem en els països de l'euro, durant l'any 2000, segons les dades facilitades per l'OCDE en la publicació de 2003, les despeses d'educació en percentatge del PIB van ser les següents:

Despeses d'educació en percentatge del PIB als països de l'euro

País	% de despeses	PIB / Habitant
Alemanya	5,3	26.139
Austria	5,7	28.070
Bèlgica	5,5	26.392
Espanya	4,9	20.195
Finlàndia	5,6	25.357
França	6,1	25.090
Grècia	4,0	15.885
Irlanda	4,6	28.285
Itàlia	4,9	25.095
Luxemburg	-	48.239
Països Baixos	4,7	27.316
Portugal	5,7	16.780

FONT: OCDE Indicators, 2003 (període de referència, 2000).

S'ha inclòs una columna amb el PIB de cada país, en dòlars convertits a la PPC, per completar la informació.

2.1. Evolució de les despeses d'educació amb relació al PIB a Catalunya

En el cas de Catalunya, el càlcul de la despesa respecte del PIB pot resultar enganyosa, atès que, a l'Estat espanyol, els recursos destinats a sufragar la despesa educativa són semblants en cada comunitat autònoma, però la comparació dels recursos esmerçats amb relació al PIB fa que aquelles comunitats que tenen un PIB més alt, com és el cas de Catalunya, sembli que dediquin menys recursos per alumne que les comunitats que tenen un PIB més baix. No és estrany, en aquest sentit, que Catalunya —que té un PIB per habitant superior a la mitjana de l'Estat espanyol— tingui una despesa en educació en percentatge del PIB per sota de la mitjana espanyola. Hi ha altres comunitats, com el País Basc o Navarra, que tenen el règim econòmic foral i, per tant, no són comparables.

Podem veure que l'indicador pràcticament no varia, tot i que l'augment continuat del PIB anual de Catalunya fa que les quantitats absolutes dedicades a costejar aquesta despesa educativa siguin cada vegada més grans. Aquí s'inclou la despesa de tots els nivells educatius, i també la despesa universitària.

Despesa educativa / Curs	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-2001
Sector públic	3,6%	3,4%	3,5%	3,5%	3,5%
Sector privat	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,0%
Total	4,6%	4,5%	4,6%	4,6%	4,5%

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*, diversos anys. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

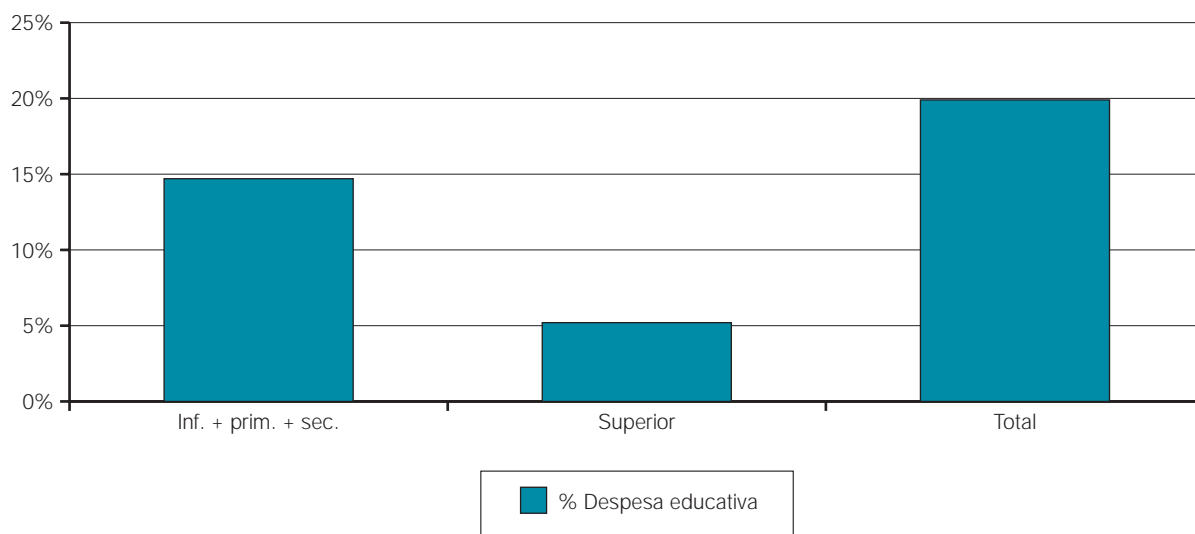
També cal recordar que aquest percentatge no es calcula d'una manera homogènia en tots els països, i a Catalunya, per exemple, dins la despesa pública destinada a ensenyament, no s'inclou una part important de les cotitzacions salarials ni tots els recursos destinats a la recerca, entre d'altres. A l'hora de considerar la despesa privada s'hi ha recollit també la despesa de les famílies, que s'ha obtingut a partir dels totals que hi ha a l'*Encuesta de presupuestos familiares*, que publica l'Institut Nacional d'Estadística.

2.2. Participació de l'educació en la despesa pública de Catalunya

El concepte "despesa pública" inclou tant el finançament de l'escola pública com el destinat a l'escola privada concertada. Aquest indicador es defineix com la relació percentual entre la despesa pública en educació i la despesa pública total de les administracions autonòmica i local. La informació que ens proporciona depèn molt d'aquest denominador, en què està considerada la despesa conjunta d'un miler d'entitats, entre les que hi ha la resta de departaments, consells comarcals, etc.

Despesa / Nivells	Inf. + prim. + sec.	Superior	Total
% de despesa educativa	14,7%	5,2%	19,9%

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació. Curs 2000-01.* Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

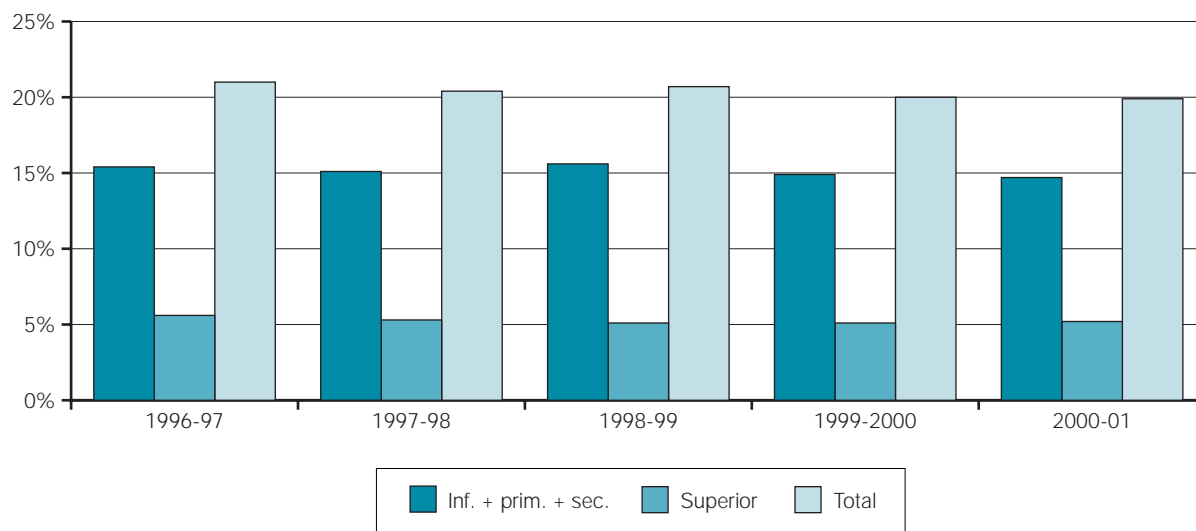

● Evolució de l'indicador "Participació de l'educació en la despesa pública del país"

Variació de la despesa educativa

Nivell educatiu / Curs	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Inf. + prim. + sec.	15,4%	15,1%	15,6%	14,9%	14,7%
Superior	5,6%	5,3%	5,1%	5,1%	5,2%
Total	21,0%	20,4%	20,7%	20,0%	19,9%

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*, diversos anys. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

La volatilitat de l'indicador és clara i respon a la seva mateixa definició. Així, quan la resta d'entitats incrementen els seus pressupostos, la participació de l'educació en la despesa pública en queda afectada. La despesa pública atribuïble a l'Administració central de l'Estat, que incorpora conceptes quantitativament molt significatius, com classes passives, deute públic, prestacions socials, defensa i acció exterior, entre d'altres, no s'ha tingut en compte, atesa la inexistència d'una metodologia fiable per poder-la territorialitzar.

2.3. Despeses d'educació per nivell de govern

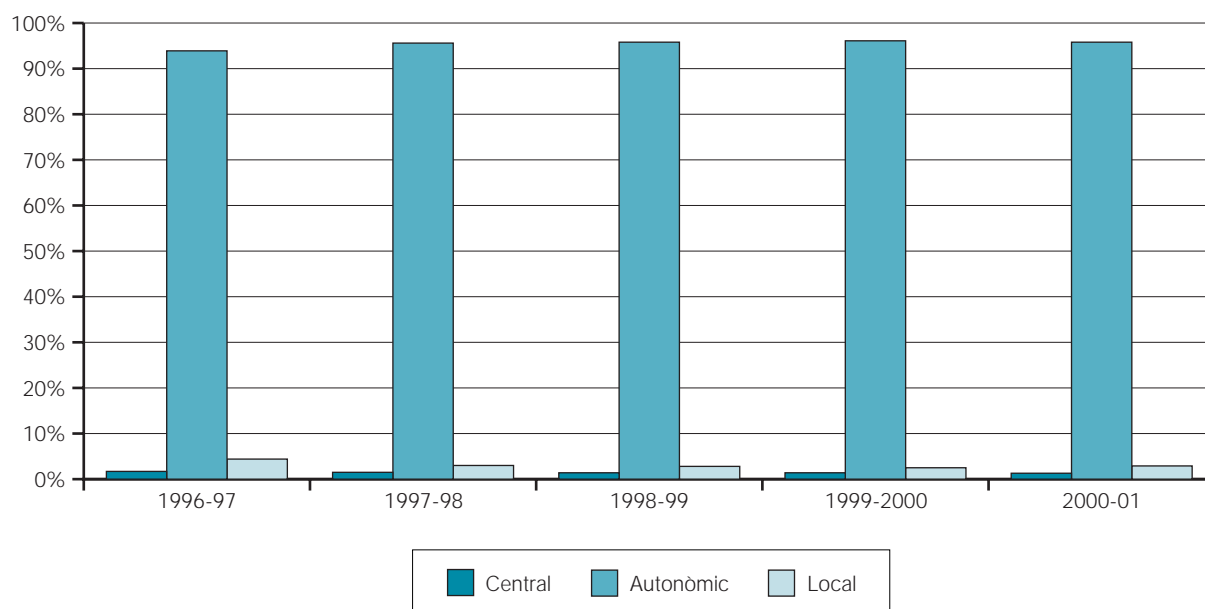
Aquest indicador mostra el pes de la despesa educativa finançada per l'Administració central, l'autonòmica i la local, en relació amb el total. No és comparable amb la resta de països; la seva utilitat és que remarca la situació d'autonomia de Catalunya pel que fa a la despesa educativa.

2.3.1. Evolució de l'indicador "Despeses d'educació per font inicial de finançament"

Per font inicial de finançament s'entén la font de finançament abans de les transferències entre nivells administratius. Indica, doncs, quina administració finança el servei.

Nivell / Curs	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Central	1,7%	1,5%	1,4%	1,4%	1,3%
Autonòmic	93,9%	95,6%	95,8%	96,1%	95,8%
Local	4,4%	3,0%	2,8%	2,5%	2,9%

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*, diversos anys. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Tal com podem observar, la font principal que finança la despesa educativa és l'Administració autonòmica, la qual, a més a més, cada vegada aporta un percentatge més important de recursos.

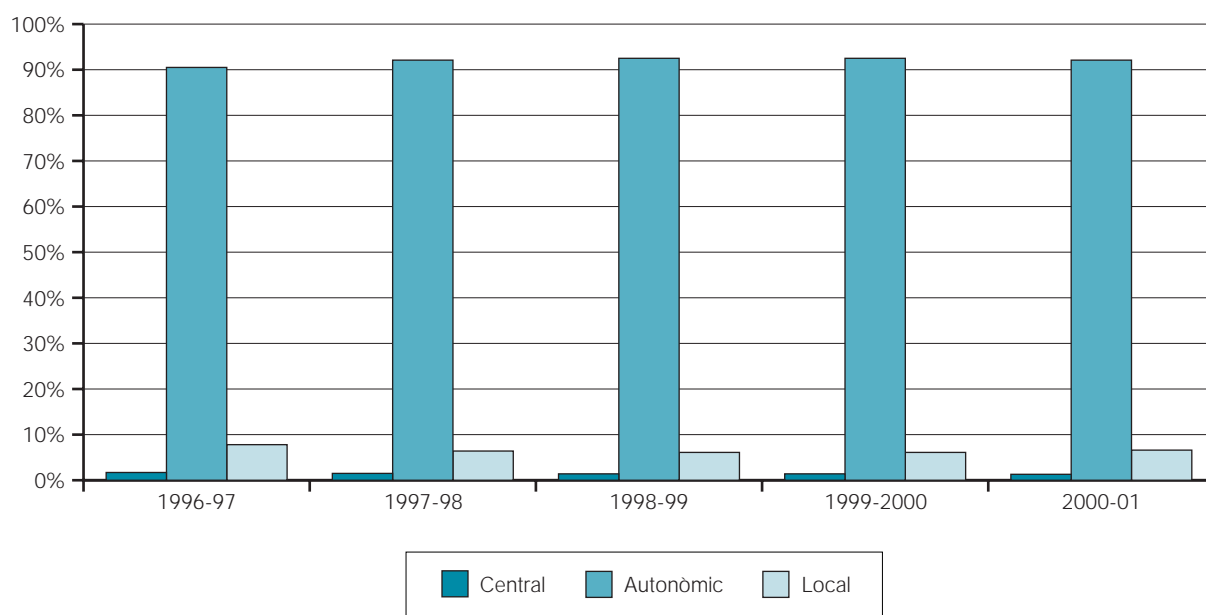
La despesa de l'Administració central es refereix fonamentalment a la part que es destina a beques i ajudes a l'estudi. En l'apartat que correspon a la despesa de l'Administració local hi ha comptabilitzada, entre d'altres, la part dedicada al manteniment dels centres docents de l'ensenyament primari i la dels centres de règim especial, com les escoles de música i dansa i les llars d'infants municipals.

2.3.2. Evolució de l'indicador "Despeses d'educació per font final de finançament"

S'entén per font final de finançament la font que finança la despesa després de realitzades les transferències entre nivells administratius. El total de despesa educativa que s'ha utilitzat és la dels agents finançadors. Sembla clar que l'evolució d'aquestes despeses a Catalunya manté un cert equilibri, com podem veure en la taula següent.

Nivell / Curs	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Central	1,7%	1,5%	1,4%	1,4%	1,3%
Autonòmic	90,5%	92,1%	92,5%	92,5%	92,1%
Local	7,8%	6,4%	6,1%	6,1%	6,6%

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*, diversos anys. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Tal com podem observar, si comparem aquestes dades amb les corresponents de la taula de l'apartat 2.3.1. ens adonarem que els majors percentatges de participació en la despesa educativa de l'Administració local corresponen als recursos transferits des de l'Administració autonòmica cap a l'Administració local.

En la partida referent a la despesa que l'Administració central de l'Estat esmerça a Catalunya s'han comptabilitzat únicament les transferències corrents i de capital subjectivables adreçades a persones o entitats concretes.

La inexistència d'una metodologia fiable ha desaconsellat endinsar-se en la territorialització de la despesa de les partides que afecten competències que aquesta Administració continua exercint.

2.4. Despeses de funcionament i despeses de capital

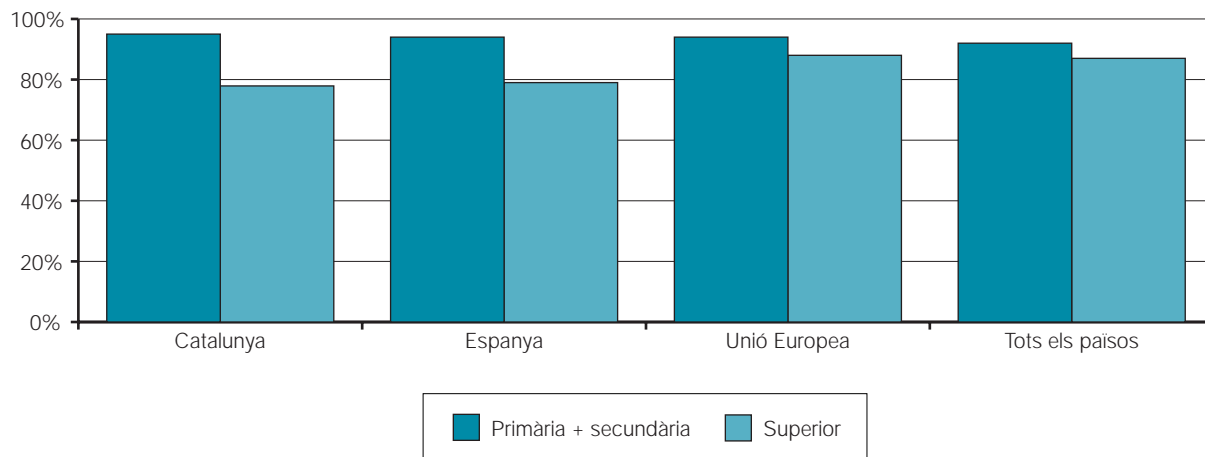
2.4.1. Despeses de funcionament i de capital per a l'educació, en percentatge del total de les despeses d'educació (per nivell d'ensenyament)

Entenem per despeses de funcionament per a l'educació els recursos totals que es consumeixen al llarg d'un curs escolar: sous, serveis, material fungible... i que són indispensables per mantenir en funcionament els diferents serveis educatius.

Despeses de funcionament

Nivell / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea	Tots els països
Primària + secundària	95,0%	94%	94%	92%
Superior	77,9%	79%	88%	87%

FONTS: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1999-2000 / OCDE Indicators, 2002.

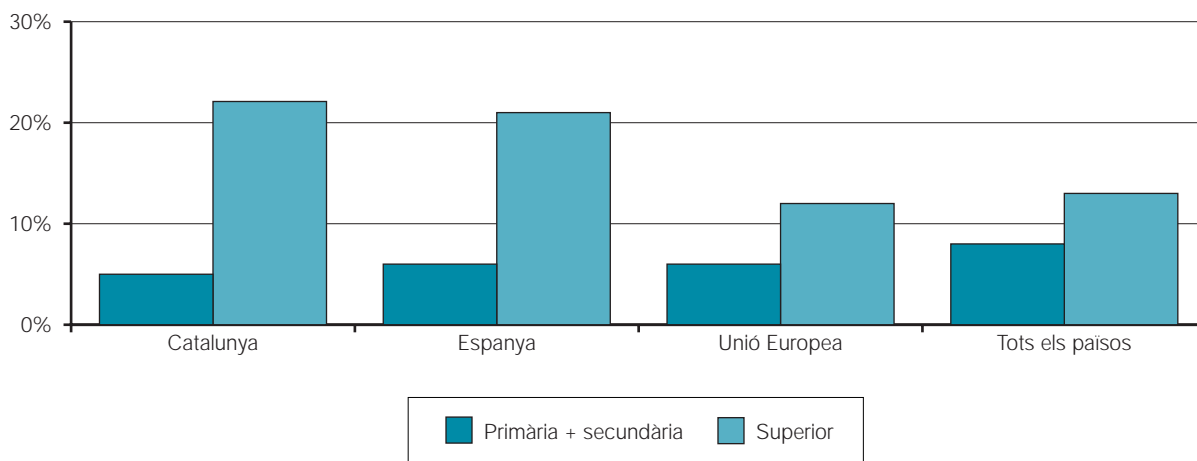

Per despeses de capital entenem els recursos destinats a inversions en béns de més llarga durada: construccions, equipaments, reparacions etc.

Despeses de capital

Nivell / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea	Tots els països
Primària + secundària	5,0%	6%	6%	8%
Superior	22,1%	21%	12%	13%

FONTS: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1999-2000 / OCDE Indicators, 2002.

El valor que pren la despesa de capital per a Catalunya en aquest indicador també inclou la despesa financera. Una vegada més cal advertir que alguns països donen les xifres de la despesa total (pública i privada) i d'altres —com Espanya— només les de la pública, i que les dades de Catalunya responen únicament a la despesa del Departament d'Ensenyament. El mateix advertiment val per als dos subindicadors següents.

2.4.2. Repartiment, en percentatge, de les despeses de funcionament per partides (primària i secundària, centres públics i privats concertats)

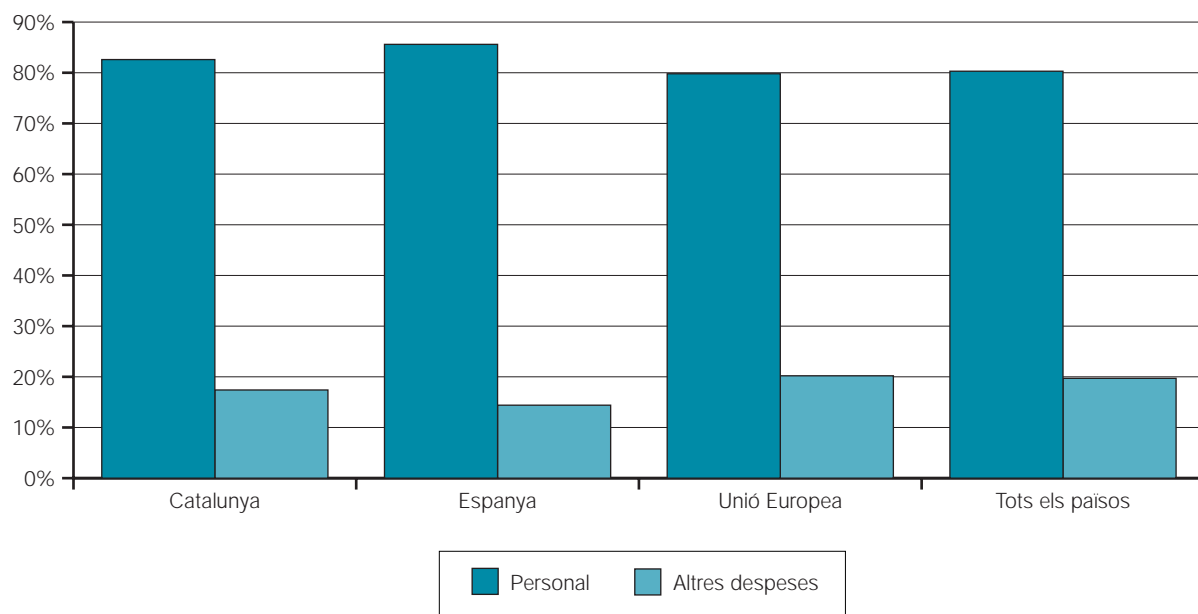
Dins l'apartat de les despeses de funcionament a Catalunya, no hi són incloses totes les despeses de manteniment ni totes les dels transports, que endemés, cada vegada són més importants en els nivells d'ensenyaments obligatoris. A títol informatiu diguem que només durant el curs 1999-2000, la despesa total destinada a menjadors, ajuts i transports va ser de 8.770 milions de pessetes.

També cal tenir present que hi ha països que només comptabilitzen a la casella de personal, el personal docent, i d'altres, que també hi han inclòs el personal no docent. Tot i això, es pot comprovar que els nivells de despesa són molt similars.

A continuació, veurem el pes de la despesa de personal i altres despeses corrents, en relació amb el total de despesa corrent, en el conjunt de centres públics i privats.

Partida / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea	Tots els països
Personal	82,6%	85,6%	79,8%	80,3%
Altres despeses	17,4%	14,4%	20,2%	19,7%

FONTS: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1999-2000 / OCDE *Indicators*, 2002.

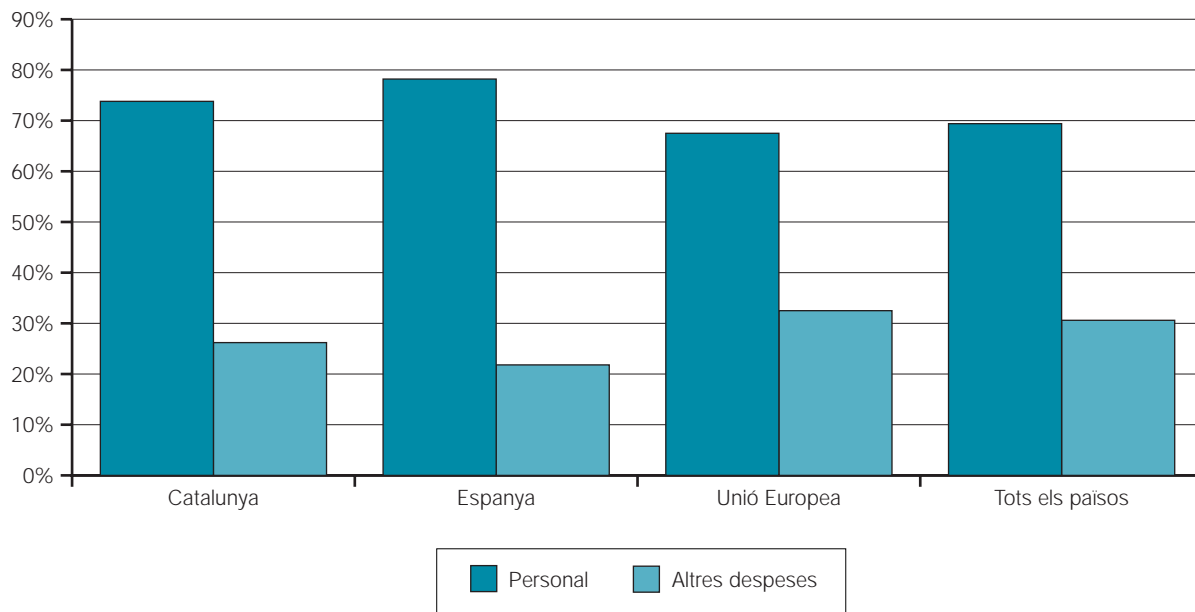
La valoració corresponent a Catalunya del concepte "Altres despeses" inclou les compres de béns i serveis i les transferències corrents.

2.4.3. Repartiment, en percentatge, de les despeses de funcionament per partides (universitat)

El quadre següent mostra el pes de la despesa de personal i altres despeses corrents en relació amb el total de despesa corrent a la Universitat. Cal precisar que en les dades del concepte "Altres" que corresponen a Catalunya s'inclouen, entre les despeses corrents, les compres de béns i serveis i les transferències corrents.

Partida / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea	Tots els països
Personal	73,8%	78,2%	67,5%	69,4%
Altres despeses	26,2%	21,8%	32,5%	30,6%

FONTS: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1999-2000 / OCDE *Indicators*, 2002.

A la diferència en el percentatge de les despeses de funcionament corresponents al personal d'aquest nivell, respecte del personal dels nivells anteriors, hi poden contribuir els fets següents:

- que només s'hi ha inclòs la despesa estricta del Departament i no la d'entitats privades,
- que el percentatge de despeses de funcionament a l'ensenyament superior és més baix que en els altres nivells educatius,
- que molts països hi inclouen les despeses de recerca i d'altres no, la qual cosa fa molt difícil establir comparacions.

2.5. Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament

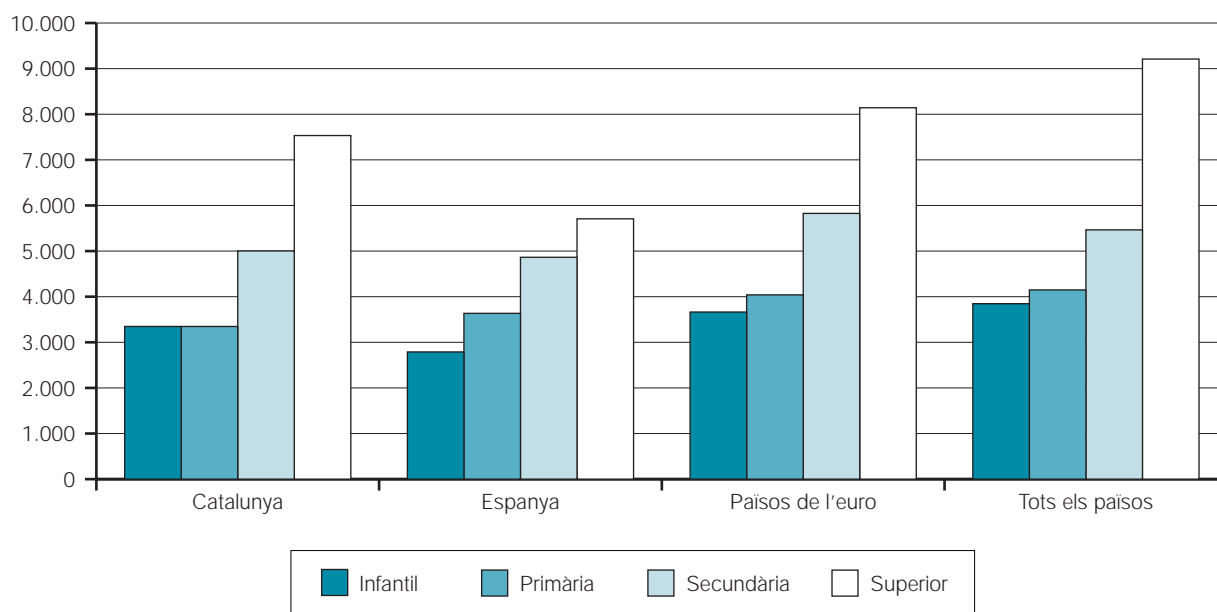
2.5.1. Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament expressades en dòlars EUA convertits en PPC (centres públics i privats conjuntament)

Aquestes despeses per alumne s'han obtingut de dividir les despeses totals per nivell entre el nombre d'alumnes a temps complet que hi ha en aquest nivell.

La "Paritat del Poder de Compra" (PPC) és una taxa de conversió monetària que permet expressar en una unitat comuna el poder adquisitiu de diferents monedes; elimina, doncs, les diferències de nivell de preus entre països. És a dir, una determinada quantitat PPC convertida en moneda nacional permetria adquirir els mateixos béns i serveis a tots aquests països.

Nivell / País	Catalunya	Espanya	Països de l'euro	Tots els països
Infantil	3.347	2.789	3.664	3.847
Primària	3.347	3.635	4.040	4.148
Secundària	5.003	4.864	5.826	5.465
Superior	7.533	5.707	8.142	9.210

FONTS: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1999-2000 / OCDE *Indicators*, 2002.

La despesa per alumne i curs d'infantil i primària a Catalunya es calcula conjuntament i va ser de 3.347 dòlars EUA convertits en PPC; per tant, s'ha optat per repetir el valor en cada nivell.

En el càlcul de les mitjanes corresponents a la columna de dades dels països de l'euro també s'hi han inclòs les dades d'Espanya, però no hi ha les dades de Luxemburg, atès que no consten en la taula corresponent de la publicació de l'OCDE.

A l'hora de comparar aquestes xifres, cal recordar que hi ha molt poca uniformitat en la metodologia emprada per cadascun dels països que proporcionen dades a l'OCDE a l'hora de calcular-les. Diguem, només a tall d'exemple, que alguns països inclouen dins del càlcul esmentat totes les despeses d'investigació en institucions d'ensenyament superior i d'altres no.

● Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament (centres públics i privats), expressades en dòlars EUA convertits en PPC als països de l'euro

País / Nivell	Infantil	Primària	Secundària	Superior
Catalunya	3.347	3.347	5.003	7.533
Espanya	2.789	3.635	4.864	5.707
Alemanya	4.937	3.818	6.603	10.393
França	3.901	4.139	7.152	7.867
Portugal	2.165	3.478	5.181	4.802
Irlanda	3.386	3.018	4.383	9.673
Itàlia*	5.133	5.354	6.518	7.552
Bèlgica	3.035	3.952	6.444	9.724
Luxemburg**	-	-	-	-
Àustria	5.080	6.568	8.504	12.070
Finlàndia	3.855	4.138	5.863	8.114
Països Baixos	3.848	4.162	5.670	12.285
Grècia*	2.176	2.176	2.904	4.260

FONTS: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Any 1999 / OCDE Indicators, 2002.

*Segons la publicació d'indicadors de l'OCDE, les dades de Grècia i les d'Itàlia són només les referides a centres públics.

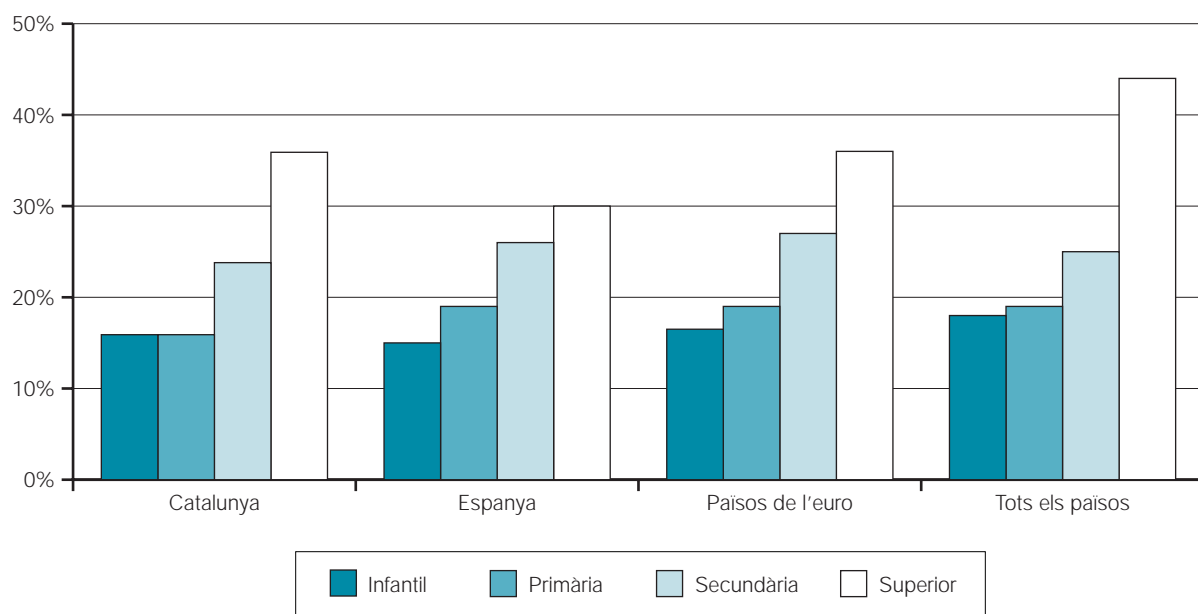
**Les dades referents a Luxemburg no han estat facilitades a l'OCDE.

2.5.2. Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, expressades en relació amb el PIB per habitant, en centres públics i privats

Aquest indicador és el resultat de comparar la despesa per alumne i curs per nivell d'ensenyament, respecte del PIB de cada país.

Nivell / País	Catalunya	Espanya	Països de l'euro	Tots els països
Infantil	15,9%	15%	16,5%	18%
Primària	15,9%	19%	19%	19%
Secundària	23,8%	26%	27%	25%
Superior	35,9%	30%	36%	44%

FONTS: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1999-2000 / OCDE Indicators, 2002.

El total de despesa educativa que s'ha utilitzat és el que s'obté de sumar totes les despeses en els centres docents, finançades tant pel sector públic (administracions central, autonòmica i local) com pel sector privat (famílies). La despesa de les famílies s'ha obtingut a partir dels totals que ofereix l'*Encuesta de presupuestos familiares*.

No s'hi inclouen, doncs, les subvencions que el sector públic dona a les famílies ni les despeses que aquestes fan sense canalitzar-les en els centres docents.

S'hi ha inclòs la despesa dels centres privats no concertats, ja que les dades estadístiques existents no permeten desagregar-la.

● **Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, expressades amb relació al PIB per habitant, en centres públics i privats als països de l'euro**

País / Nivell	Infantil	Primària	Secundària	Superior
Catalunya	15,9%	15,9%	23,8%	35,9%
Espanya	15%	19%	26%	30%
Alemanya	20%	16%	27%	42%
França	17%	18%	31%	34%
Portugal	13%	20%	30%	28%
Irlanda	13%	12%	17%	37%
Itàlia*	21%	22%	27%	32%
Bèlgica	12%	16%	26%	39%
Luxemburg**	-	-	-	-
Àustria	20%	26%	33%	47%
Finlàndia	16%	18%	25%	35%
Grècia*	14%	14%	18%	27%
Països Baixos	15%	16%	21%	46%

FONTS: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1999-2000 / OCDE Indicators, 2002.

*Les dades corresponents a Itàlia i Grècia es refereixen només a centres públics.

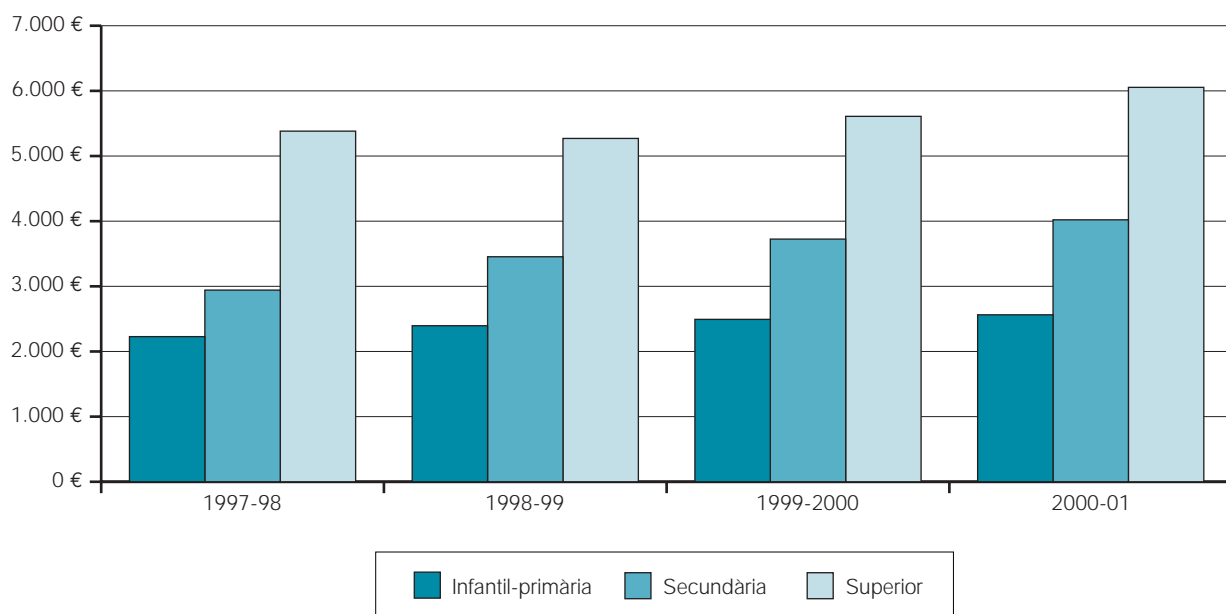
**Les dades referents a Luxemburg no han estat facilitades a l'OCDE.

2.5.3. Evolució de les "Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, expressades en euros, en centres públics i privats a Catalunya"

El càlcul d'aquestes despeses es fa considerant la despesa total esmerçada en cada nivell educatiu i la quantitat total d'alumnat matriculat en centres públics i privats de Catalunya en cadascun d'aquests nivells educatius. Tots els totals s'han expressat en euros per tal de poder fer les comparacions més senzilles.

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Infantil-primària	2.228 €	2.395 €	2.493 €	2.563 €
Secundària	2.942 €	3.454 €	3.725 €	4.021 €
Superior	5.382 €	5.270 €	5.609 €	6.054 €

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*, diversos anys. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

L'evolució de la despesa presenta algunes singularitats degudes a l'aplicació de la reforma educativa, amb l'ampliació de l'escolaritat obligatòria fins als 16 anys i la variació relativa del nombre d'alumnat adscrit a cada nivell educatiu. S'ha de considerar que la població escolar de cada nivell ha variat d'una manera apreciable: així, en el curs 1996-97 hi havia 442.861 alumnes de secundària i 646.733 alumnes d'infantil i primària; en canvi, en el curs 1997-98 l'alumnat de secundària es va incrementar fins a 489.051 alumnes, mentre que el d'infantil i primària va minvar fins a un total de 567.818 alumnes.

Tant a Catalunya com a la resta de països, la despesa per alumne universitari és sempre superior a la dels alumnes dels nivells no universitaris.

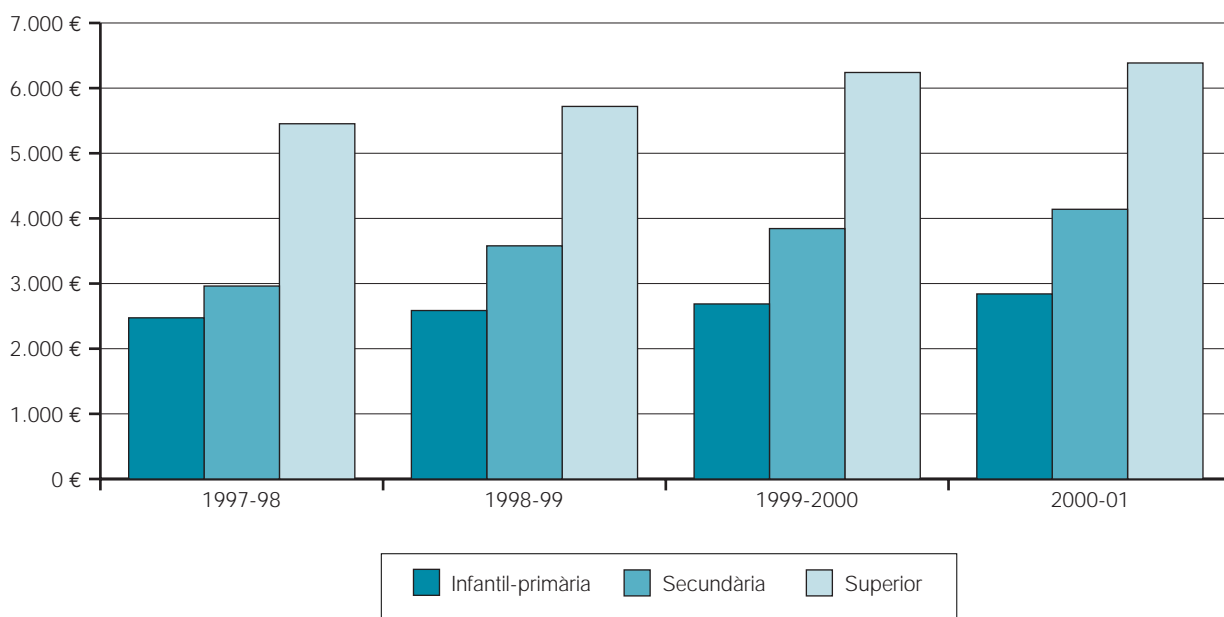
El total de despesa educativa que s'ha usat és la que inclou la despesa corrent i la de capital, i és la que realitzen els agents proveïdors, que són els centres educatius. Cal recordar, doncs, que no s'ha comptabilitzat la despesa directa en material educatiu.

2.5.4. Evolució de les "Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, expressades en euros, en centres públics a Catalunya"

Com ja s'ha dit abans, el càlcul d'aquestes despeses es fa considerant la despesa total esmerçada en cada nivell educatiu i el total d'alumnat matriculat, en aquest cas en centres públics de Catalunya, en cadascun d'aquests nivells. També aquí els resultats s'han expressat en euros.

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Infantil-primària	2.474 €	2.586 €	2.687 €	2.841 €
Secundària	2.942 €	3.579 €	3.844 €	4.140 €
Superior	5.453 €	5.719 €	6.240 €	6.386 €

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*, diversos anys. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Cal advertir que la despesa unitària considerada de manera conjunta per a l'alumnat dels centres públics i privats sembla, especialment en els nivells obligatoris, quasi sempre inferior a la despesa relativa a l'alumnat dels centres públics, la qual cosa pot induir a error. En efecte, alguns conceptes de despesa dels centres privats concertats no són considerats en aquests conceptes de despesa educativa total, que només té en compte totes les activitats obligatòries de l'alumnat.

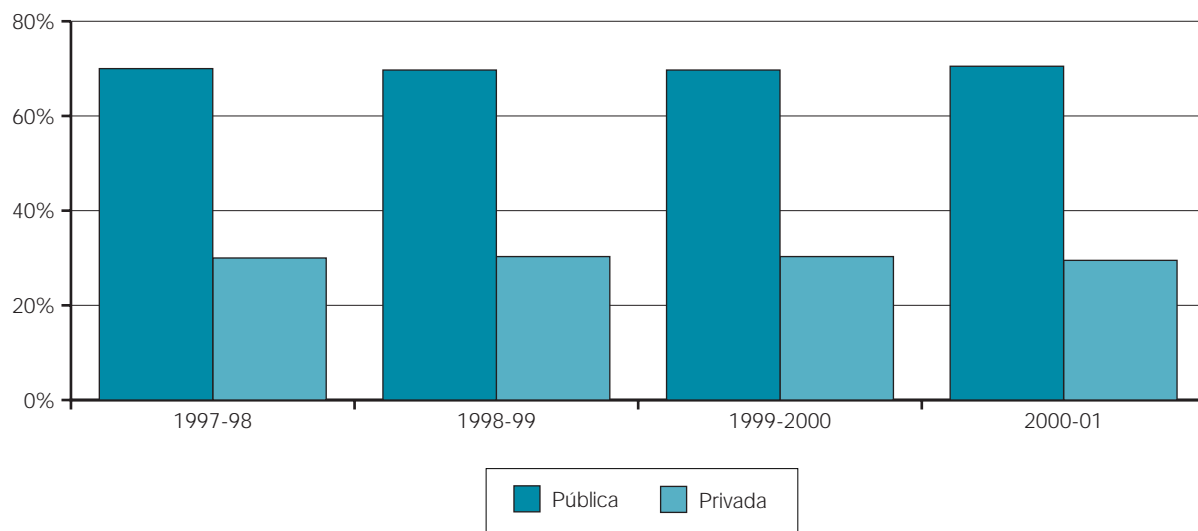
2.6. Evolució de la despesa educativa total a Catalunya

Aquest indicador es defineix com el pes relatiu de les despeses esmerçades en els centres públics i en els centres privats, en relació amb el total. A continuació s'estudia aquesta despesa desagregada, considerant primerament la titularitat pública o privada dels centres, i tot seguit es fa per nivells educatius. Cal tenir present que el percentatge aproximat d'alumnat matriculat en centres públics de nivell no universitari a Catalunya el curs 2000-2001 era del 58% del total.

2.6.1. D'acord amb la titularitat del centre

Despesa / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Pública	70,0%	69,7%	69,7%	70,5%
Privada	30,0%	30,3%	30,3%	29,5%

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

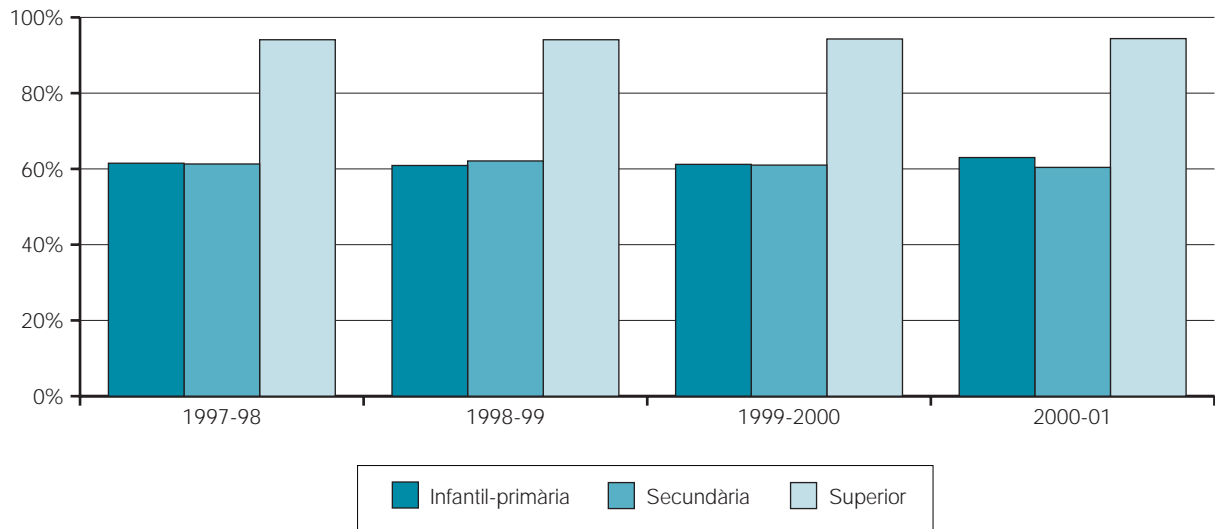

2.6.2. Per nivells educatius i titularitat del centre

Centres de titularitat pública

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Infantil-primària	61,5%	60,9%	61,2%	63,0%
Secundària	61,3%	62,1%	61,0%	60,4%
Superior	94,1%	94,1%	94,3%	94,4%

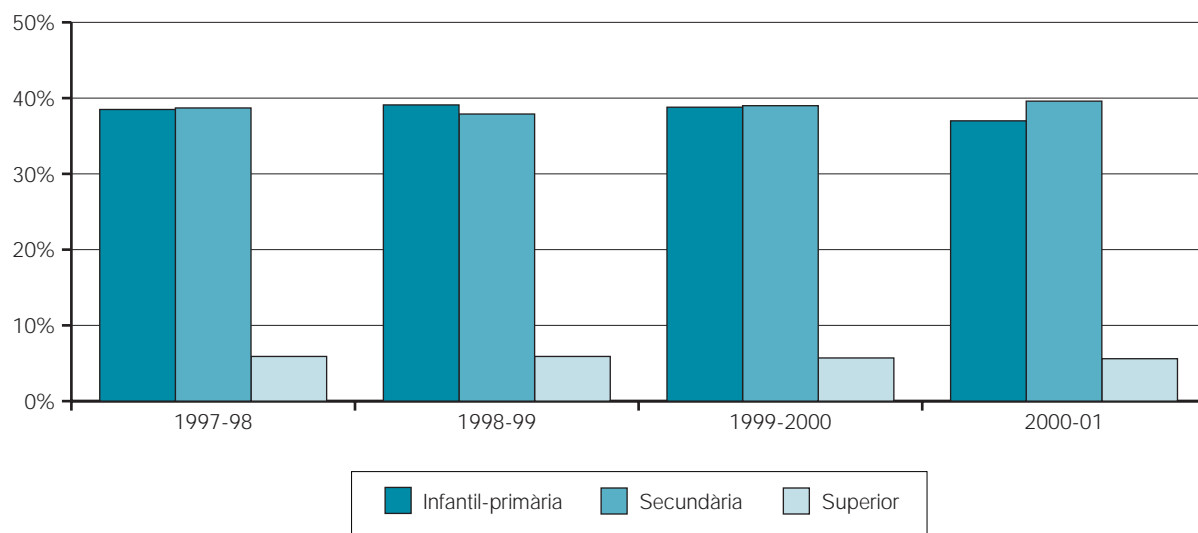
FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Centres de titularitat privada

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Infantil-primària	38,5%	39,1%	38,8%	37,0%
Secundària	38,7%	37,9%	39,0%	39,6%
Superior	5,9%	5,9%	5,7%	5,6%

FONT: *Estadística de la Despesa Pública en educació*. Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

L'increment de la despesa relativa dels centres privats presenta un augment a l'educació secundària concertada i una disminució a l'educació primària, a causa de l'aplicació de la LOGSE, que va obligar a concertar el tram d'edat 14-16 anys corresponent al segon cicle de l'ESO que abans no estava concertat, ampliant les etapes educatives obligatòries subjectes, per tant, a l'obligació de la concertació dels ensenyaments i també a la incorporació de més centres privats a la possibilitat del concert educatiu.

2.7. Retribucions del professorat

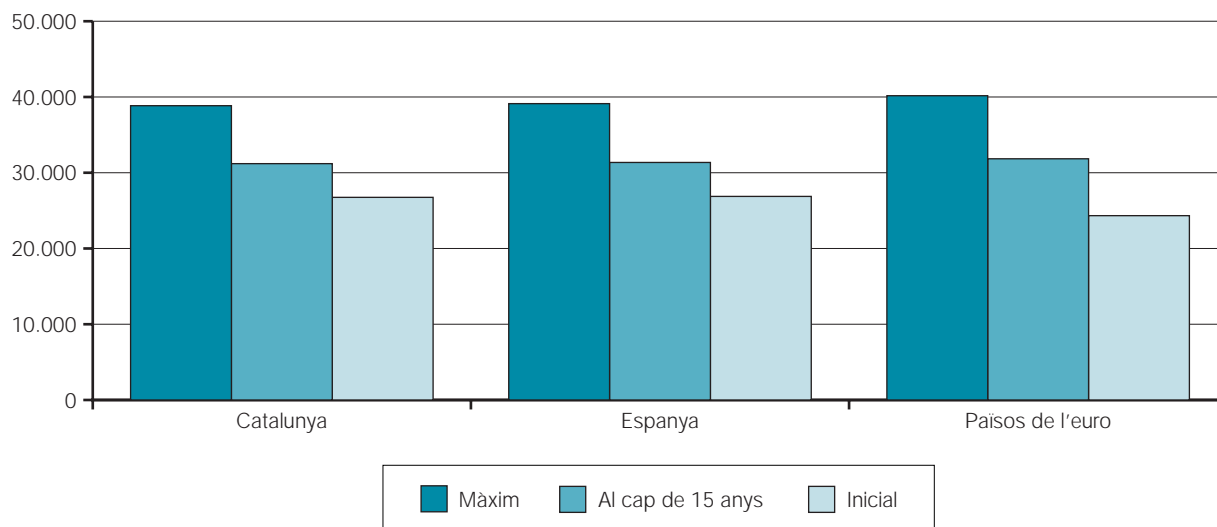
2.7.1. Retribucions del professorat d'ensenyament primari

Una de les condicions bàsiques per disposar de professorat de qualitat és la d'aconseguir que la seva retribució professional sigui l'adequada i procurar unes bones condicions que facilitin el seu treball. Aquestes retribucions són un factor polític clau que cal tenir en compte a l'hora de planificar el sistema educatiu d'un país.

A continuació s'indiquen les remuneracions brutes anuals del professorat de primària. Atès que les retribucions són variables segons els anys de docència de cada professional, i seguint les pautes marcades per l'OCDE, facilitem els valors dels sous màxims que teòricament pot aconseguir un professor/a després de tota la seva vida professional, el sou que pot aconseguir després de 15 anys de carrera docent i el sou inicial que percep al començament de la seva tasca. Les retribucions estan expressades en dòlars convertits a la PPC,¹ atès que així és com es troben a la publicació de l'OCDE de 2003 que ens serveix de referència.

Sou / País	Catalunya	Espanya	Països de l'euro
Màxim	38.850	39.123	40.168
Al cap de 15 anys	31.200	31.357	31.842
Inicial	26.750	26.875	24.333

FONTS: Departament d'Ensenyament. Curs 2000-01 / OCDE Indicators, 2003.

El sou inicial d'un professor d'ensenyament primari a Catalunya abans de fer-hi cap descompte per SS, drets passius i IRPF era, l'any 2000, de 20.254 euros anuals. Aquest mateix any, la mitjana de l'Estat espanyol se situava en 20.263 euros, i aquestes quantitats són les que es converteixen en les dades del quadre anterior una vegada s'hi aplica la conversió per la taxa de la PPC.¹

La retribució inicial anual d'un professor d'ensenyament primari a Catalunya a 1 de setembre de 2003 abans dels descomptes era de 23.437,84 euros.

1. PPC: la "paritat del poder de compra" és una taxa de conversió monetària que permet expressar en una unitat comuna el poder adquisitiu de diferents monedes; elimina, doncs, les diferències de nivell de preus existent entre països. És a dir, una determinada quantitat PPC convertida en moneda nacional permetria adquirir els mateixos béns i serveis en tots aquests països.

● Retribucions del professorat d'ensenyament primari als països de l'euro

Cal recordar que les retribucions següents estan calculades en dòlars una vegada s'hi aplica la conversió per la taxa de la PPC.

País / Retribució	Inicial	Al cap de 15 anys	Màxim
Catalunya	26.750	31.200	38.850
Alemanya	38.412	46.459	49.839
Àustria	23.384	31.124	46.833
Bèlgica (comunitat flamenca)	24.618	33.047	39.127
Bèlgica (comunitat francòfona)	23.430	31.984	38.380
Espanya	26.875	31.357	39.123
Finlàndia	19.835	27.175	28.075
França	21.702	29.193	43.073
Grècia	20.422	24.716	29.798
Irlanda	22.727	36.837	41.580
Itàlia	23.537	28.483	34.339
Luxemburg	-	-	-
Països Baixos	27.464	32.750	39.645
Portugal	19.585	28.974	52.199

FONTS: Departament d'Ensenyament / *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2003 (curs de referència, 2000-01).

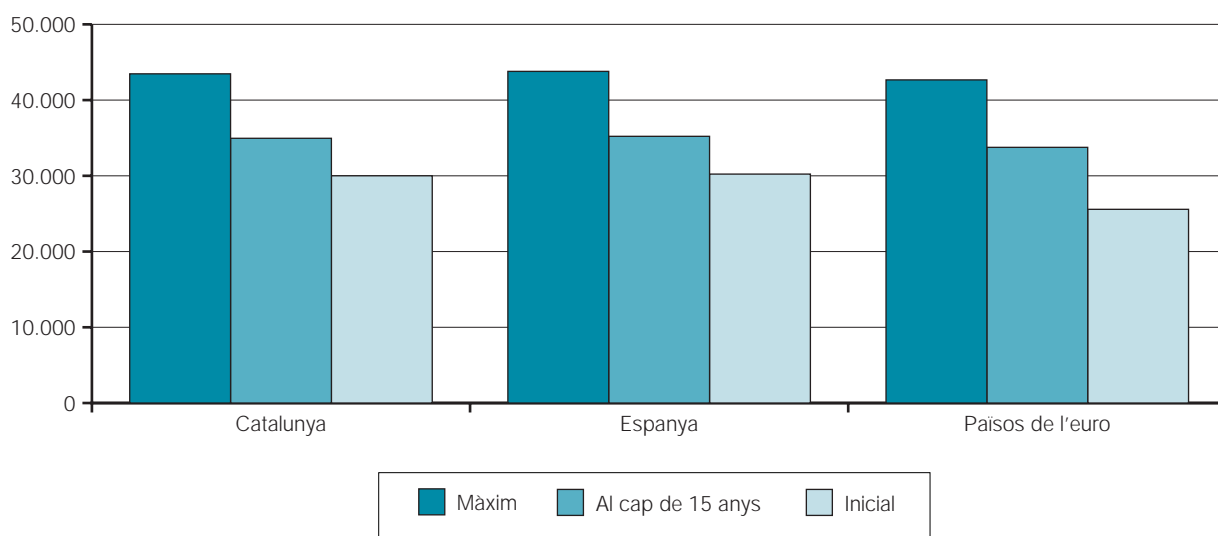
Les dades referents a Luxemburg no han estat facilitades a l'OCDE.

2.7.2. Retribucions del professorat d'ensenyament secundari obligatori

Les retribucions brutes anuals del professorat de secundària són també variables, i seguint les pautes marcades per l'OCDE facilitem els valors dels sous màxims després de tota la vida professional, els que es poden aconseguir després de 15 anys de carrera i els sous mínims. Les retribucions estan expressades en dòlars reconvertits en funció del PIB de cada país i la PPC,¹ atès que així és com es troben en la publicació de l'OCDE de 2003 que ens serveix de referència. Les dades corresponen al curs 2000-01.

Sou / País	Catalunya	Espanya	Països de l'euro
Màxim	43.467	43.790	42.665
Al cap de 15 anys	34.955	35.215	33.760
Inicial	30.005	30.228	25.576

FONTS: Departament d'Ensenyament. Curs 2000-01 / OCDE Indicators, 2003.

Les retribucions que percep un professor a Catalunya són molt semblants a la mitjana de l'Estat espanyol. Així, el sou inicial d'un professor d'ensenyament secundari a Catalunya abans de practicar-hi cap descompte per SS, drets passius i IRPF era, l'any 2000, de 23.459 euros anuals. Aquest mateix any, la mitjana de l'Estat espanyol era de 23.633 euros, i aquestes quantitats són les que es converteixen en las dades del quadre anterior una vegada s'hi aplica la conversió en funció del PIB del país i la PPC¹ (paritat del poder de compra) per poder-les comparar amb les dades que faciliten la resta de països.

La retribució inicial anual d'un professor d'ensenyament secundari a Catalunya a 1 de setembre de 2003, abans de fer-hi els descomptes per SS, drets passius i IRPF, era de 26.938,70 euros.

● Retribucions del professorat d'ensenyament secundari obligatori als països de l'euro

Cal recordar que les retribucions següents estan calculades en dòlars una vegada s'hi aplica la conversió per la taxa de la PPC.

País / Retribució	Inicial	Al cap de 15 anys	Màxim
Catalunya	30.005	34.955	43.467
Alemanya	39.853	49.053	51.210
Àustria	24.251	33.187	50.428
Bèlgica (comunitat flamenca)	24.618	34.475	42.028
Bèlgica (comunitat francòfona)	23.865	33.684	41.264
Espanya	30.228	35.215	43.790
Finlàndia	22.320	30.945	32.429
França	24.016	31.507	45.501
Grècia	20.422	24.716	29.798
Irlanda	23.861	37.234	41.979
Itàlia	25.400	31.072	37.798
Luxemburg	-	-	-
Països Baixos	28.498	35.055	43.552
Portugal	19.585	28.974	52.199

FONTS: Departament d'Ensenyament / *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2003 (curs de referència, 2000-01).

Les dades referents a Luxemburg no han estat facilitades a l'OCDE.

2.8. Ràtio alumnes/professor, per nivell d'ensenyament

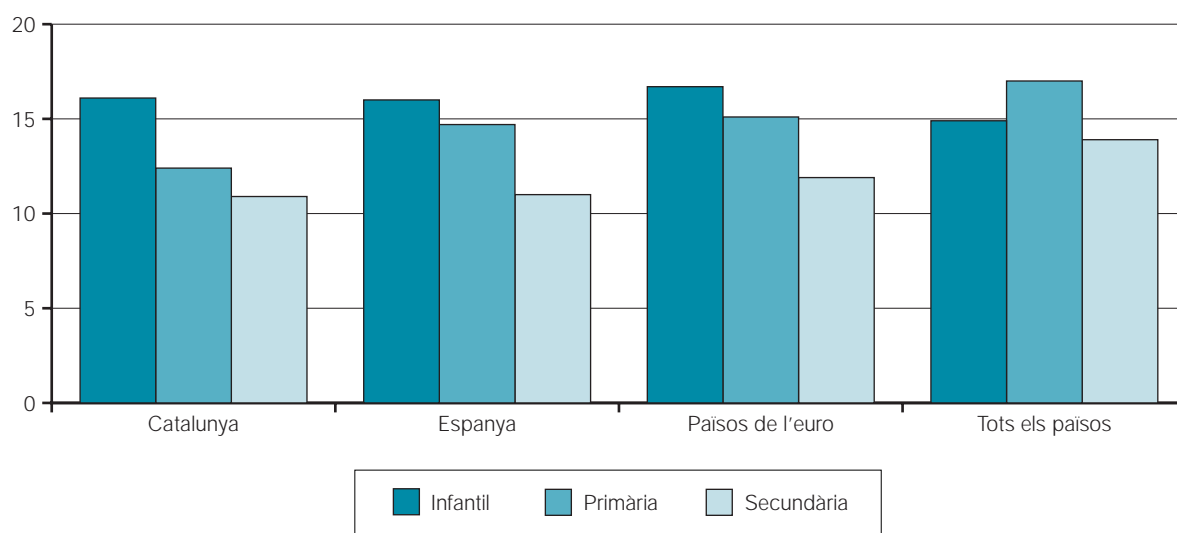
El nombre total de professorat que treballa en el sistema educatiu de cada país és el principal recurs de l'ensenyament, i gairebé el 80% de la despesa educativa s'esmerça en les retribucions del personal que treballa en els centres d'ensenyament. Aquesta és la raó per la qual les ràtios (nombre d'alumnes/professor) de cada nivell d'ensenyament són un important indicador de la qualitat de l'educació.

2.8.1. Ràtio alumnes/professor, al conjunt de l'ensenyament públic + privat, per nivell d'ensenyament

Aquest indicador es calcula fent el quocient entre el total d'alumnat matriculat a temps complet en un cert nivell educatiu i el total de professorat, també a temps complet, que està adscrit en aquest nivell.

Nivell / País	Catalunya	Espanya	Països de l'euro	Tots els països
Infantil	16,1	16,0	16,7	14,9
Primària	12,4	14,7	15,1	17,0
Secundària	10,9	11,0	11,9	13,9

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya / *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2003 (curs de referència, 2000-01).

Les ràtios de Catalunya són més baixes que les relatives a la mitjana espanyola i les relatives als països de l'euro, però cal ser prudents a l'hora de fer comparacions entre les diferents ràtios, atès que la definició del concepte de *professor* no és igual en tots els països de l'OCDE i algunes dades corresponents als països de l'euro són de cursos acadèmics diferents.

Els valors corresponents a Catalunya s'han calculat amb la metodologia següent: dins del professorat d'educació infantil, només s'hi inclouen els professors tutors; el professorat d'educació primària també inclou el professorat de suport i tot aquell no distribuïble per nivells. Finalment i, atès que no es pot desagregar el professorat dels nivells obligatoris i no obligatoris de secundària, es tracta tota la secundària d'una manera conjunta.

A continuació veurem les ràtios dels països de l'euro, publicades en l'última edició d'indicadors de l'OCDE, desagregades per nivells i que, com la majoria, fan referència al curs 2000-01.

● **Ràtio alumnes/professor, per nivell d'ensenyament, als països de l'euro (a l'ensenyament públic + privat)**

Sembla que les diferències entre les ràtios dels països de l'euro no són massa grans, i la tendència anivelladora entre tots ells és clara.

País / Nivell	Infantil	Primària	Secundària
Catalunya	16,1	12,4	10,9
Alemanya	24,6	19,4	15,2
Àustria	18,1	14,3	9,8
Bèlgica	16,7	13,4	9,8
Espanya	16,0	14,7	11,0
Finlàndia	13,0	16,1	14,0
França	19,2	19,5	12,3
Grècia	14,5	12,7	9,7
Irlanda	14,5	20,3	15,2
Itàlia	12,8	10,8	10,2
Luxemburg*	17,4	11,0	9,1
Països Baixos	17,2	17,2	17,1
Portugal	16,9	11,6	8,9

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya / *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2003 (curs de referència, 2000-01).

* Les dades referents a Luxemburg són només de centres públics.

Tal com podem veure, les dades corresponents a les ràtios de Catalunya són, de manera general, bones amb relació a les de tots aquests països.

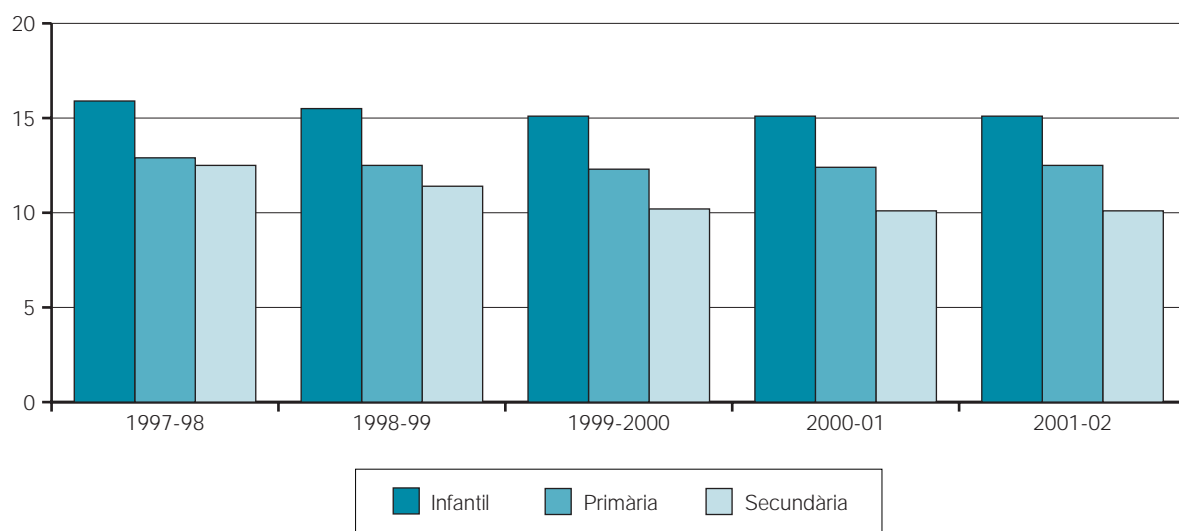
Completem la informació amb un estudi de l'evolució que han experimentat aquestes ràtios a Catalunya durant els últims cursos.

● **Evolució de l'indicador "Ràtio alumnes/professor per nivell d'ensenyament", des de 1997 fins a 2002, a Catalunya (ensenyament públic)**

Ja s'ha dit que un dels indicadors més emprats per mesurar la qualitat d'un sistema educatiu és el nombre d'estudiants per professor i la seva evolució. Tots els nivells educatius de Catalunya han tingut una evolució positiva durant aquests últims anys, atès que totes les ràtios han disminuït de manera clarament apreciable.

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01	2001-02
Infantil	15,9	15,5	15,1	15,1	15,1
Primària	12,9	12,5	12,3	12,4	12,5
Secundària	12,5	11,4	10,2	10,1	10,1

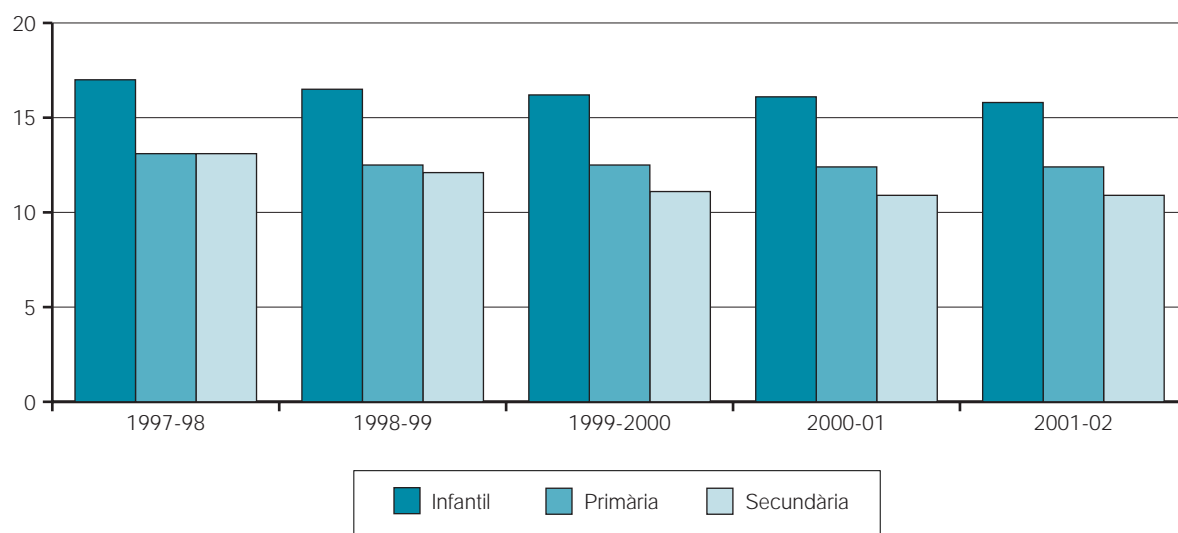
FONT: Estadística de l'Ensenyament. Subdirecció General d'Estudis i Organització.

● Evolució de l'indicador "Ràtio alumnes/professor per nivell d'ensenyament", des de 1997 fins a 2002, a Catalunya (ensenyament públic + privat)

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01	2001-02
Infantil	17,0	16,5	16,2	16,1	15,8
Primària	13,1	12,5	12,5	12,4	12,4
Secundària	13,1	12,1	11,2	10,9	10,9

FONT: Estadística de l'Ensenyament. Subdirecció General d'Estudis i Organització.

Les ràtios a l'ensenyament privat són quasi sempre una mica més grans que les de l'ensenyament públic, tal com queda reflectit en aquest últim quadre, que engloba les dades de l'ensenyament públic i privat conjuntament, sobretot si considerem que en els centres privats hi ha comptats professors que fan l'horari parcial.

2.9. Equipament TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) als centres docents de l'educació primària i secundària de Catalunya

Entenem per equipaments el nombre d'ordinadors, impressores, perifèrics i connexions a Internet de què disposen els centres docents públics de Catalunya, així com la capacitat de connexió dels centres a la XTEC (Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya), que, a través dels seus diferents serveis, és el referent que integra una gamma molt àmplia de continguts, serveis i activitats.

La XTEC serveix com a porta d'accés a Internet de centres docents i professorat, proporcionant, alhora, continguts, propostes i serveis específics per al sector educatiu. Esdevé, així, un espai que estimula l'aprenentatge amb Internet i les noves tecnologies del professorat i de l'alumnat. Paral·lelament, actua com a eina de treball per millorar la qualitat de l'ensenyament a tot Catalunya. La XTEC està a disposició de tot el sistema educatiu de Catalunya, especialment dels seus professionals. De fet, gairebé tot el professorat disposa d'identificador d'accés a la XTEC i, en general, tots els centres públics de Catalunya hi estan connectats, la majoria per xarxa digital de serveis integrats. La XTEC facilita correu electrònic als centres docents i al professorat, així com un espai perquè tots els centres que ho vulguin puguin crear i mantenir la seva pròpia web.

El 1995 es van posar en funcionament els serveis Internet de la XTEC. L'any 2000, la connexió a Internet dels centres docents i serveis educatius s'efectuava majoritàriament per Xarxa Digital de Serveis Integrats, amb una capacitat de 64 kbps. El Departament d'Ensenyament, mitjançant el Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació, ha efectuat la transició a banda ampla de 2 Mbps en la totalitat de centres docents i serveis educatius. Prop de 100 centres són connectats a 4 Mbps i 5 més, a títol experimental, són connectats amb fibra òptica a 100 Mbps.

El servidor de la XTEC s'ha dimensionat progressivament, quant a capacitat d'emmagatzematge i de processament, per donar suport als nous serveis de banda ampla dels centres docents, l'increment dels usuaris i la posada en marxa de nombroses aplicacions i serveis. S'han reforçat les línies de telecomunicacions que connecten la capçalera de la XTEC a Internet, i actualment es disposa d'un accés a Internet superior a 200 Mbps.

Tots els centres de primària i de secundària han estat dotats amb ordinadors multimèdia. Les dotacions incorporen servidors de xarxes d'àrea local, impressores, escàners i altres perifèrics, programari i elements de connectivitat. Aquestes dotacions sovint van agregades segons la seva funcionalitat, com ara les aules multimèdia per a l'ESO i les aules informàtiques per a ciències experimentals. Tots els centres amb plans estratègics han rebut les destinacions acordades. Així mateix, s'han dotat molts centres amb kits "Internet a l'aula" —compostos per ordinador, videoprojector i programari divers— i amb equipaments per a mitjans audiovisuals —compostos per càmeres fotogràfiques i de vídeo digital i dispositius i programari per a l'edició de vídeo digital.

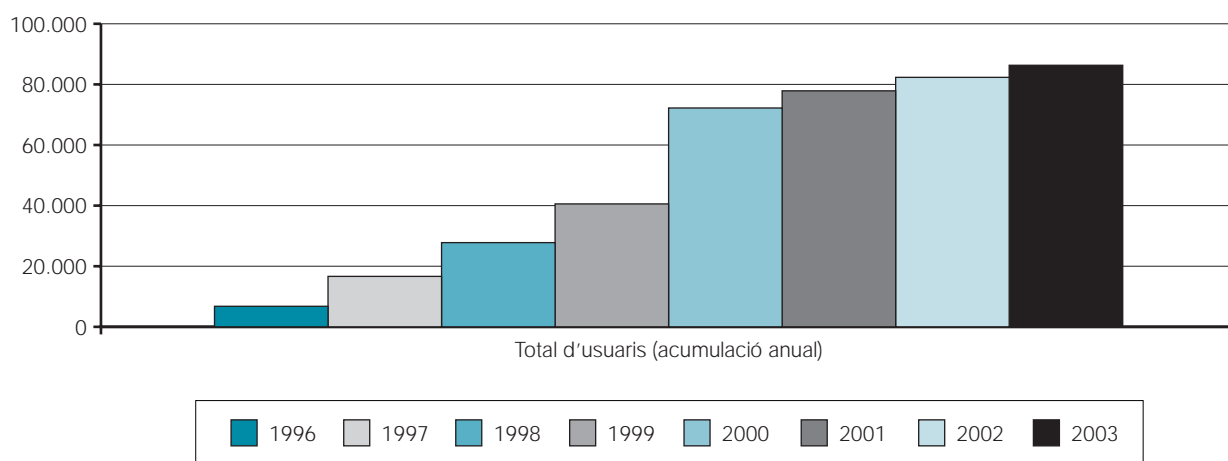
● Evolució del nombre d'usuaris de la XTEC en els darrers set anys

La XTEC està en constant expansió, com ho demostra l'evolució del nombre d'usuaris, que s'ha anat incrementant durant els darrers anys de manera que actualment la quasi totalitat del professorat de Catalunya és usuària dels seus serveis.

Any	Total d'usuaris (acumulació anual)
1996	6.782
1997	16.652
1998	27.791
1999	40.564
2000	72.214
2001	77.878
2002	82.323
2003*	86.309

FONT: Departament d'Ensenyament.

*Les dades de l'any 2003 només s'han comptabilitzat fins al mes de maig.

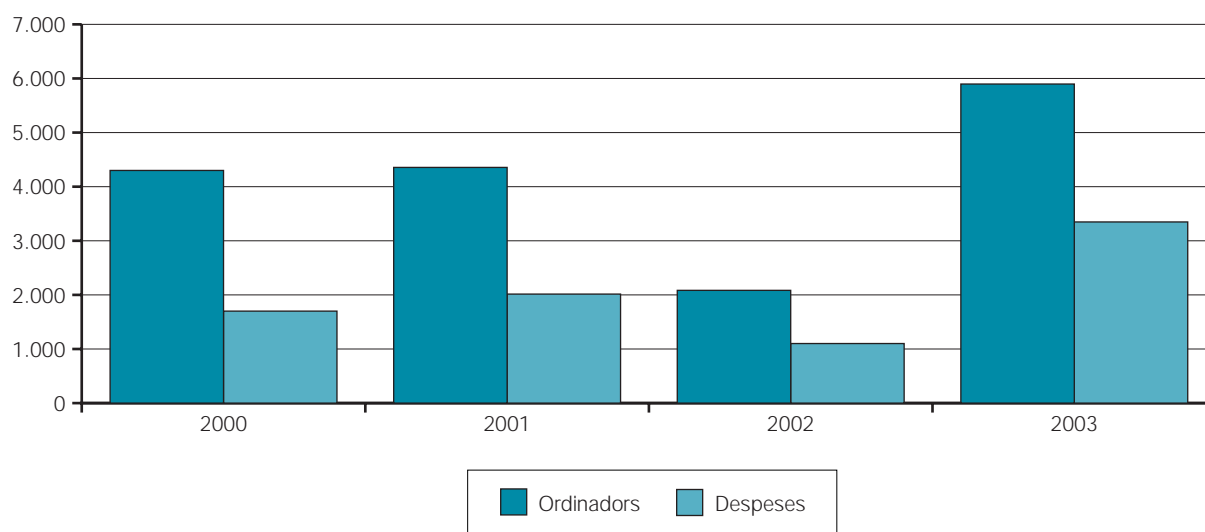
El conjunt d'actuacions iniciades el 1998 juntament amb la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació, per aprofundir la integració educativa de les TIC a l'ensenyament es va anomenar Projecte Argo. Aquest projecte va comportar actuacions en diferents àmbits, com ara la dotació d'equipament informàtic als centres docents i als serveis educatius, la formació del professorat en noves tecnologies, el subministrament de programari educatiu, ofimàtic i especialitzat, el desenvolupament de continguts i aplicacions multimèdia en català, la posada en marxa de serveis com ara el portal edu365.com i les infraestructures de la XTEC, incloent les telecomunicacions dels centres docents (vegeu-ne la concreció en els diferents apartats).

● **Dotació d'ordinadors subministrats als centres públics de l'ensenyament primari i secundari de Catalunya des de l'any 2000 fins al 2003**

Any	Ordinadors	Inversió
2000	4.300	1.700 MPTA
2001	4.356	2.015 MPTA
2002	2.084	6,618 M€
2003	5.897	20,123 M€

FONT: Departament d'Ensenyament.

Les dades d'inversió inclouen tot el material i el programari. Les actuacions de l'any 2003 són en curs.

En el gràfic, les despeses estan calculades en milions de pessetes. Les dotacions subministrades pel Departament d'Ensenyament incorporen servidors de xarxes d'àrea local, impressores, escàners i altres perifèrics, programari i elements de connexió. Aquestes dotacions sovint van agregades segons la seva funcionalitat, com ara les aules multimèdia per a l'ESO i les aules informàtiques per a ciències experimentals.

● Ràtios d'alumnes per ordinador

Un indicador important que ens permet obtenir informació relativa a la situació de cada país quant a les TIC és el que ens proporciona les ràtios d'alumnes per ordinador. Considerant que en el curs 2001-2002 l'alumnat de primària, secundària, cicles formatius de grau mitjà i batxillerat matriculat a Catalunya en el sector públic era de 427.710 alumnes, dels quals 205.879 pertanyien a l'ensenyament primari i 221.831 al secundari, i que del total d'ordinadors que hi ha als centres docents només al voltant del 80% són per a ús exclusiu de l'alumnat, podem fer els càlculs corresponents. Amb aquestes consideracions, en el curs 2001-2002 a Catalunya teníem una ràtio del conjunt de l'ensenyament públic primari i secundari de l'entorn de 10,5 alumnes per ordinador.

A continuació s'analitza una taula comparativa de les ràtios dels països de l'euro que ens pot ajudar a situar-nos. Cal tenir en compte, però, que les dades de Catalunya són dades de la Subdirecció General de les Tecnologies de la Informació del Departament d'Ensenyament i, en canvi, les dades internacionals s'han obtingut de la publicació *Les chiffres clés de l'éducation en Europe*. Edition 2002, publicades el març de 2003.

Nombre d'alumnes per ordinador i nombre d'alumnes per ordinador connectats a Internet als països de la Unió Europea. Ensenyament primari

País / Nivell	Alumnes / Ordinador	Alumnes / Ordinador Internet
Catalunya	11,0	16,0
Alemanya	19,2	52,3
Àustria	8,9	31,8
Bèlgica	11,0	32,5
Dinamarca	4,2	6,0
Espanya	11,2	30,0
Finlàndia	7,5	11,9
França	14,1	43,9
Grècia	29,4	80,6
Irlanda	11,6	30,1
Itàlia	20,8	55,1
Luxemburg	2,0	5,1
Països Baixos	8,3	43,2
Portugal	17,0	36,3
Regne Unit	11,8	23,5
Suècia	9,7	13,4
Mitjana Unió Europea	13,2	32,9

FONT: *Les chiffres clés de l'éducation en Europe*. Edition 2002 / Departament d'Ensenyament.

Les dades relatives a l'ensenyament primari de Catalunya (11 i 16) són millors que la mitjana de la Unió Europea (13,2 i 32,9), i això demostra el gran esforç que s'ha fet a l'hora de dotar-se de recursos de noves tecnologies, tant l'Administració educativa catalana com els mateixos centres docents. La ràtio d'alumnat de Catalunya connectat a Internet és una estimació.

Cal observar que hi ha països, com passa a Catalunya, que ja han impulsat l'entrada de l'alumnat cap a les noves tecnologies des de l'ensenyament primari.

Nombre d'alumnes per ordinador i nombre d'alumnes per ordinador connectats a Internet als països de l'euro. Ensenyament secundari

País / Nivell	Alumnes / Ordinador	Alumnes / Ordinador Internet
Catalunya	10,0	15,0
Alemanya	13,7	22,0
Àustria	8,5	10,5
Bèlgica	8,0	14,2
Dinamarca	1,5	2,0
Espanya	12,4	25,3
Finlàndia	6,8	7,5
França	9,4	21,4
Grècia	15,2	39,5
Irlanda	8,3	13,1
Itàlia	8,9	18,9
Luxemburg	6,3	6,7
Països Baixos	9,1	15,4
Portugal	16,4	36,9
Regne Unit	6,4	8,9
Suècia	4,1	4,8
Mitjana Unió Europea	8,6	14,9

FONTS: *Les chiffres clés de l'éducation en Europe*. Edition 2002 / Departament d'Ensenyament.

Les dades relatives a l'ensenyament secundari de Catalunya (10 i 15) són semblants a les de la mitjana de la Unió Europea (8,6 i 14,9). Cal tenir present, però, que la ràtio d'alumnat de Catalunya connectat a Internet és una estimació.

Cal destacar que una gran part dels països europeus estan duent a terme importants plans d'actuació en l'àrea de tecnologia de la informació en l'educació. Es poden trobar dades actualitzades sobre els projectes i plans d'actuació d'aquests països a www.ca.eun.org/menu/innovation/set-nationalpol.html, i també a www.europa.eu.int/.html.

Les eines de comunicació que la XTEC posa a disposició d'alumnes i professors generen un trànsit immens. N'és una mostra el quadre següent, que informa de l'evolució de l'ús del correu electrònic.

● Evolució de l'ús de correu electrònic per part del professorat i dels centres docents

Any	Missatges enviats (milers)	Volum (Mb) de missatges enviats	Missatges rebuts (milers)	Volum (Mb) de missatges rebuts
1996	257	2.775	447	3.923
1997	1.235	24.565	2.257	35.846
1998	2.654	79.780	4.455	96.671
1999	4.058	163.644	5.391	158.613
2000	6.369	333.284	6.730	274.702
2001	10.286	755.231	10.700	486.074
2002	15.118	642.568	18.522	964.628

FONT: Departament d'Ensenyament.

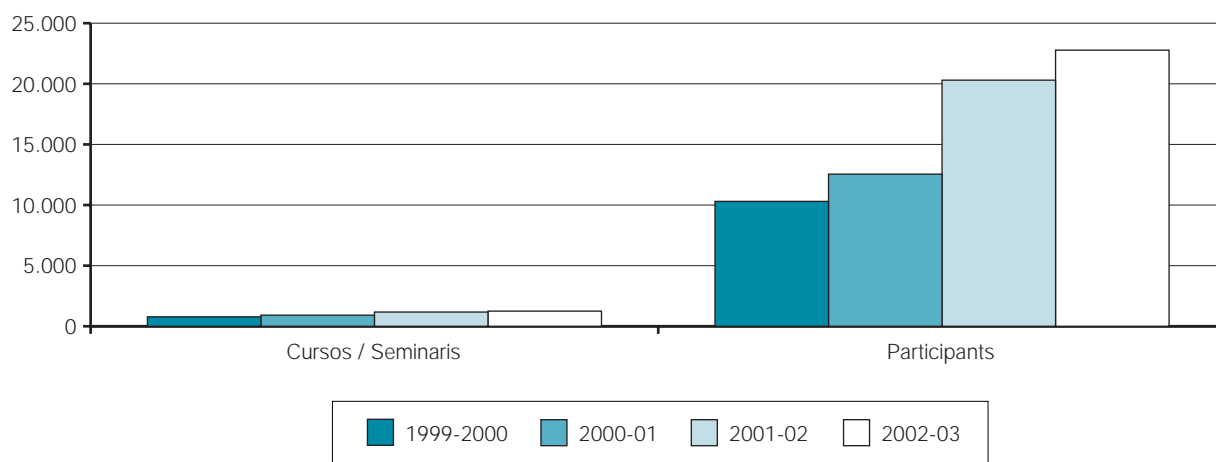
El descens en el volum dels missatges del 2002 és degut a l'aplicació de polítiques de gestió de qualitat del correu, una de les quals va ser la mida del missatge, que es va establir en un màxim d'1,4 Mb (la capacitat d'un disquet). Totes les dades anteriors són molt explícites i ens informen de l'important creixement que ha experimentat l'ús d'aquest mitjà entre l'administració educativa i els centres docents de Catalunya.

● Formació del professorat en noves tecnologies. Cursos de formació en matèria TIC per al professorat organitzats pel Departament d'Ensenyament de Catalunya

La formació continuada del professorat de primària i secundària en els temes relacionats amb les TIC s'articula en activitats presencials i a distància, que tenen un elevat volum i un notable grau de participació, com es pot observar en el quadre següent, referit als darrers quatre cursos:

Curs	Cursos / Seminaris	Participants
1999-2000	780	10.302
2000-01	917	12.550
2001-02	1.175	20.301
2002-03	1.250	22.777

FONT: Departament d'Ensenyament.

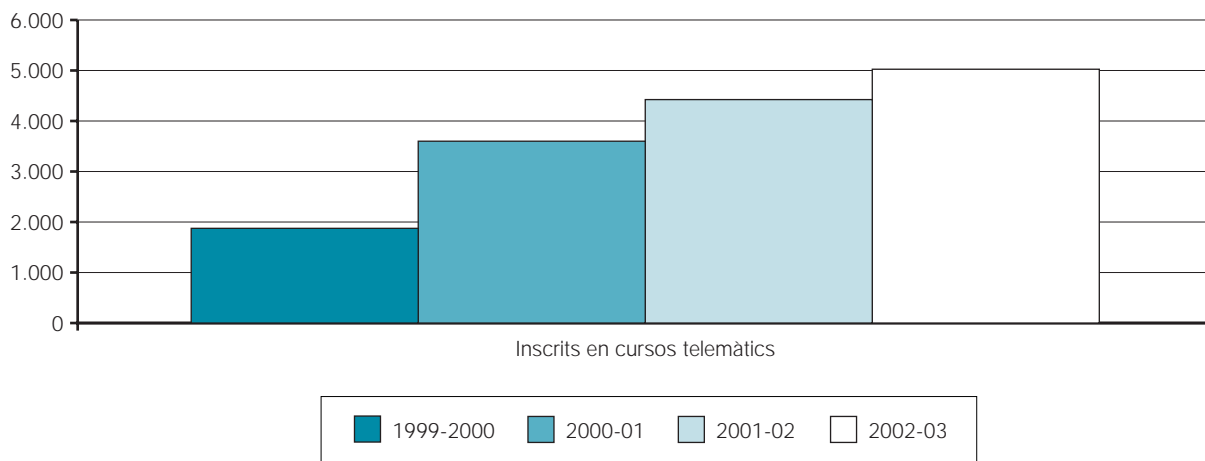

La varietat dels cursos es reflecteix en el fet que eren de 48 temes diferents en el curs 2002-03 i que seran de 60 temàtiques en el curs 2003-04. Una fracció considerable dels cursos presencials són de la modalitat formació en centre.

Pel que fa els cursos d'autoformació amb suport telemàtic (o a distància) la seva evolució des de l'any 2000 és d'un creixement continuat, com es pot comprovar en el quadre següent:

Curs	Inscrits en cursos telemàtics
1999-2000	1.875
2000-01	3.600
2001-02	4.424
2002-03	5.025

FONT: Departament d'Ensenyament.

En el concepte formació s'han d'incloure, a més dels cursos pròpiament dits, moltes activitats de suport i coordinació en forma de seminaris específics per a primària, secundària, necessitats educatives especials, escoles hospitalàries, zones escolars rurals, gestió i administració acadèmica, etc. Tots els cursos i activitats de coordinació i suport disposen de continguts i materials preparats a l'efecte.

● Un nou portal educatiu: el portal edu365.com

Edu365.com és el nou servei d'Internet que el Departament d'Ensenyament, a través de la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya, ha posat a disposició de tot l'alumnat de Catalunya i les seves famílies. Edu365.com ha nascut amb la voluntat de proporcionar a l'alumnat un conjunt de serveis interactius i personalitzats, accessibles tant des de casa com des de l'escola, que, alhora, contribueixin a potenciar la implicació de mares i pares en el procés d'aprenentatge i en els estudis dels seus fills i filles. El servei és gratuït. L'alta d'usuaris es va produir a partir del mes de novembre de 2001, i al juny de 2002 ja tenia més de 63.000 usuaris. Planificat i desenvolupat durant l'any 2000, el març de 2001 es va posar en servei i dona els serveis següents:

- Escriptori digital personalitzat, que incorpora eines d'estudi com ara calculadora, enciclopèdies, diccionaris, mapes, editor de textos i de pàgines web, traductor, diari en línia, etc.
- Materials multimèdia d'autoaprenentatge per a totes les àrees d'educació primària i d'ESO, així com recursos i materials per a l'educació infantil, el batxillerat i la formació professional.
- Servei de consultoria personalitzat per a l'alumnat de primària, l'ESO i al batxillerat atès per professorat especialista.
- Serveis de comunicació com ara correu electrònic, xat, fòrum i pàgines web personals, i altres serveis de comunicació i documentació específics per a l'alumnat.
- Servei especialitzat d'orientació educativa i acadèmica i informació per a l'alumnat i les famílies.

Amb relació als continguts del portal, cal esmentar la creació i difusió de més de tres-centes MUD (mini unitats didàctiques) multimèdia interactives de totes les àrees del currículum de primària i ESO, fet que representa un esforç consistent de crear recursos per al desplegament del currículum de Catalunya, vuitanta unitats didàctiques en format web accessibles des del portal de la XTEC i de l'edu365, i nou paquets de materials interactius de l'actuació "Internet a l'aula" per a les diferents àrees del currículum accessibles des del portal de la XTEC i de l'edu365. Internet a l'aula és una actuació del Departament d'Ensenyament i la Secretaria per a la Societat de la Informació que té com a objectiu crear materials curriculars basats en Internet.

La inversió per al desenvolupament de l'edu365 en el període 2000-2002 ha estat superior al milió d'euros. Edu365.com és una iniciativa innovadora del Departament d'Ensenyament que ha rebut diverses distincions: l'any 2001, "eGovernment label" de Qualitat de la Comissió Europea, finalista de l'Stockholm Challenge de 2002, i el 2003 ha estat escollit per formar part de la Computerworld Honors Collection, que recull els projectes mundials més significatius en l'aplicació de les tecnologies de la informació.

Actualment està finalitzant el desenvolupament de l'entorn de treball col·laboratiu Educampus, basat en edu365, que donarà suport a: 1) l'atenció de la diversitat a l'aula, 2) la gestió per part del professorat de continguts, propostes didàctiques i activitats de l'alumnat, i 3) les actuacions de formació a distància de l'ICESD i d'altres centres. La inversió inicial per al desenvolupament d'Educampus ha estat de 300.000 €. Un cop implantat, es constituirà en un canal d'edu365 per a la difusió i l'intercanvi de material i propostes didàctiques.

3. INDICADORS D'ESCOLARITZACIÓ I PROCESSOS

En aquesta secció s'inclouen indicadors que fan referència als nivells d'escolarització de l'ensenyament reglat públic i privat de Catalunya i també, tal com s'ha fet en altres edicions anteriors, hi trobarem l'evolució del percentatge d'alumnat de l'ensenyament secundari general i professional, en les escoles públiques i privades de Catalunya.

D'altra banda, també s'hi han incorporat alguns indicadors de processos que ens permeten obtenir informació sobre les tasques relacionades amb l'organització i el funcionament dels centres docents, així com dades relatives al desenvolupament dels processos d'ensenyament i aprenentatge a les aules, amb aspectes importants, com el clima escolar i la participació de les famílies en les convocatòries a les eleccions als consells escolars dels centres de l'ensenyament primari i de l'ensenyament secundari públic i privat concertat de Catalunya. S'hi han inclòs les dades referides a les darreres eleccions, que van tenir lloc en el curs 2002-03.

Alguns d'aquests indicadors, com el grau d'autonomia o el tipus de direcció, no poden determinar-se amb facilitat i requereixen estudis de recerca específics que ens acostin al seu coneixement.

A la present edició hi ha indicadors de processos referits a dos àmbits concrets: la llengua anglesa i les TIC. Els de l'àrea de la llengua anglesa s'han elaborat amb les dades obtingudes a partir de l'avaluació de l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua anglesa a l'educació primària que es va realitzar el curs 1999-2000 i de l'avaluació de l'ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa a la secundària del curs 2000-2001. Altrament hi ha els indicadors de processos relatius a la utilització de les noves tecnologies en les pràctiques docents obtinguts de l'avaluació de l'assoliment de les competències bàsiques de l'alumnat de 14 anys.

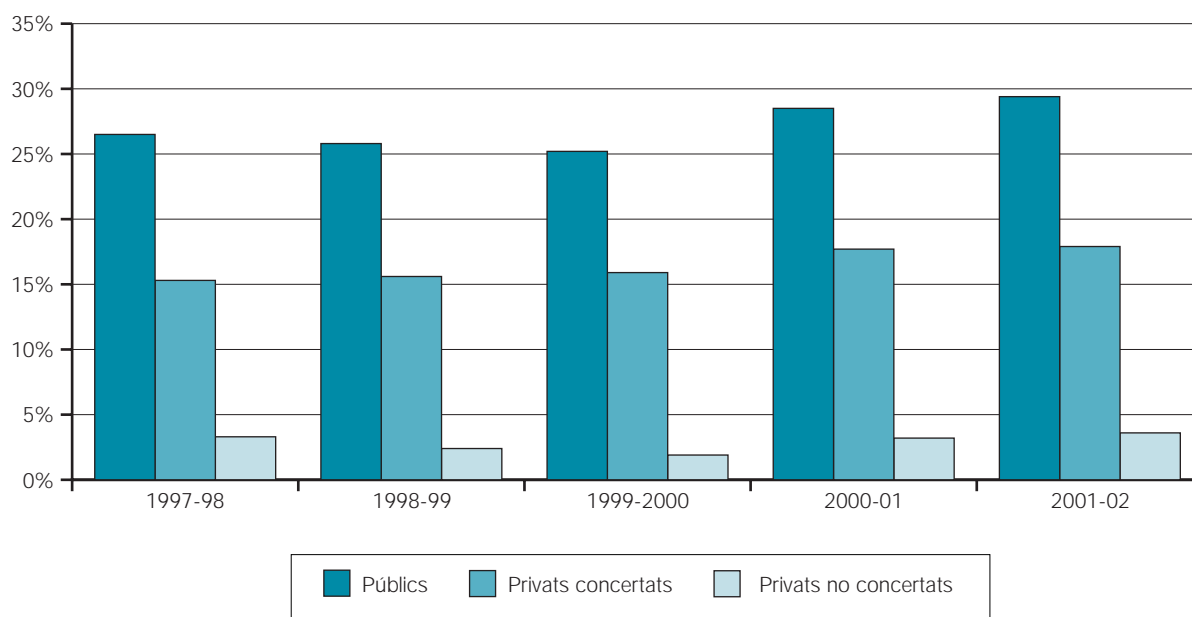
3.1. Escolarització a l'ensenyament reglat

Les dades relatives a les taxes d'escolarització dels diferents nivells educatius ens proporcionen una idea clara de l'estructura del sistema educatiu i de les possibilitats que la població té de rebre una formació adequada. Tot seguit veurem l'evolució dels percentatges d'alumnat matriculat a Catalunya a partir del nivell P-5 en el conjunt de població d'entre 5 i 29 anys. Són dades de l'alumnat escolaritzat en els centres públics, privats concertats i privats no concertats, i no hi és inclòs l'alumnat de l'ensenyament superior.

● Evolució, segons la titularitat, dels efectius escolaritzats a Catalunya per cada 100 persones de la població d'entre 5 i 29 anys des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02

Curs / Titularitat	Públics	Privats concertats	Privats no concertats	Total
1997-98	26,5%	15,3%	3,3%	45,1%
1998-99	25,8%	15,6%	2,4%	43,8%
1999-2000	25,2%	15,9%	1,9%	43,0%
2000-01	28,5%	17,7%	3,2%	49,4%
2001-02	29,4%	17,9%	3,6%	50,9%

FONT: Secretaria General del Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

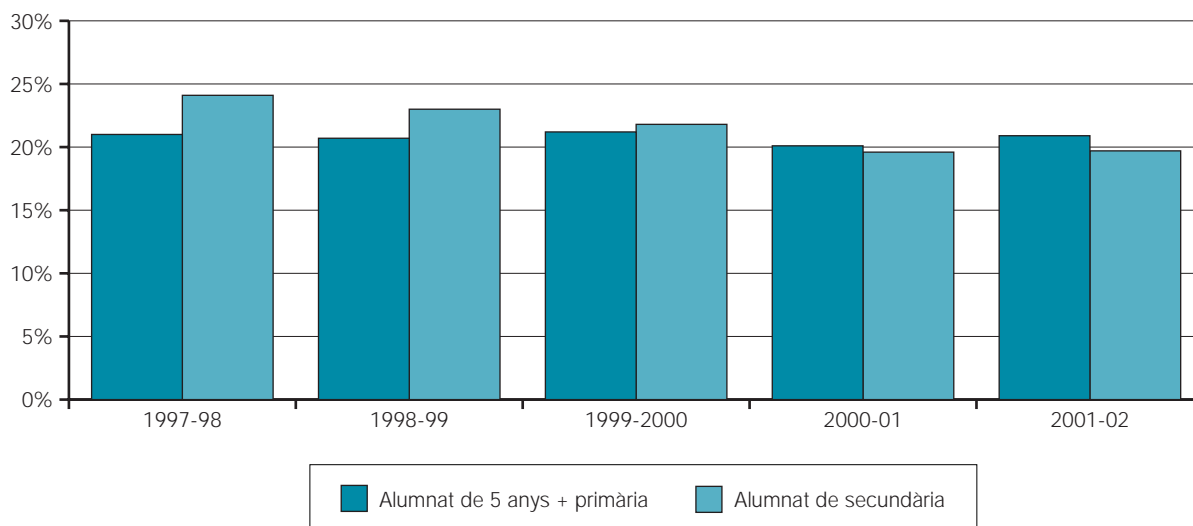
S'observa un increment important de població escolaritzada. A l'hora de valorar aquestes dades, cal recordar que la prolongació de l'escolaritat obligatòria fins als 16 anys, afavorida per la LOGSE, ha escolaritzat un nucli important d'alumnat d'entre 14 i 16 anys que abans no estava escolaritzat.

La disminució general de la taxa de natalitat i la generalització de la reforma educativa d'aquests darrers anys, han provocat lògicament unes variacions en els percentatges de l'alumnat matriculat a secundària i a primària, tal com podem observar en la taula següent.

● **Evolució, per nivells educatius, dels efectius escolaritzats a Catalunya per cada 100 persones de la població d'entre 5 i 29 anys**

Curs / Nivell	Alumnat de 5 anys + primària	Alumnat de secundària
1997-98	21,0%	24,1%
1998-99	20,7%	23,0%
1999-2000	21,2%	21,8%
2000-01	20,1%	19,6%
2001-02	20,9%	19,7%

FONT: Secretaria General del Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Aquestes dades es poden clarificar millor si es té present el quadre següent, on s'observa la variació de la quantitat total d'alumnat de cada nivell educatiu al cap de deu anys.

Curs / Nivell	Alumnat de primària	Alumnat de secundària
1990-91	695.753 (8 cursos)	388.192
2000-01	346.604 (6 cursos)	393.567

El canvi d'estructura del sistema educatiu i el descens demogràfic que ha experimentat la població jove de Catalunya són els principals factors que condicionen aquests resultats. Tanmateix, les darreres dades del curs 2003-04 sembla que demostren un canvi de tendència, i s'observa un clar increment del nombre total d'alumnes inscrits en relació amb el que hi havia els cursos anteriors.

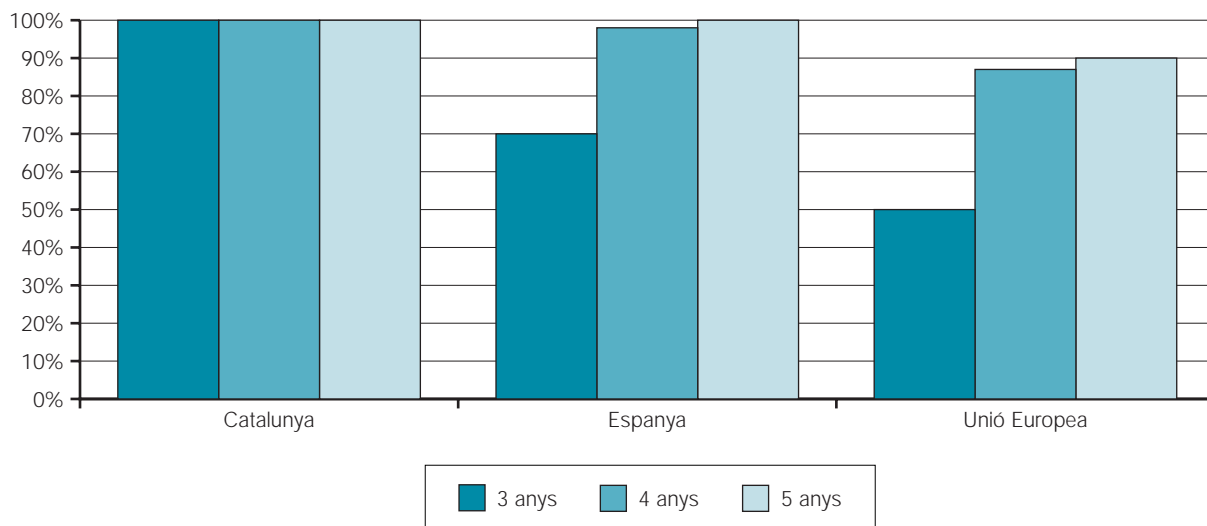
3.2. Taxa neta d'escolarització a l'educació infantil en escoles públiques i privades

La taxa neta d'escolarització es calcula trobant la relació que hi ha entre l'alumnat de l'edat corresponent matriculat en els centres docents i la població total d'aquesta edat. Aquest indicador ens informa, doncs, del percentatge d'alumnat de 3, 4 i 5 anys que estava escolaritzat en centres públics i privats en el curs de referència.

En la majoria dels països de l'OCDE hi ha una tendència clara a avançar l'edat d'escolarització, i en alguns com França, Espanya, Itàlia o el Japó, l'alumnat d'edats compreses entre els 3 i 4 anys sol estar ja escolaritzat. Però també hi ha encara països com el Canadà, Corea, Turquia o Suïssa que tenen una taxa aproximada d'escolarització en educació infantil de només el 15%.

Edat / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea
3 anys	100%	70%	50%
4 anys	100%	98%	87%
5 anys	100%	100%	90%

FONTS: Secretaria General del Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1998-99 / OCDE Indicators.

Sembla que l'escolarització de l'alumnat de 3, 4 i 5 anys és ja una fita totalment assolida al nostre país. Cal esmentar que en el còmput d'alumnes escolaritzats també s'hi han inclòs els d'educació especial específica d'edat equivalent. El càlcul de les taxes netes es fixa per a les edats de 3, 4 i 5 anys per tal que les dades de Catalunya puguin ser comparables amb les publicades en els indicadors de l'OCDE.

Pel que fa a l'escolarització dels més petits, a Catalunya la taxa d'escolarització a l'educació infantil ha augmentat regularment en els darrers anys i, tal com podem observar, actualment a Catalunya el 50% dels nens i nenes de 2 anys ja estan escolaritzats.

Edat / Curs	1999-2000	2000-01	2001-02
0 anys	4,7%	5,0%	5,4%
1 any	25,5%	26,7%	27,5%
2 anys	47,5%	50,4%	50,5%

FONT: Secretaria General del Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

3.3. Escolarització a l'ensenyament secundari

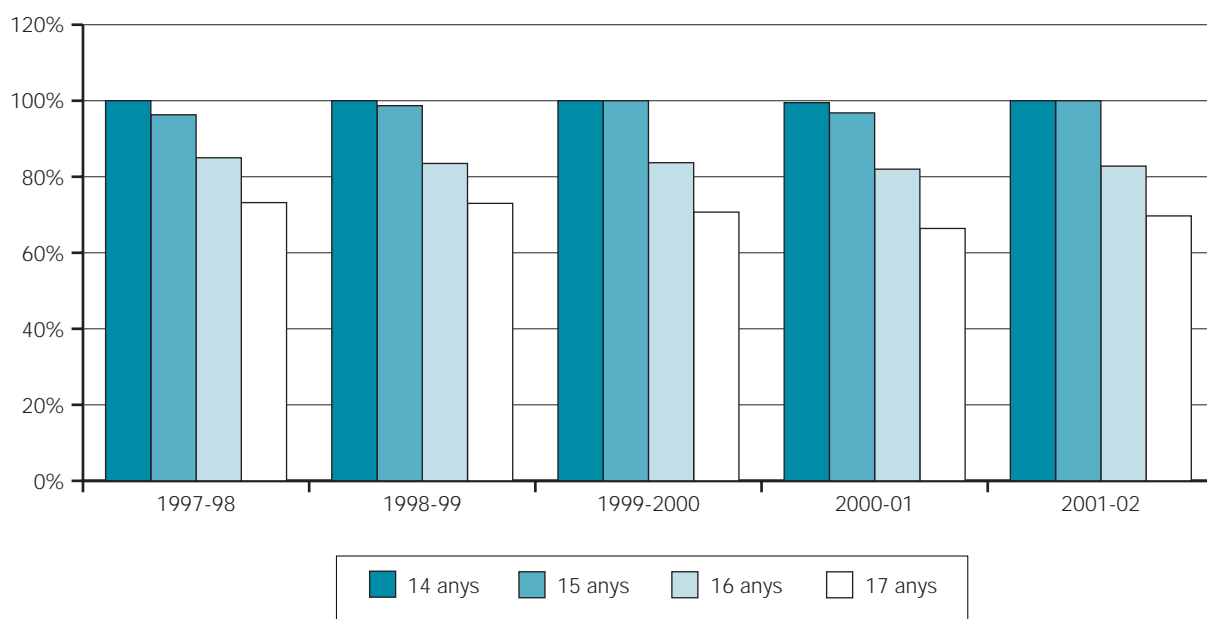
● Evolució de la taxa d'escolarització a l'ensenyament secundari públic i privat a Catalunya

La taxa d'escolarització s'obté calculant el quocient entre la població escolaritzada i la població total. La taxa d'escolarització per edats correspon a la relació entre la població escolaritzada d'una determinada edat o grup d'edats i la població total de l'esmentada edat o grup d'edats. Expressa, doncs, el percentatge d'alumnat escolaritzat a Catalunya en qualsevol nivell educatiu amb relació al total de la població de la mateixa edat.

S'observa clarament un augment constant dels percentatges d'escolarització per a cada grup d'edat, potenciat per l'aplicació de la reforma educativa.

Edat / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01	2001-02
14 anys	100,0%	100,0%	100,0%	99,5%	100,0%
15 anys	96,3%	98,7%	100,0%	96,8%	100,0%
16 anys	85,0%	83,5%	83,7%	82,0%	82,8%
17 anys	73,2%	73,0%	70,7%	66,4%	69,7%

FONTS: Estadística d'Ensenyament, diversos cursos. Gabinet Tècnic. Secretaria General del Departament d'Ensenyament.

En el càlcul de la taxa d'escolarització s'ha inclòs, a part de l'alumnat de secundària, el de més de 13 anys escolaritzat a l'educació primària, l'ESO i l'educació especial específica.

Convé observar que a Catalunya la realitat s'ha avançat força a les disposicions oficials que fan obligatori l'ensenyament fins als 16 anys, i que la tendència apunta cap a un manteniment de l'escolaritat fins als 18 anys, edat en què un elevat percentatge d'alumnat accedeix a l'ensenyament superior.

3.4. Percentatge d'escolarització de l'alumnat de l'ensenyament secundari (ESO i batxillerat) i professional, en escoles públiques i privades

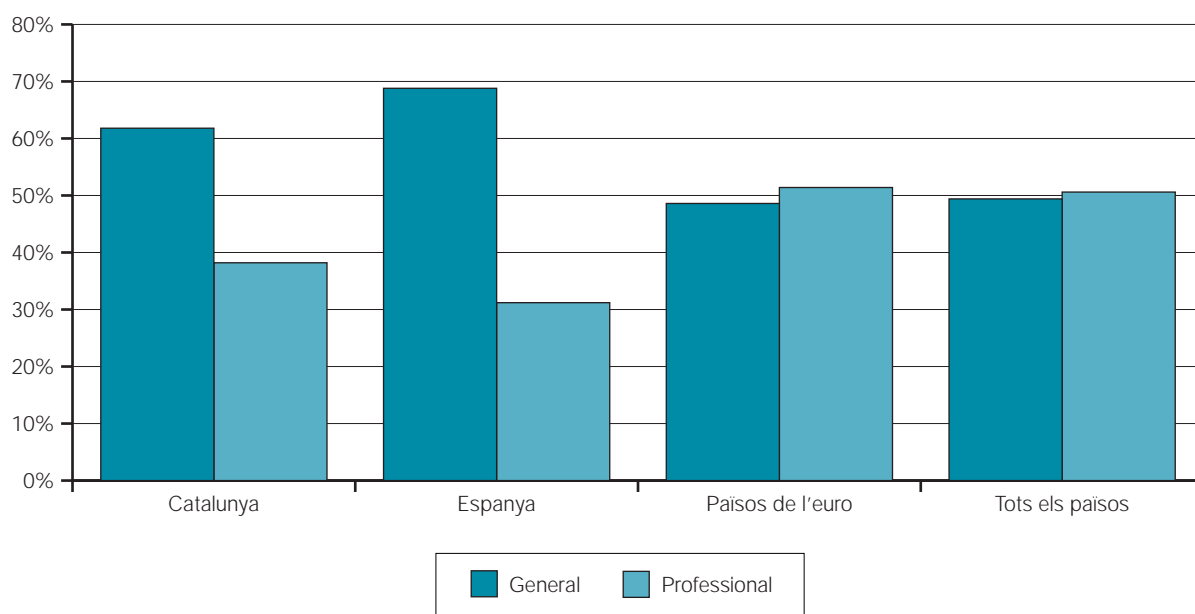
Les dades d'escolarització dels països de l'euro publicades per l'OCDE mostren que la distribució de l'escolarització a l'educació secundària postobligatòria presenta una tendència molt clara a la potenciació dels estudis professionals respecte dels generals.

Tanmateix, aquesta característica no es manifesta d'una manera clara al nostre país, atès que prenent el curs 1998-99 com a referència, d'un total de 211.596 alumnes, 130.825 cursaven estudis de caràcter general, mentre que 80.771 seguien estudis de caràcter professional.

Percentatge d'alumnat escolaritzat en cada tipus d'estudi

Nivell / País	Catalunya	Espanya	Països de l'euro	Tots els països
General (ESO / batxillerat)	61,8%	68,8%%	48,6%	49,4%
Professional	38,2%	31,2%%	51,4%	50,6%

FONTS: Secretaria General del Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Curs 1998-99 / OCDE Indicators, 2001.

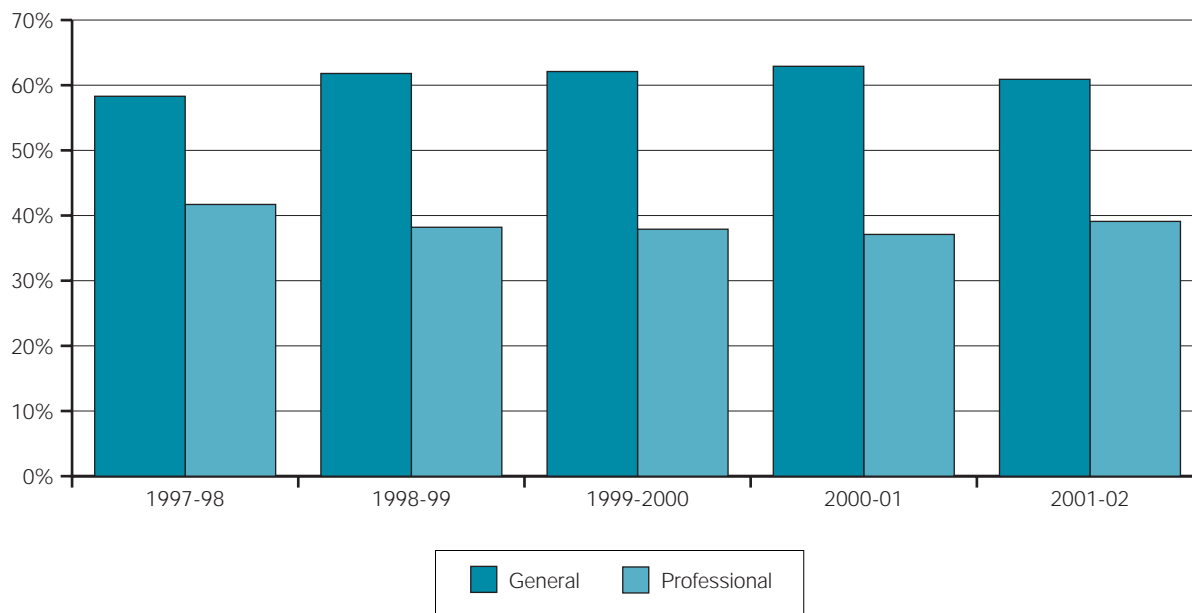
Tot i que la casuística de cada país en el tema dels programes professionals és molt diferent, l'indicador palesa la necessitat de potenciar aquests tipus d'ensenyaments professionals per tal d'acostar-nos més als nivells d'Europa i l'OCDE.

Seguidament veurem l'evolució que han experimentat aquests percentatges a Catalunya des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02.

● **Evolució del percentatge d'alumnat de l'ensenyament secundari (ESO i batxillerat) i professional, en escoles públiques i privades a Catalunya**

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01	2001-02
General	58,3%	61,8%	62,1%	62,9%	60,9%
Professional	41,7%	38,2%	37,9%	37,1%	39,1%

FONTS: Estadística d'Ensenyament, diversos cursos. Gabinet Tècnic. Secretaria General del Departament d'Ensenyament.

No sembla, tal com ja s'ha constatat, que la tendència sigui encara la que més convindria per acostar-nos als percentatges d'ensenyaments professionals que tenen altres països d'Europa; tanmateix cal recordar que, en els darrers cursos, l'aplicació de la reforma educativa amb l'ampliació de l'escolaritat obligatòria fins als 16 anys ha anat passant a l'alumnat que abans feia FP1 a l'ESO i que, per tant, no es poden comptabilitzar en els estudis de formació professional. Tot i això, sembla que les últimes dades del curs 2001-2002 mostren ja una tendència clara a potenciar els estudis de tipus professional.

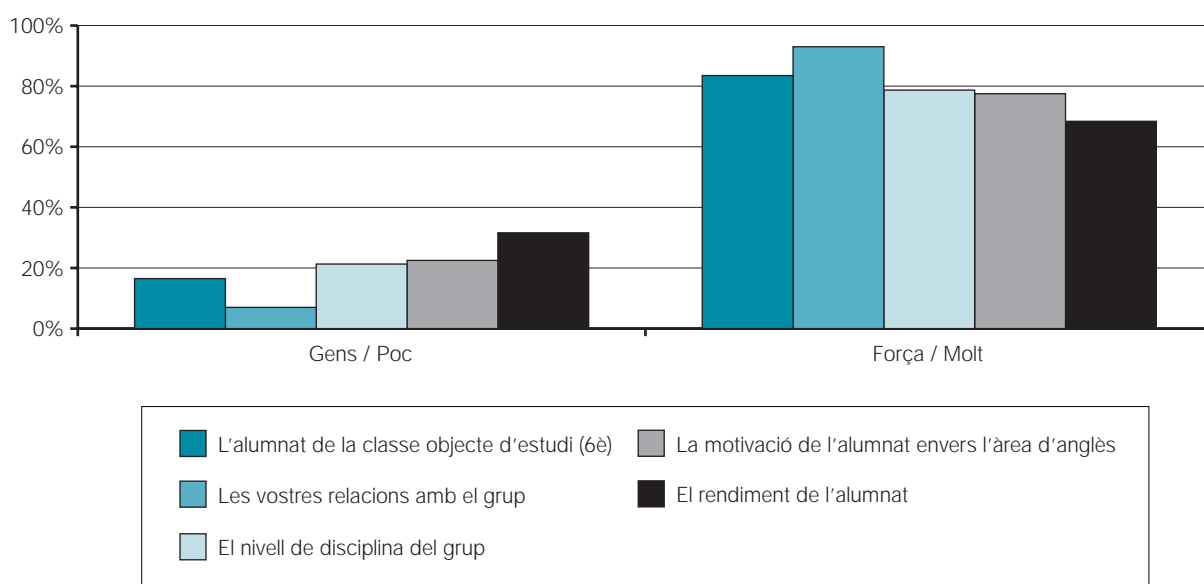
3.5. Clima escolar a l'àrea d'anglès en els centres de primària de Catalunya

Tots els integrants d'un centre mantenen un conjunt d'interaccions personals i també amb l'entorn on conviuen, que distingeix cada centre educatiu i condicionen els processos que s'hi desenvolupen i els resultats que s'hi obtenen. És el que normalment s'anomena clima escolar, i generalment es considera que un bon clima escolar produeix millores evidents en els resultats educatius de l'alumnat. En estudis internacionals d'avaluació, com l'estudi PISA de 2000, s'ha verificat que existeix una estreta relació entre els resultats individuals de l'alumnat i els factors que determinen el clima escolar de cada centre.

En anteriors edicions d'indicadors ja s'han publicat els resultats de diversos estudis del Consell Superior d'Avaluació sobre el clima escolar en centres de primària i secundària de Catalunya. A continuació analitzarem els resultats de l'estudi sobre el clima escolar en una àrea concreta dels centres de l'ensenyament primari de Catalunya a partir dels qüestionaris de context de l'avaluació de la llengua anglesa que es va fer el curs 1998-99. Les conclusions s'han obtingut a partir de les dades recollides en qüestionaris d'opinió de 171 centres i 3.300 alumnes de 6è de primària, i ens centrarem en les opinions manifestades pel professorat d'anglès.

Grau de satisfacció del professorat d'anglès amb l'alumnat de primària

	Gens / Poc	Força / Molt
L'alumnat de la classe objecte d'estudi (6è)	16,5%	83,5%
Les vostres relacions amb el grup	7,0%	93,0%
El nivell de disciplina del grup	21,3%	78,7%
La motivació de l'alumnat envers l'àrea d'anglès	22,5%	77,5%
El rendiment de l'alumnat	31,6%	68,4%

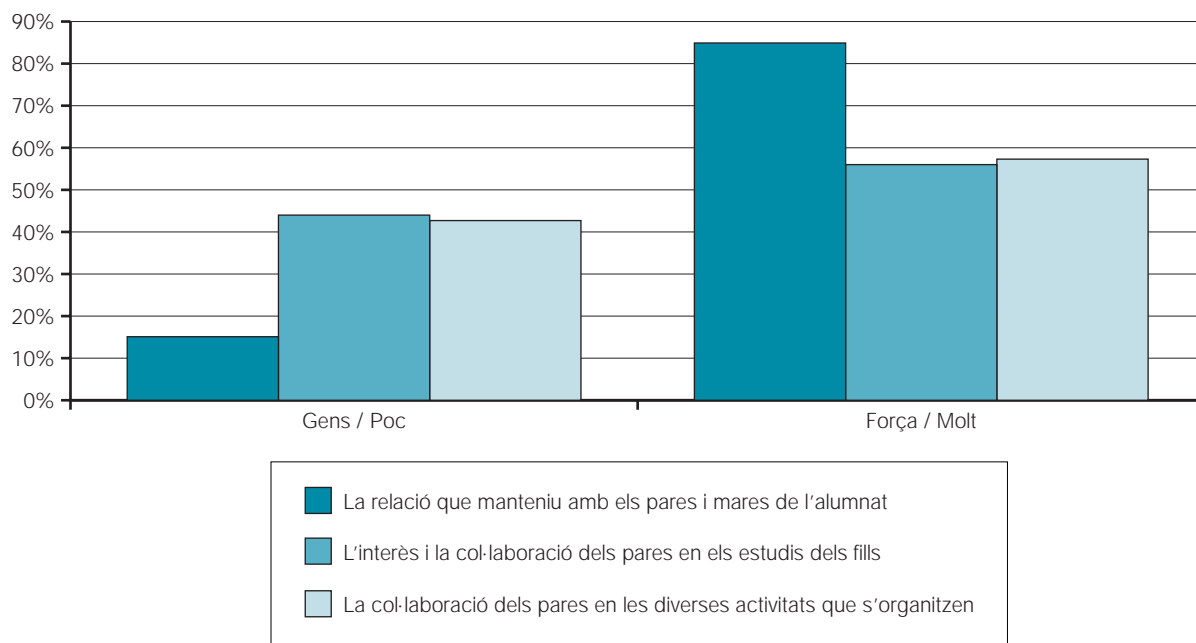

Les respostes mostren que el professorat d'anglès consultat manifesta un alt grau de satisfacció tant pel que fa a les relacions establertes amb el grup d'alumnat com respecte a la disciplina i la motivació de l'alumnat envers l'aprenentatge de la llengua anglesa.

Quant a la relació que tenen amb les famílies, cal destacar que el professorat d'anglès ha manifestat un grau de satisfacció elevat; en canvi, no semblen tan satisfets amb l'interès que tenen les famílies i la col·laboració que proporcionen en els estudis dels fills o filles i en les activitats que s'organitzen a l'escola.

Grau de satisfacció del professorat d'anglès amb les relacions que manté amb les famílies de l'alumnat de primària

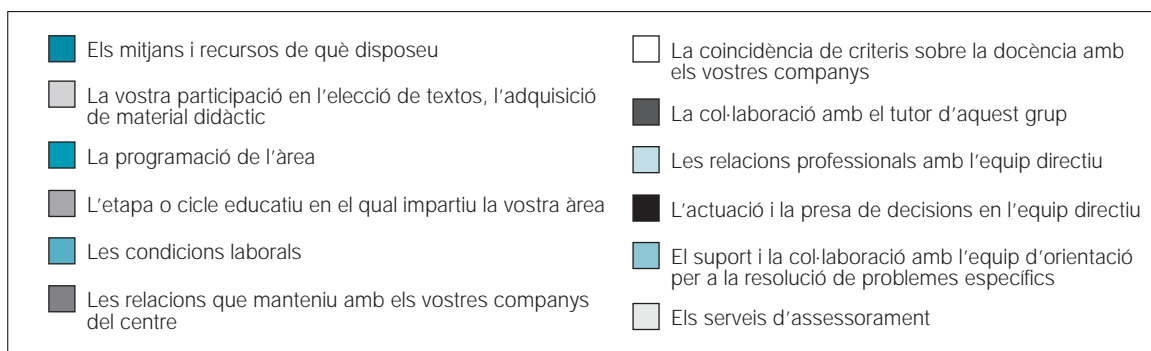
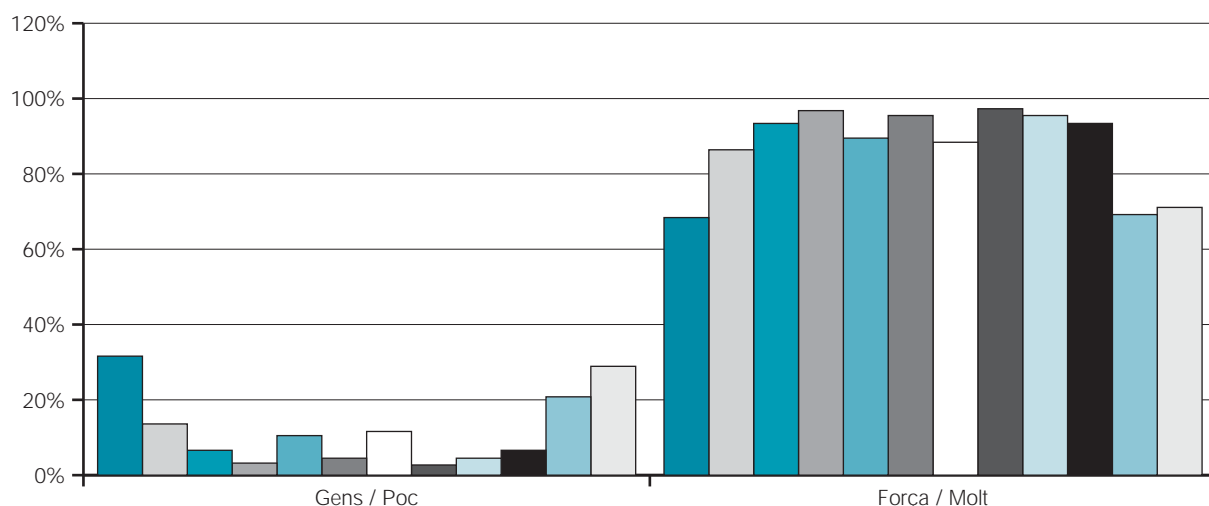
	Gens / Poc	Força / Molt
La relació que manteniu amb els mares i pares de l'alumnat	15,1%	84,9%
L'interès i la col·laboració dels pares en els estudis dels fills	44,0%	56,0%
La col·laboració dels pares en les diverses activitats que s'organitzen	42,7%	57,3%

Les condicions de treball i els recursos que el centre posa a disposició del professorat són molt importants i tenen una influència directa amb el clima escolar del centre. Les dades que veurem a continuació mostren que, de manera habitual, el professorat d'anglès està satisfet amb la seva situació dintre del centre, tant pel que fa a la tasca que desenvolupa com a les condicions laborals i el suport que rep per part dels altres professionals del centre i de fora. Tanmateix, al voltant d'un terç del professorat d'anglès de primària ha manifestat que no està gens satisfet o que ho està poc amb els mitjans i recursos de què disposa el centre, així com amb el suport que rep per part de l'equip d'orientació i dels serveis d'assessorament en el cas que aparegui algun problema específic.

Grau de satisfacció que manifesta el professorat d'anglès de primària amb diferents aspectes de la seva tasca en el centre

	Gens / Poc	Força / Molt
Els mitjans i recursos de què disposeu	31,6%	68,4%
La vostra participació en l'elecció de textos, l'adquisició de material didàctic	13,6%	86,4%
La programació de l'àrea	6,6%	93,4%
L'etapa o cicle educatiu en el qual impartiu la vostra àrea	3,2%	96,8%
Les condicions laborals	10,5%	89,5%
Les relacions que manteniu amb els vostres companys del centre	4,5%	95,5%
La coincidència de criteris sobre la docència amb els vostres companys	11,6%	88,4%
La col·laboració amb el tutor d'aquest grup	2,7%	97,3%
Les relacions professionals amb l'equip directiu	4,5%	95,5%
L'actuació i la presa de decisions de l'equip directiu	6,6%	93,4%
El suport i la col·laboració amb l'equip d'orientació per a la resolució de problemes específics	20,8%	69,2%
Els serveis d'assessorament	28,9%	71,1%

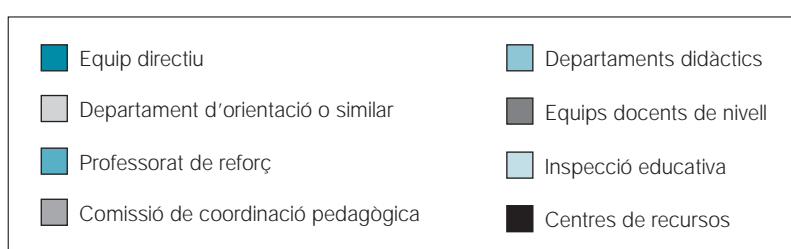
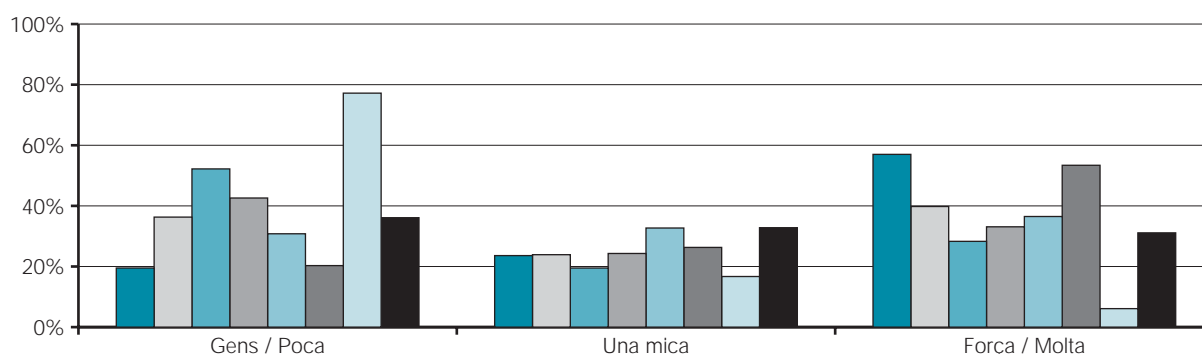
3.6. Clima escolar a l'àrea d'anglès en els centres de secundària. Resultats obtinguts en l'avaluació del curs 2000-2001

Està generalment acceptat que un bon clima escolar és una de les variables que afavoreixen els bons resultats de l'alumnat i, per aquesta raó, convé que els centres ho tinguin present i cal avaluar-lo. Els resultats següents s'han obtingut a partir de les dades recollides en 128 centres d'ensenyament secundari de Catalunya en l'avaluació que es va fer el curs 2000-01 sobre l'ensenyament i aprenentatge de l'anglès. En aquest estudi van participar 2.988 alumnes de 2n d'ESO i 2.786 de 4t d'ESO, i 126 professors/es de 2n i 127 professors/es de 4t, i la informació que mostrem s'ha obtingut dels qüestionaris d'opinió d'aquests professors/es de llengua anglesa.

Els resultats revelen que el professorat de llengua anglesa de secundària opina que l'equip directiu és el que li dona més suport i orientació en el desenvolupament de la seva tasca docent, així com també ho fan els equips docents de nivell. En canvi, ha valorat poc el suport i l'orientació que rep de la inspecció educativa i del professorat de reforç. (Cal recordar que gairebé cap centre compta amb auxiliar de conversa.) Atès que l'estudi de referència és molt ampli, aquí només exposem algunes de les preguntes i respostes que feien referència al clima relacional.

Valoració del suport i orientació que faciliten determinats òrgans en el desenvolupament de la tasca docent del professorat d'anglès de secundària

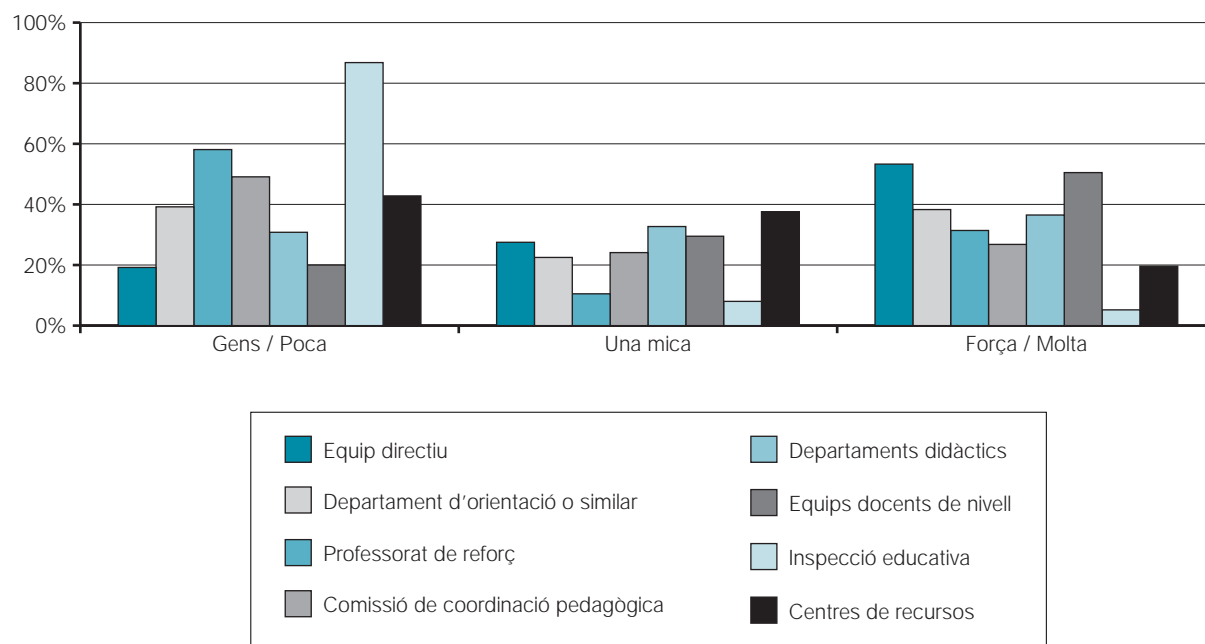
	2n d'ESO		
	Gens / Poca	Una mica	Força / Molta
Equip directiu	19,5%	23,6%	57,0%
Departament d'orientació o similar	36,3%	23,9%	39,8%
Professorat de reforç	52,2%	19,5%	28,3%
Comissió de coordinació pedagògica	42,6%	24,3%	33,1%
Departaments didàctics	30,8%	32,7%	36,5%
Equips docents de nivell	20,3%	26,3%	53,4%
Inspecció educativa	77,2%	16,7%	6,1%
Centres de recursos	36,1%	32,8%	31,1%

Com podem veure a continuació, les opinions del professorat d'anglès de 4t d'ESO són molt semblants:

Percepció per part del professorat d'anglès del suport i orientació que reben de determinats òrgans en el desenvolupament de la seva tasca docent

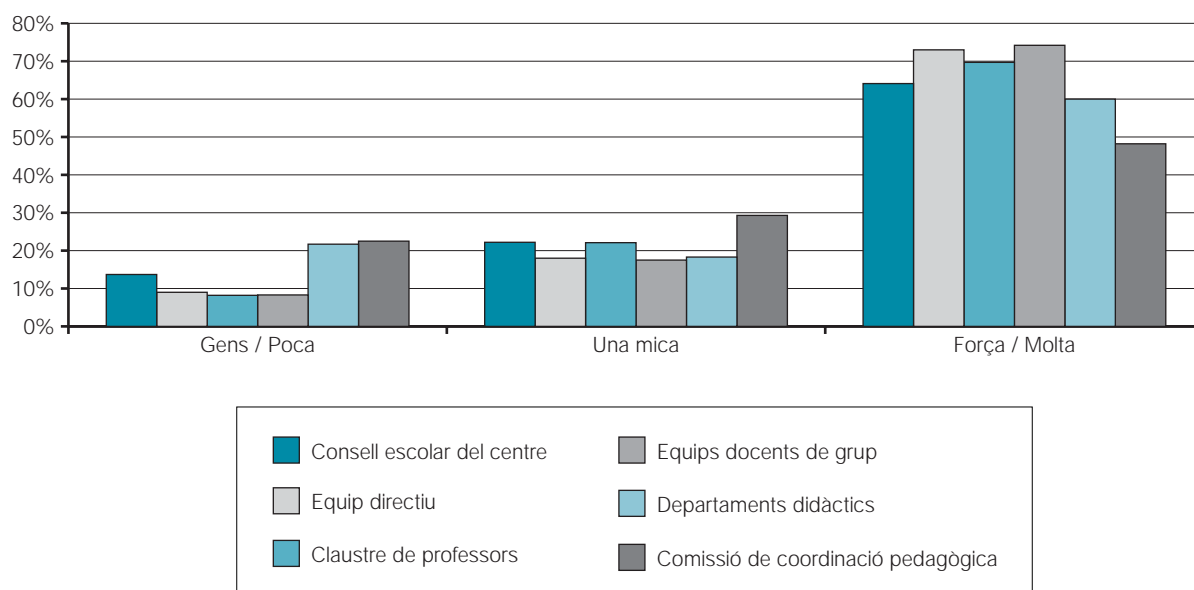
	4t d'ESO		
	Gens / Poca	Una mica	Força / Molta
Equip directiu	19,2%	27,5%	53,3%
Departament d'orientació o similar	39,2%	22,5%	38,3%
Professorat de reforç	58,1%	10,5%	31,4%
Comissió de coordinació pedagògica	49,1%	24,1%	26,8%
Departaments didàctics	30,8%	32,7%	36,5%
Equips docents de nivell	20,0%	29,5%	50,5%
Inspecció educativa	86,8%	8,0%	5,2%
Centres de recursos	42,8%	37,6%	19,6%

La relació que el professorat d'anglès manté amb els companys i companyes, l'equip directiu, els tutors dels grups-classe i el personal no docent, ha estat valorada entre força satisfactòria i molt satisfactòria. En la taula següent podem observar la valoració de les relacions que mantenen amb altres persones del centre.

Percepció del clima de col·laboració que el professorat d'anglès troba, en el desenvolupament de la seva tasca docent, dins de determinats òrgans del centre

	2n d'ESO		
	Gens / Poca	Una mica	Força / Molta
Consell escolar del centre	13,7%	22,2%	64,1%
Equip directiu	9,0%	18,0%	73,0%
Claustre de professors/es	8,2%	22,1%	69,7%
Equips docents de grup	8,3%	17,5%	74,2%
Departaments didàctics	21,7%	18,3%	60,0%
Comissió de coordinació pedagògica	22,5%	29,3%	48,2%

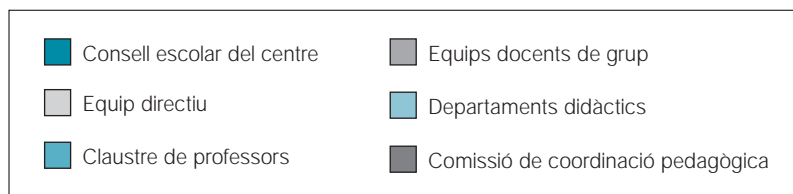
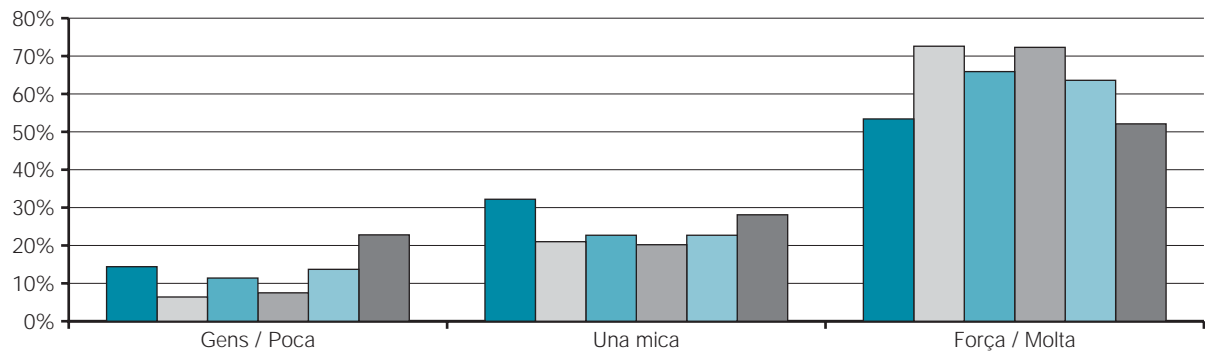

Sembla que el professorat d'anglès pensa que la col·laboració que rep de determinats òrgans del centre és millorable; de manera especial, la de la comissió de coordinació pedagògica i dels departaments didàctics. En canvi, semblen satisfets del suport que reben de l'equip directiu i d'altres companys del centre.

Hi ha molta coincidència entre aquestes respostes del professorat de 2n d'ESO i les del professorat de 4t d'ESO, tal com es pot comprovar tot seguit.

Percepció del clima de col·laboració que el professorat d'anglès troba dins de determinats òrgans del centre

	4t d'ESO		
	Gens / Poca	Una mica	Força / Molta
Consell escolar del centre	14,4%	32,2%	53,4%
Equip directiu	6,4%	21,0%	72,6%
Claustre de professors/es	11,4%	22,7%	65,9%
Equips docents de grup	7,5%	20,2%	72,3%
Departaments didàctics	13,7%	22,7%	63,6%
Comissió de coordinació pedagògica	22,8%	28,1%	52,1%

3.7. La utilització de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) en les pràctiques docents a l'ESO

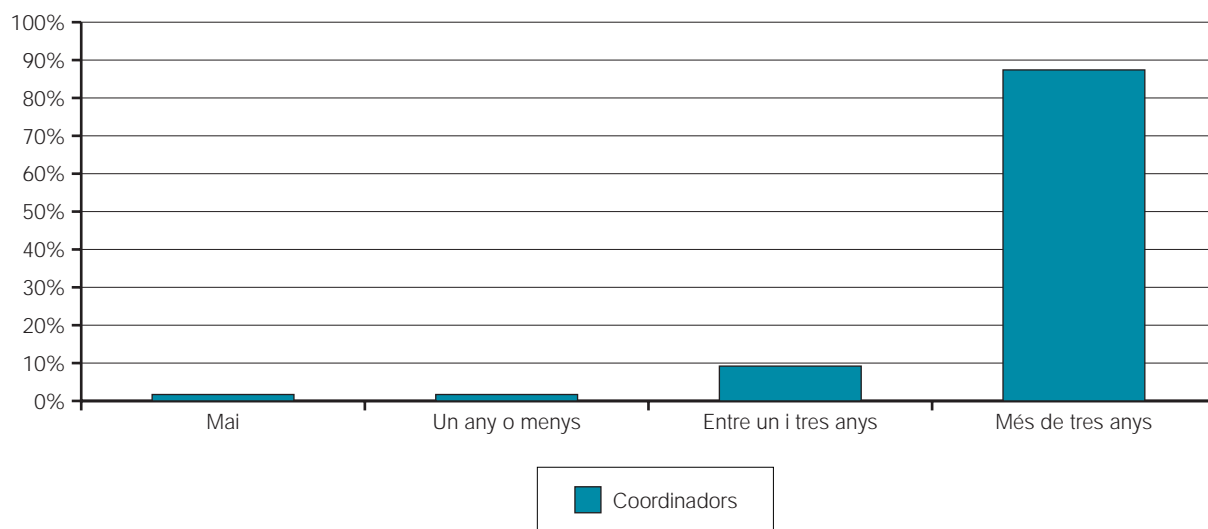
Davant la importància creixent de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) en la nostra societat i les seves repercussions en la vida personal i professional de totes les persones, cal assegurar a tots els alumnes l'assoliment d'unes competències bàsiques en TIC que els permetin actuar dins la societat i desenvolupar-se sense restriccions significatives. A Catalunya, i dintre de l'avaluació de l'assoliment de les competències bàsiques de l'alumnat de 14 anys, es va dissenyar una prova per avaluar en quin grau aquest alumnat coneix les tecnologies de la informació i la comunicació i les utilitza per treballar.

Es van consultar 1.427 alumnes i 120 coordinadors d'informàtica dels centres avaluats, i alguns dels resultats obtinguts s'exposen a continuació. Tot seguit tenim, entre d'altres, dades que ens informen del temps que fa que l'alumnat usa les TIC a l'escola.

Segons els coordinadors/es d'informàtica, en un 87,4% dels centres fa més de tres anys que l'alumnat fa servir els ordinadors, i en un 10,9% fa tres anys o menys. Cal destacar que només un 1,7% de l'alumnat no utilitza l'ordinador en el centre.

Temps que fa que l'alumnat utilitza l'ordinador segons els coordinadors

Freqüència / Col·lectiu consultat	Coordinadors
Mai	1,7%
Un anys o menys	1,7%
Entre un i tres anys	9,2%
Més de tres anys	87,4%

Pel que fa a la formació en l'ús de les TIC, mentre que un 39,8% de l'alumnat ha afirmat que durant el primer cicle de l'ESO no ha fet cap curs d'informàtica, un 60,2% ha constatat que sí que n'ha fet algun i, segons els coordinadors d'informàtica, el percentatge mitjà d'alumnes que ha cursat algun crèdit d'informàtica en el primer cicle d'ESO és d'un 65,3%.

Cal destacar que en el 44,3% dels centres consultats tots els alumnes de 2n d'ESO fan o han fet algun crèdit d'informàtica.

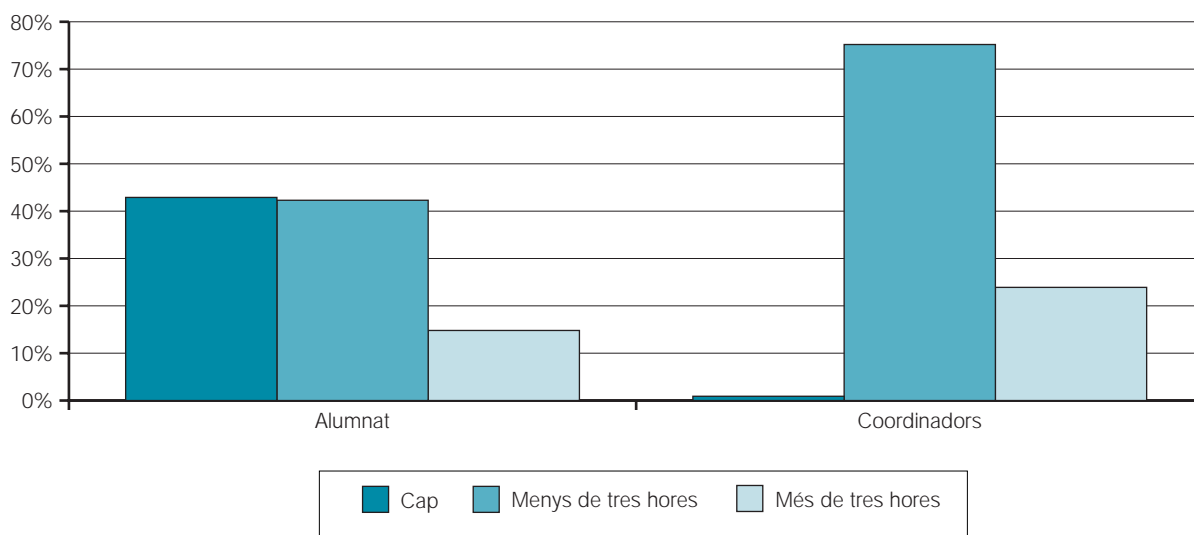
3.7.1. L'ús de l'ordinador en el centre

Pel que fa a l'ús de l'ordinador en el centre, un 42,9% de l'alumnat ha respost que no té cap hora durant la setmana per utilitzar l'ordinador en el centre, davant d'un 42,3% que afirma dedicar-hi menys de tres hores, i el 14,8% que resta n'hi dedica més de tres hores.

Cal assenyalar que hi ha diferències importants en els percentatges perquè el coordinador/a ha respost pel conjunt d'alumnes del centre i, en canvi, l'alumnat ha contestat com a grup de 2n d'ESO.

Quantitat d'hores setmanals que l'alumnat usa l'ordinador en el centre

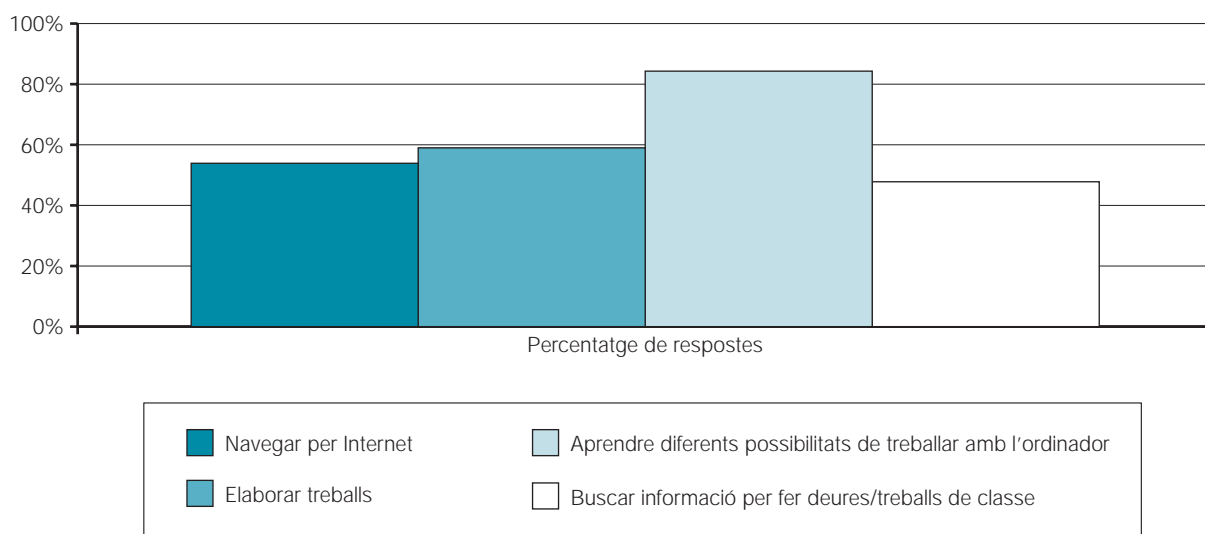
Freqüència / Col·lectiu consultat	Alumnat	Coordinadors
Cap	42,9%	0,9%
Menys de tres hores	42,3%	75,2%
Més de tres hores	14,8%	23,9%

Segons el coordinador/a d'informàtica, la majoria de les pràctiques amb ordinadors estan relacionades amb l'aprenentatge de tècniques de treball. Igualment, també cal destacar altres activitats, com les que s'especifiquen en la taula següent:

Tipus d'activitat que desenvolupa l'alumnat quan usa l'ordinador en el centre

Tipus d'activitat	Freqüència
Navegar per Internet	53,9%
Elaborar treballs	59,0%
Aprendre diferents possibilitats de treballar amb l'ordinador	84,3%
Buscar informació per fer deures/treballs de classe	47,8%

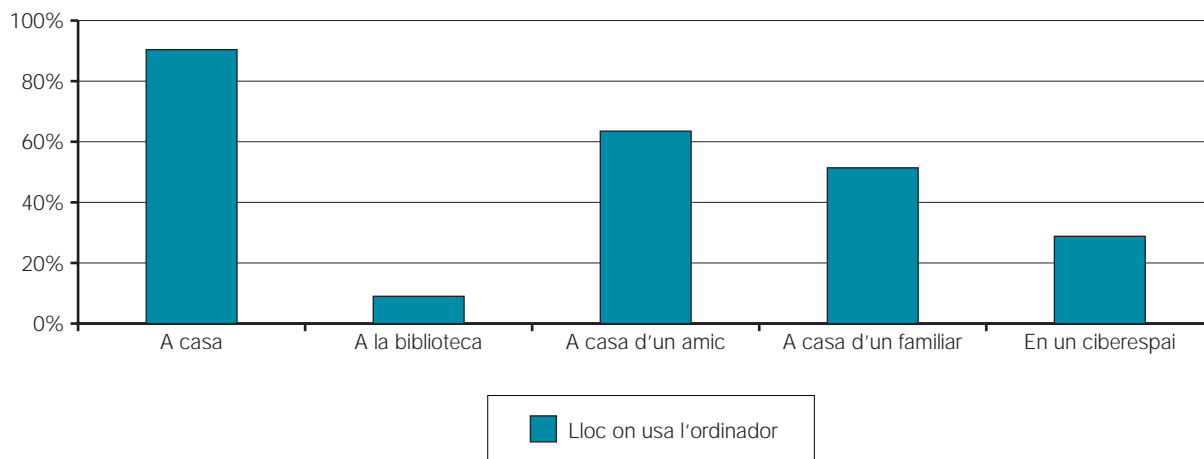
A més, també s'ha recollit que un 28,5% de l'alumnat utilitza Internet al centre per fer treballs escolars i que quan està navegant, segons un 54,2%, hi ha sempre algun/a professor/a a l'aula i, en opinió d'un 14,7%, hi és esporàdicament. Cal posar de relleu que un 31,1% de l'alumnat ha dit que mai no navega per Internet al centre.

L'alumnat fa una valoració molt positiva de l'ús de l'ordinador: un 58% ha considerat que està molt motivat envers l'ús de les TIC i un 41,2% afirma que té una motivació moderada. Quan es pregunta a l'alumnat sobre les dificultats que troba quan fa servir l'ordinador, el 42,5% ha dit que no en té i un 31,8% en té perquè no en sap prou. La resta s'ha referit a dificultats tècniques com la lentitud dels equips informàtics i l'adaptació del material.

3.7.2. L'ús de l'ordinador fora del centre

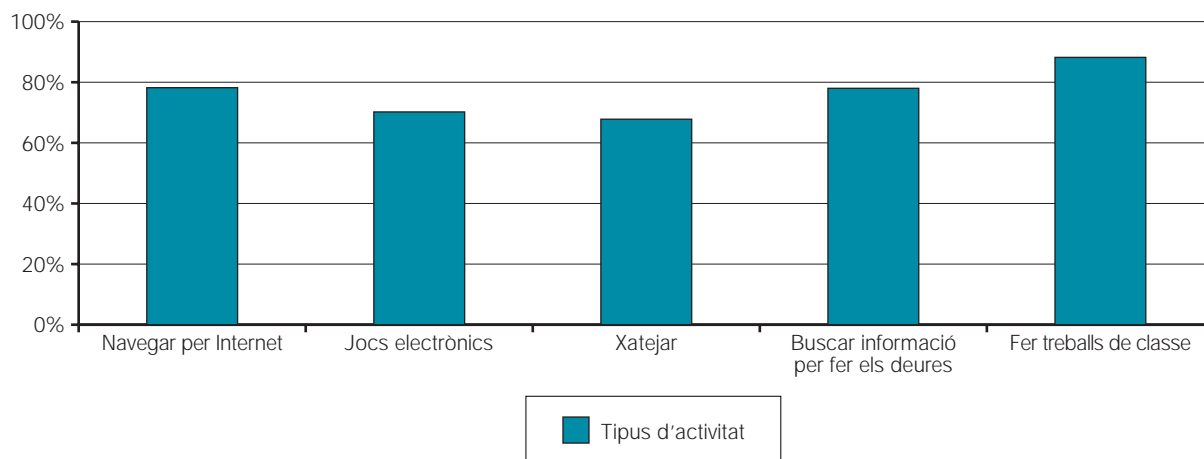
Sembla que la majoria de l'alumnat té ordinador a casa; així ho afirmen un 87,5% dels consultats i, d'aquests, un 58,9% el comparteix amb altres membres de la família. De manera general, quan l'alumnat utilitza l'ordinador fora del centre, ho fa a casa. Pel que fa al temps que hi dedica, segons les seves respostes, un 37,7% el fa servir menys de 3 hores a la setmana, i el 50% diu que hi dedica més de 3 hores a la setmana. També hi ha un 12,3% d'alumnat que ha afirmat que no el fa servir mai.

Lloc on usa l'ordinador	Freqüència
A casa	90,4%
A la biblioteca	9,0%
A casa d'un amic	63,5%
A casa d'un familiar	51,4%
En un ciberespai	28,8%

L'ús que en fa l'alumnat és per fer els treballs de classe i buscar informació per als deures o bé per jugar i xatejar.

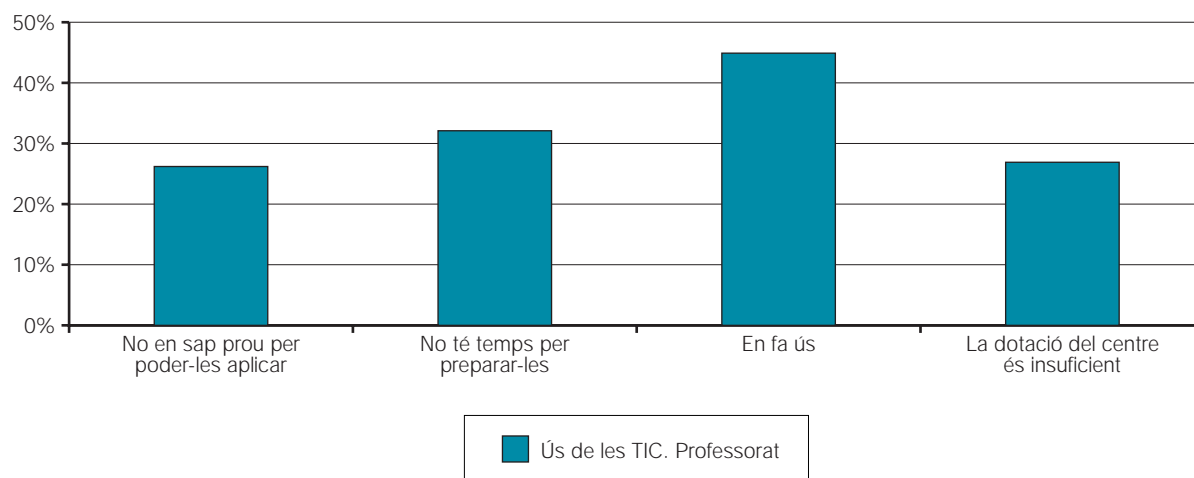
Tipus d'activitat que fa amb l'ordinador	Freqüència
Navegar per Internet	78,2%
Jocs electrònics	70,2%
Xatejar	67,8%
Buscar informació per fer els deures (CD, Internet)	78,0%
Fer treballs de classe	88,2%

3.7.3. El professorat i l'ús de les TIC

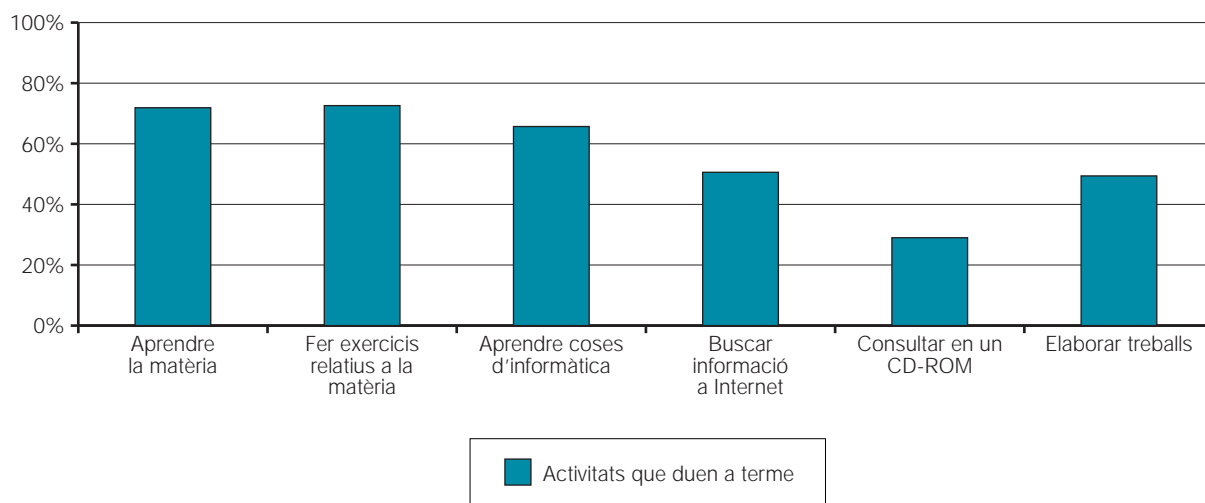
El 44,9% dels coordinadors/es consultats afirmen que el professorat incorpora les TIC de què disposa a les seves pràctiques docents. Tanmateix, un 32,1% ha dit que el professorat no ho fa perquè no té temps, i al voltant d'un 26% ha afirmat que és una qüestió de manca de coneixements informàtics i de dotació. Cal destacar que en molts casos s'ha donat una combinació de diferents situacions.

Ús de les TIC per part del professorat	Freqüència
No en sap prou per poder-les aplicar	26,2%
No té temps per preparar-les	32,1%
En fa ús	44,9%
La dotació del centre és insuficient	26,9%

Tot i això, quan l'alumnat va a l'aula d'informàtica amb algun professor d'àrea, les activitats que realitzen més habitualment estan relacionades amb les matèries de classe, bé per aprendre més, o bé per fer pràctiques o exercicis.

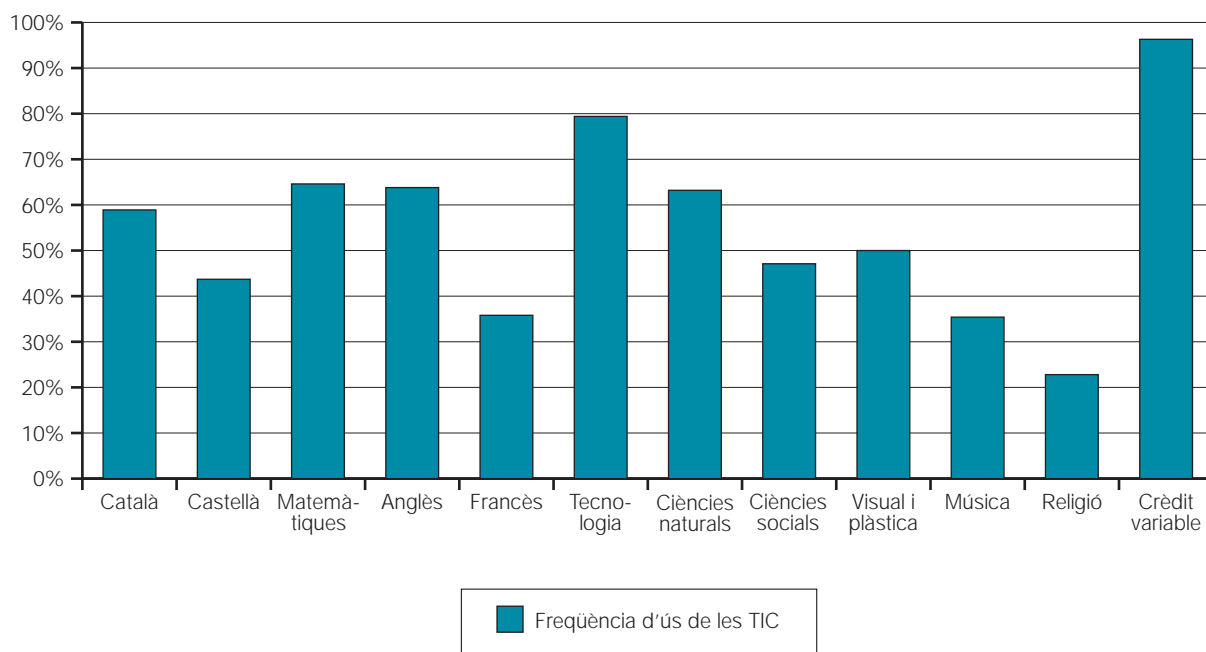
Activitats que duen a terme	Freqüència
Aprendre la matèria	71,9%
Fer exercicis relatius a la matèria	72,6%
Aprendre coses d'informàtica	65,7%
Buscar informació a Internet	50,6%
Consultar en un CD-ROM	29,0%
Elaborar treballs	49,4%

En general, s'ha observat que en un 50% o més dels casos les TIC s'introdueixen en les diferents àrees. Pel que fa a les àrees instrumentals, han estat les matemàtiques i la llengua anglesa on s'ha manifestat un ús més accentuat.

Freqüència d'ús de les TIC en les pràctiques docents, per matèries

Matèries	Freqüència
Català	58,9%
Castellà	43,7%
Matemàtiques	64,6%
Anglès	63,8%
Francès	35,8%
Tecnologia	79,4%
Ciències naturals	63,2%
Ciències socials	47,1%
Visual i plàstica	50,0%
Música	35,4%
Religió	22,8%
Crèdit variable	96,3%

Tanmateix, tot i la motivació que mostren els alumnes a l'hora de fer servir les TIC, un 27,1% dels coordinadors ha opinat que no les utilitzen prou segons les possibilitats informàtiques que el centre els ofereix, mentre que un 72,9% dels coordinadors afirmen que si que en fan ús.

3.8. Participació de les famílies

Les famílies tenen un paper cabdal en el desenvolupament de l'activitat educativa, i de manera molt especial en l'etapa corresponent a l'escola infantil i primària.

La participació de les famílies a l'escola pot aportar una contribució positiva donant un suport important a la feina de professors i càrrecs directius de l'escola, però també pot ocasionar conflictes i dificultar el progrés efectiu de l'escola si no està orientada correctament.

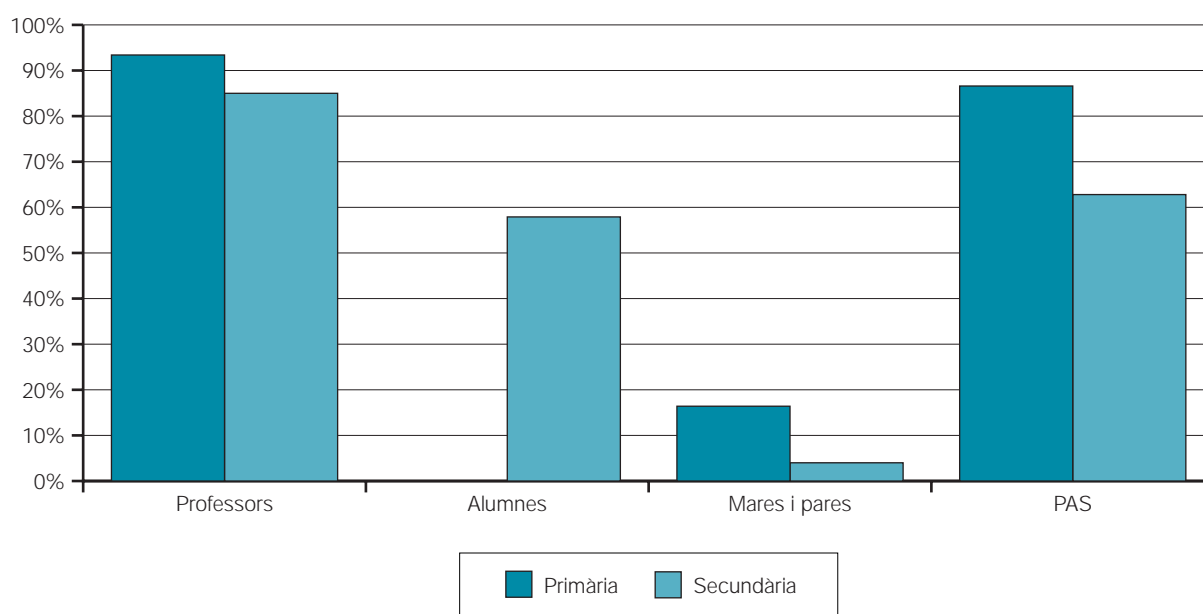
Tant el nivell de participació de les famílies com la manera de participar és molt diferent en cada país. Semblantment, la informació que l'escola proporciona a les famílies té matisos diferencials importants. Al nostre país la participació es canalitza fonamentalment en el si del consell escolar de cada centre.

Tot seguit tenim dades relacionades amb aquesta participació; són les que proporcionen els percentatges de participació en les votacions a les eleccions dels consells escolars dels centres de primària i de secundària de Catalunya a les darreres eleccions del curs 2002-2003.

● Dades de participació a les eleccions als consells escolars dels centres públics de Catalunya. Curs 2002-2003

Nivell / Col·lectiu	Professors	Alumnes	Mares i pares	PAS
Primària	93,4%	–	16,4%	86,6%
Secundària	85,0%	57,9%	4,0%	62,8%

FONT: Departament d'Ensenyament.

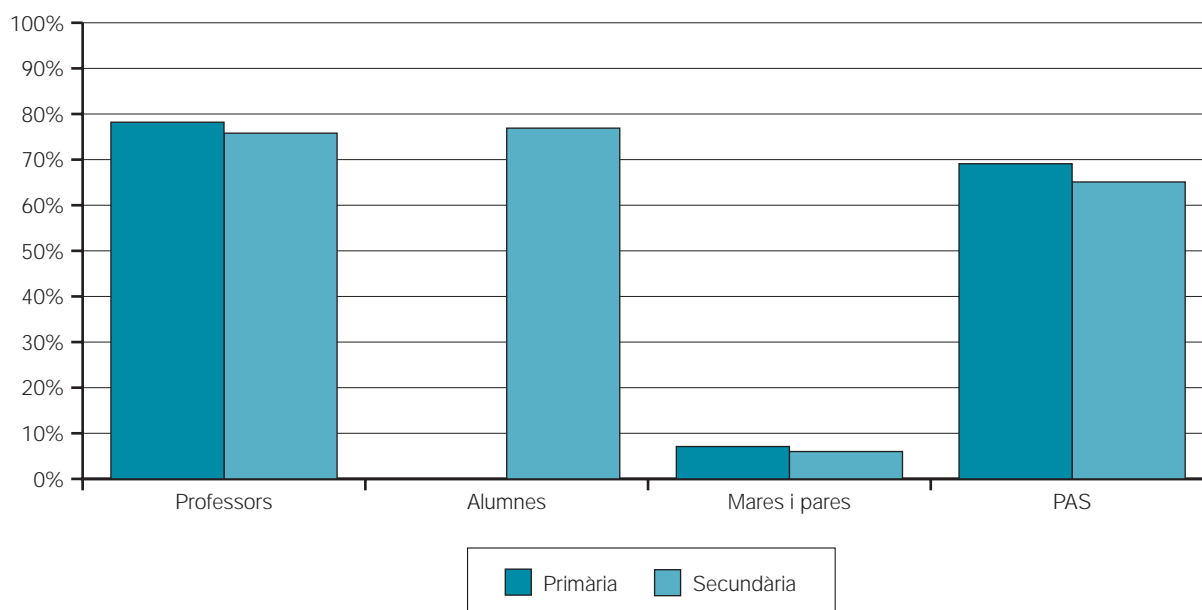
Les dades del PAS (personal d'administració i serveis) s'han obtingut a partir de totes les que teníem disponibles de les diferents delegacions territorials.

Tant a primària com a secundària s'observen uns percentatges de participació de les famílies molt baixos. La participació de les famílies a les votacions també és baixa als centres privats concertats.

● **Dades de participació a les eleccions als consells escolars dels centres privats concertats de Catalunya. Curs 2002-2003**

Nivell / Col·lectiu	Professors	Alumnes	Mares i pares	PAS
Primària	78,2%	-	7,1%	69,1%
Secundària	75,8%	76,9%	6,0%	65,1%

FONT: Departament d'Ensenyament.

De manera general, el professorat de l'ensenyament primari té uns percentatges de participació a les eleccions als consells escolars superiors als de l'ensenyament secundari. El mateix s'esdevé amb els pares, que tenen uns percentatges de participació molt baixos a l'ensenyament secundari. Aquestes característiques es repeteixen en més o menys mesura a totes les delegacions territorials.

Aquestes dades globals no proporcionen tota la informació detallada, i la participació d'alguns col·lectius és molt diferent segons els nivells i la titularitat. Per aquesta raó, a continuació es faciliten els percentatges de participació detallats per nivells, col·lectius i delegacions territorials.

Delegació Territorial del Baix Llobregat-Anoia

	Centres públics		Centres privats concertats	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Professorat	93,4%	81,4%	95,0%	79,8%
Alumnat	–	60,0%	–	74,5%
Mares i pares	17,2%	3,4%	17,2%	5,8%
PAS	82,0%	59,7%	84,8%	75,0%

FONT: Departament d'Ensenyament.

A la Delegació Territorial del Baix Llobregat-Anoia, el col·lectiu de mares i pares són els que tenen uns nivells més baixos de participació, tot i que els valors estan dins de la mitjana de Catalunya d'aquest col·lectiu.

Delegació Territorial de Barcelona-ciutat

	Centres públics		Centres privats concertats	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Professorat	92,0%	86,5%	87,7%	56,2%
Alumnat	–	55,4%	–	41,9%
Mares i pares	16,5%	3,5%	14,6%	4,7%
PAS	86,0%	64,4%	85,2%	43,1%

FONT: Departament d'Ensenyament.

En el cas dels resultats obtinguts a Barcelona ciutat, destaca el baix nivell relatiu de participació de l'alumnat de secundària comparat amb els percentatges de participació de la resta de delegacions territorials, els quals, tot i ser baixos, no ho són tant.

Delegació Territorial de Barcelona-comarques

	Centres públics		Centres privats concertats	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Professorat	93,2%	84,6%	90,1%	67,7%
Alumnat	–	59,0%	–	77,7%
Mares i pares	16,9%	3,7%	16,5%	8,4%
PAS	86,1%	59,3%	83,0%	69,7%

FONT: Departament d'Ensenyament.

Els percentatges de participació dels diferents col·lectius són relativament normals, però cal esmentar també, com passa a la resta de delegacions territorials, la baixa participació de les famílies de l'alumnat de l'ensenyament secundari.

Delegació Territorial de Girona

	Centres públics		Centres privats concertats	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Professorat	95,1%	87,1%	78,3%	75,6%
Alumnat	–	63,4%	–	79,5%
Mares i pares	16,3%	5,7%	10,4%	7,5%
PAS	80,3%	81,0%	64,4%	55,8%

FONT: Departament d'Ensenyament.

Tal com es pot constatar, a la Delegació Territorial de Girona és on es va obtenir el percentatge de participació del professorat d'ensenyament secundari més elevat, tant del de l'ensenyament primari com del de l'ensenyament secundari.

Delegació Territorial de Lleida

	Centres públics		Centres privats concertats	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Professorat	92,4%	86,6%	83,3%	82,7%
Alumnat	–	54,6%	–	74,7%
Mares i pares	18,3%	5,6%	11,2%	8,7%
PAS	83,1%	76,1%	90,2%	88,0%

FONT: Departament d'Ensenyament.

La Delegació Territorial de Lleida és la que ha tingut percentatges més elevats de participació de les famílies, tant les que tenen fills a l'ensenyament primari com les de l'ensenyament secundari, i també destaca l'elevat percentatge de participació del professorat de l'ensenyament primari.

Delegació Territorial de Tarragona

	Centres públics		Centres privats concertats	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Professorat	93,1%	87,3%	78,6%	77,8%
Alumnat	–	53,2%	–	68,1%
Mares i pares	13,9%	3,6%	5,4%	4,7%
PAS	78,7%	53,7%	58,7%	55,3%

FONT: Departament d'Ensenyament.

Els percentatges totals de participació dels diferents col·lectius són semblants als de la resta de delegacions territorials.

Delegació Territorial del Vallès Occidental

	Centres públics		Centres privats concertats	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Professorat	93,5%	83,4%	93,7%	66,5%
Alumnat	–	54,6%	–	73,8%
Mares i pares	15,2%	3,5%	17,5%	3,0%
PAS	86,0%	74,7%	80,0%	50,0%

FONT: Departament d'Ensenyament.

Tots els percentatges de participació dels diferents col·lectius d'aquesta delegació territorial són relativament normals.

Delegació Territorial de les Terres de l'Ebre

	Centres públics		Centres privats concertats	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Professorat	94,7%	87,0%	100,0%	100,0%
Alumnat	-	62,3%	-	-
Mares i pares	18,8%	5,3%	11,9%	11,9%
PAS	91,3%	80,6%	-	-

FONT: Departament d'Ensenyament.

Aquests resultats de participació de cada col·lectiu no varien gaire d'un curs a un altre, i sempre destaca la baixa participació de les famílies a les eleccions dels seus representants, molt especialment a secundària.

4. INDICADORS DE RESULTATS

En aquesta secció s'analitza la informació relativa als resultats educatius obtinguts per l'alumnat de Catalunya en els darrers estudis d'avaluació que s'han dut a terme. Les polítiques particulars d'ensenyament de cada país tenen influència directa sobre aquests indicadors, tot i que els resultats educatius poden interpretar-se de diferent manera i cal tenir presents molts factors a l'hora d'analitzar-los.

El primer dels indicadors que trobarem en aquesta edició ens proporciona informació al voltant dels resultats obtinguts per l'alumnat de l'ensenyament secundari de Catalunya en les proves que es van preparar per avaluar l'assoliment de les competències bàsiques. Cal tenir present, però, que aquí es presenta només un resum dels resultats globals de la mostra representativa de 125 centres d'ensenyament secundari de Catalunya que va participar en l'avaluació el curs 2001-2002. Qualsevol lector interessat a ampliar les dades que es faciliten en aquest informe pot dirigir-se a les publicacions específiques que ja ha elaborat i divulgat el Departament d'Ensenyament.

També s'hi ha inclòs un resum dels resultats de l'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat dels diferents nivells educatius recollits en els informes que publica la Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament.

D'altra banda, el darrer indicador de resultats ens informa de la relació entre el nivell de formació de la població i la taxa d'activitat. A partir del seu estudi, sembla molt clara la necessitat d'incrementar tant com es pugui la formació de la població, atès que les dades mostren que la formació és clau per aconseguir taxes d'activitat elevades.

4.1. Resultats obtinguts per l'alumnat de la mostra de Catalunya que va participar a les proves de competències bàsiques d'ensenyament secundari obligatori

En el marc de l'avaluació de centres, el Departament d'Ensenyament va fer arribar a tots els centres de secundària de Catalunya unes proves dissenyades per avaluar el domini de les competències bàsiques per part de l'alumnat de 14 anys. Les proves, elaborades per la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa, van tenir com a referent el currículum de secundària¹ i l'estudi per a la Identificació de les Competències Bàsiques a l'Ensenyament Obligatori, dut a terme en el marc de la FREREF i coordinat pel Consell Superior d'Avaluació.²

L'aplicació interna d'aquestes proves en una mostra de 125 centres la va coordinar el Consell Superior d'Avaluació, que després en va estudiar els resultats. Els centres d'aquesta mostra es van seleccionar de manera aleatòria i proporcional en funció de l'hàbitat i del nivell socioeconòmic, i també de la distribució territorial. L'aplicació es va fer durant el mes de maig de 2002 i els resultats es van publicar³ i trametre a tots els centres per tal que disposessin d'uns referents externs amb els quals poder contrastar les dades del centre mateix. Tot i que les dades que es van subministrar eren numèriques, cal recordar que a l'hora d'analitzar els resultats des del centre es va recomanar que es fes de manera qualitativa i en el context de l'avaluació interna de cada centre.

A les proves hi van participar un total de 3.329 alumnes de 2n curs de l'ensenyament secundari dels 125 centres de la mostra. Aquests centres, com s'ha dit abans, es van seleccionar de manera aleatòria i proporcional a la població d'escoles existents en cada delegació territorial. El nombre de centres es va determinar de manera que fos possible estudiar els resultats de la mostra agrupant-los per hàbitat i nivell socioeconòmic.

A l'alumnat avaluat se li van administrar proves escrites i orals. Les proves escrites es van aplicar a tot l'alumnat seleccionat, però les proves d'expressió oral i TIC es van aplicar a unes submostres d'alumnes (1.500 i 1.437 respectivament), que també van ser seleccionats de manera aleatòria.

El criteri de domini de cada competència per part de l'alumnat s'ha fixat en el 65% de superació dels ítems que mesuren la mateixa competència. Convé, però, assenyalar que són les primeres proves d'aquesta naturalesa que s'elaboren per a l'alumnat de secundària de Catalunya, i això comporta que tant per a l'elecció dels ítems com per a la ponderació del nombre de respostes correctes que determina l'assoliment d'una competència s'hagi hagut de procedir sense uns punts de referència clarament contrastats amb altres estudis.

1. Departament d'Ensenyament (1990). *Disseny curricular. Ensenyament secundari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

2. Departament d'Ensenyament (2000). *Identificació de les Competències Bàsiques en l'Ensenyament Obligatori*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

3. Departament d'Ensenyament (2002). *Síntesi de resultats de les proves d'avaluació de les competències bàsiques a l'educació secundària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

● **Domini de competències bàsiques. Resultats generals per àmbits d'alumnat de 2n curs d'educació secundària que assoleix les competències bàsiques**

Percentatge d'alumnat de 2n curs d'ESO que assoleix les competències de l'àmbit lingüístic de llengua catalana

ÀMBIT LINGÜÍSTIC (llengua catalana)	% d'alumnat que assoleix les competències
L10. Comprendre i interpretar la informació d'un text oral en relació amb la situació comunicativa, la informació que conté i els coneixements propis	63%
L11. Comprendre i interpretar la informació d'un text escrit en relació amb la funció i tipologia del text, la informació que conté i els coneixements propis	71%
L12. Expressar-se oralment adequant-se a la situació comunicativa i al receptor amb ordre, claredat i fluïdesa, tot aplicant correctament els coneixements lingüístics pel que fa a lèxic i estructures morfosintàctiques	
L12a. Discurs	66%
L12b. Correcció	65%
L14. Produir un text escrit adequat a la necessitat comunicativa i al receptor, amb ordre, claredat i detall suficient, tot aplicant correctament els coneixements lingüístics pel que fa a lèxic, ortografia i estructures morfosintàctiques	
L14.	58%
L14a. Discurs	63%
L14b. Correcció	50%

Els resultats en comprensió oral i escrita són acceptables. També ho és la valoració general de l'expressió escrita, però cal posar una atenció especial en la producció d'un text escrit complet, sobretot pel que fa a la correcció lingüística.

Percentatge d'alumnat de 2n curs d'ESO que assoleix les competències de l'àmbit lingüístic de llengua castellana

ÀMBIT LINGÜÍSTIC (llengua castellana)	% d'alumnat que assoleix les competències
L10. Comprendre i interpretar la informació d'un text oral en relació amb la situació comunicativa, la informació que conté i els coneixements propis	79%
L11. Comprendre i interpretar la informació d'un text escrit en relació amb la funció i tipologia del text, la informació que conté i els coneixements propis	65%
L13. Llegir un text en veu alta de manera comprensiva, expressiva i amb fluïdesa, entonació i pronunciació adequades	93%
L14. Produir un text escrit adequat a la necessitat comunicativa i al receptor, amb ordre, claredat i detall suficient, tot aplicant correctament els coneixements lingüístics pel que fa a lèxic, ortografia i estructures morfosintàctiques	
L14.	70%
L14a. Discurs	66%
L14b. Correcció	68%

Els resultats en comprensió oral i escrita són bons. També ho és la valoració general de l'expressió escrita i els resultats relatius a la producció d'un text escrit complet.

Algunes diferències que es constaten en comparar resultats de la mateixa competència en les dues llengües, catalana i castellana, poden ser degudes, entre altres raons, a la incidència de la llengua de comunicació habitual del noi o de la noia.

Resultats obtinguts en les competències comunes a la llengua catalana i a la llengua castellana

ÀMBIT LINGÜÍSTIC (llengua catalana i castellana)	% d'alumnat que assoleix les competències
L15b. Produir un text, amb ordinador, tot seguint les pautes de presentació establertes	72%
L16. Distingir els principals recursos lingüístics i literaris que contribueixen a proporcionar una varietat d'interpretacions del món i de l'individu	80%
L17. Identificar els elements morfosintàctics del funcionament de la llengua i aplicar-los	82%

Els resultats obtinguts en competències lingüístiques comunes a la llengua catalana i a la castellana han estat bons, especialment en aquelles competències com: saber distingir els principals recursos lingüístics i literaris d'un text, identificar i aplicar elements morfosintàctics i tenir cura en la presentació d'un text escrit a mà o amb ordinador.

Resultats obtinguts a les competències de llengua anglesa

ÀMBIT LINGÜÍSTIC (llengua anglesa)	% d'alumnat que assoleix les competències
L10. Comprendre i interpretar la informació d'un text oral en relació amb la situació comunicativa, la informació que conté i els coneixements propis	62%
L11. Comprendre i interpretar la informació d'un text escrit en relació amb la funció i tipologia del text, la informació que conté i els coneixements propis	48%

Hi ha diferència entre els resultats obtinguts a l'hora de comprendre i interpretar la informació d'un text oral i els obtinguts en comprensió escrita, que és una competència que encara està en procés d'assoliment per a la majoria de l'alumnat.

Percentatge d'alumnat de 2n curs d'ESO que assoleix les competències de l'àmbit matemàtic

ÀMBIT MATEMÀTIC	% d'alumnat que assoleix les competències
M1. Aplicar el coneixement del sistema de numeració decimal i de les operacions per comparar, relacionar nombres i operar amb rapidesa, buscant segons la situació un resultat exacte o aproximat	49%
M3. Emprar amb precisió i criteri les unitats de mesura	54%
M4. Usar amb propietat instruments i tècniques per dibuixar, mesurar i calcular	60%
M5. Planificar i seguir estratègies de resolució de problemes i modificar-les si no es mostren prou eficaces	50%
M6b. Usar i interpretar llenguatge matemàtic (representacions gràfiques) per descriure fenòmens habituals	69%
M7. Interpretar la funció que fan els nombres quan apareixen en un context real (expressar quantitat, identificació, temps, mesura, intervals) i usar-los d'acord amb les seves característiques	50%
M8. Reconèixer i interpretar gràficament relacions senzilles de dependència funcional existents entre conjunts de dades d'ús quotidià, en particular en casos de proporcionalitat directa	67%

L'alumnat ha mostrat un bon domini en les competències de reconèixer, interpretar i usar gràfics que expressen coneixements matemàtics de quantitat i proporcionalitat directa relacionats amb la vida quotidiana.

Les competències en les quals ha manifestat un domini suficient, però que encara caldria consolidar, fan referència a l'ús d'unitats, instruments de mesura i tècniques per mesurar, dibuixar i calcular.

L'assoliment ha estat més baix en competències referides al càlcul, exacte i/o aproximat, amb rapidesa i ús del sistema de numeració decimal, la planificació i el seguiment d'estratègies de resolució de problemes i la interpretació de la funció dels nombres i del llenguatge matemàtic en contextos reals.

Percentatge d'alumnat de 2n curs d'ESO que assoleix les competències de l'àmbit de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC)

ÀMBIT TECNOLÒGIC, TIC (tecnologies de la informació i la comunicació)	% d'alumnat que assoleix les competències
L15b. Produir un text, amb ordinador, tot seguint les pautes de presentació establertes	72%
SC21. Buscar, seleccionar, organitzar i analitzar informació de diverses fonts	
SC21c. Web	85%
SC21d. PC	86%
SC27. Identificar els elements més habituals de les noves tecnologies de la informació i la comunicació	88%

Els resultats han mostrat un bon domini de les competències bàsiques relacionades amb les TIC i, en concret, en aquelles basades en el coneixement dels elements més habituals, en la recerca d'informació en contextos multimèdia i en la producció de textos en ordinador.

Percentatge d'alumnat de 2n curs d'ESO que assoleix les competències de l'àmbit social i científic

ÀMBIT SOCIAL I CIENTÍFIC	% d'alumnat que assoleix les competències
SC18. Reconèixer i situar-se com a individu social en el temps i l'espai que configuren l'entorn propi	69%
SC19. Conèixer els trets més característics de la cultura del país	70%
SC20. Situar-se i relacionar, en l'espai i en el temps, fets i fenòmens naturals i socials que contribueixen a la comprensió de la realitat present	75%
SC21. Buscar, seleccionar, organitzar i analitzar informació de diverses fonts	
SC21a. Text	35%
SC21b. Visual	65%
SC21c. Web	85%
SC21d. PC	86%
SC22. Identificar, descriure i analitzar processos de canvi i transformació naturals, tecnològics i socials	81%
SC23. Classificar elements a partir de criteris donats o establint criteris propis	67%
SC24. Comprendre la relació existent entre la salut, tant individual com col·lectiva, i determinades conductes, activitats i hàbits	60%
SC25. Reconèixer i interpretar els principals codis d'utilització comuna a la vida quotidiana	63%
SC26. Orientar-se en l'espai i en el temps utilitzant indicacions orals, textuais i gràfiques	55%
SC27. Identificar els elements més habituals de les noves tecnologies de la informació i la comunicació	88%

Els resultats en la majoria de competències són bons. Tot i això, cal esmentar les dificultats que apareixen a l'hora de buscar, analitzar i organitzar informació provinent de diferents fonts escrites i a l'hora d'orientar-se en l'espai i en el temps utilitzant indicadors orals, textuais i gràfiques.

A continuació es presenta un resum dels resultats obtinguts agrupats amb relació als factors hàbitat i nivell socioeconòmic.

Factor socioeconòmic. Els centres de la mostra es van classificar en tres nivells: alt, mitjà i baix

Resultats segons el nivell socioeconòmic

Ambits	Nivell socioeconòmic	Mitjana d'encerts	
Matemàtic	Alt	59%	
	Mitjà	54%	
	Baix	43%	
	Global	53%	
Lingüístic	<i>Llengua catalana</i>	Alt	68%
		Mitjà	64%
		Baix	49%
		Global	62%
	<i>Llengua castellana</i>	Alt	77%
		Mitjà	71%
		Baix	61%
		Global	71%
	<i>Llengua oral (catalana / castellana)</i>	Alt	79%
		Mitjà	76%
		Baix	62%
		Global	74%
<i>Llengua catalana / castellana (competències comunes)</i>	Alt	87%	
	Mitjà	82%	
	Baix	70%	
	Global	81%	
<i>Llengua anglesa</i>	Alt	54%	
	Mitjà	45%	
	Baix	32%	
	Global	45%	
Socionatural	Alt	71%	
	Mitjà	66%	
	Baix	56%	
	Global	65%	
TIC	Alt	86%	
	Mitjà	84%	
	Baix	77%	
	Global	83%	

Hi ha diferències significatives entre el domini de competències bàsiques per part de l'alumnat de centres de nivell socioeconòmic baix i el que presenta l'alumnat que estudia en centres de nivell socioeconòmic mitjà i alt.

Factor habitat: els centres de la mostra es van classificar segons la seva ubicació en poblacions d'entre 1.000 i 10.000 habitants; poblacions d'entre 10.000 i 100.000 habitants i poblacions de més de 100.000 habitants

Resultats segons l'habitat

Àmbits		Hàbitat	Mitjana d'encerts
Matemàtic		Més de 100.000 h.	55%
		10.000-100.000 h.	50%
		1.000-10.000 h.	49%
		Global	53%
Lingüístic	<i>Llengua catalana</i>	Més de 100.000 h.	63%
		10.000-100.000 h.	60%
		1.000-10.000 h.	57%
		Global	61%
	<i>Llengua castellana</i>	Més de 100.000 h.	71%
		10.000-100.000 h.	69%
		1.000-10.000 h.	63%
		Global	70%
	<i>Llengua oral (catalana / castellana)</i>	Més de 100.000 h.	77%
		10.000-100.000 h.	69%
		1.000-10.000 h.	78%
		Global	75%
<i>Llengua catalana / castellana (competències comunes)</i>	Més de 100.000 h.	82%	
	10.000-100.000 h.	79%	
	1.000-10.000 h.	77%	
	Global	80%	
<i>Llengua anglesa</i>	Més de 100.000 h.	46%	
	10.000-100.000 h.	42%	
	1.000-10.000 h.	37%	
	Global	44%	
Socionatural		Més de 100.000 h.	67%
		10.000-100.000 h.	62%
		1.000-10.000 h.	62%
		Global	65%
TIC		Més de 100.000 h.	84%
		10.000-100.000 h.	82%
		1.000-10.000 h.	81%
		Global	83%

En general, tal com es pot apreciar a les dades anteriors, l'alumnat de centres de poblacions de més de 100.000 habitants presenta un percentatge de domini de competències bàsiques més alt que el de la resta de l'alumnat.

4.2. Avaluació del progrés i promoció de l'alumnat d'educació primària a Catalunya. Curs 2001-2002

Anualment els centres docents de Catalunya lliuren a les Inspeccions territorials d'Ensenyament els resultats de les valoracions finals del progrés de l'alumnat en finalitzar cadascun dels tres cicles d'educació primària, els dos cicles d'educació secundària, els dos cursos de batxillerat i els cicles formatius de grau mitjà i superior.

El resultat següent corresponen a l'informe *Resultats de l'avaluació dels alumnes d'educació primària i d'educació secundària a Catalunya. Curs 2001-2002*, elaborat anualment per la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya a partir de les dades facilitades pels centres.

La part de l'estudi que fa referència a l'educació primària recull informació d'un total de 176.000 alumnes escolaritzats en els 2.048 centres públics i privats de Catalunya on es va impartir l'educació primària durant el curs 2001-2002.

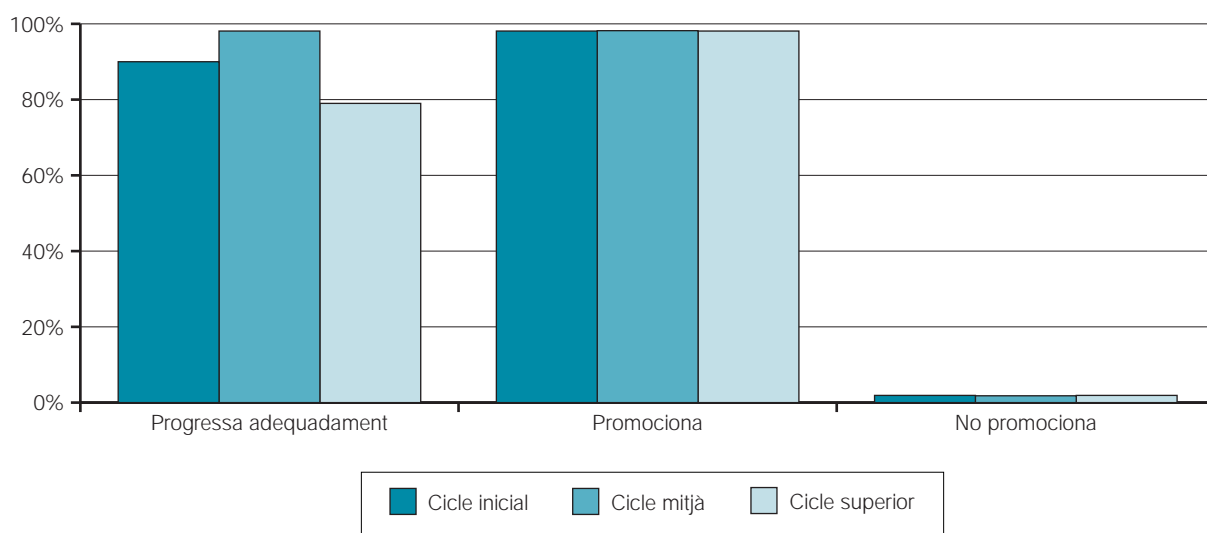
Atès que es tracta d'un estudi de les valoracions atorgades en finalitzar un cicle educatiu que no fa referència a la situació inicial de l'alumnat, ni tampoc als processos educatius o als criteris d'avaluació emprats, les dades que ens proporciona són limitades, però esdevenen un indicador més que pot ajudar a valorar el funcionament global del sistema educatiu de Catalunya.

Segons aquest estudi, l'alumnat avaluat en cadascun dels últims cursos dels tres cicles (segon curs del cicle inicial, segon curs del cicle mitjà i segon curs del cicle superior) de l'educació primària ha obtingut les valoracions següents:

● Resultats de l'avaluació en els diferents cicles

Nivell / Valoració	Progressa adequadament	Promociona	No promociona
Cicle inicial	90%	98,1%	1,9%
Cicle mitjà	85%	98,2%	1,8%
Cicle superior	79%	98,1%	1,9%

FONT: Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya. Curs 2001-2002.

Tal com es pot veure, la promoció de l'alumnat al cicle següent sovint és automàtica i només en casos excepcionals alguns dels alumnes avaluats romanen un any més en el mateix cicle.

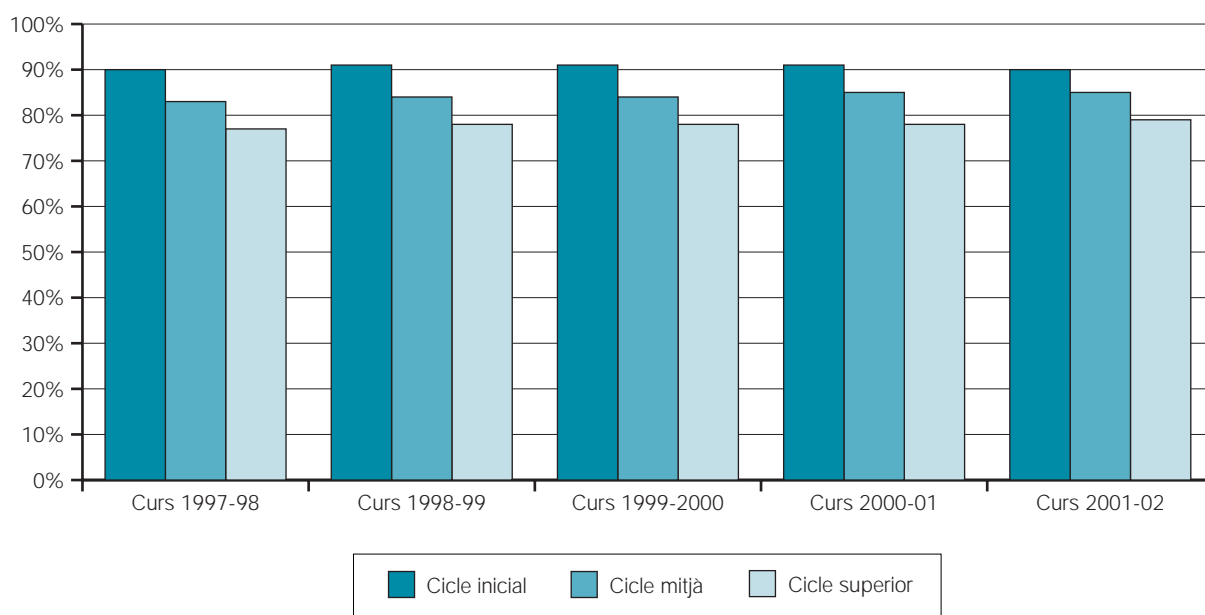
Seguidament veurem l'evolució que han experimentat aquests percentatges des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02.

● **Evolució dels percentatges d'alumnat de primària de Catalunya valorat amb "Progressa adequadament" des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02**

L'evolució que han experimentat els resultats corresponents a l'alumnat dels diferents cicles d'educació primària valorat amb "Progressa adequadament" des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02 mostra una tendència alcista que s'ha anat estabilitzant durant els últims cursos i que és molt semblant en els tres nivells de l'ensenyament primari.

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01	2001-02
Cicle inicial	90%	91%	91%	91%	90%
Cicle mitjà	83%	84%	84%	85%	85%
Cicle superior	77%	78%	78%	78%	79%

FONT: Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya. Diversos cursos.

4.3. Avaluació del progrés i promoció de l'alumnat d'educació secundària obligatòria a Catalunya

Els resultats acadèmics de l'alumnat d'ESO també s'han extret de l'informe *Resultats de l'avaluació dels alumnes d'educació primària i d'educació secundària a Catalunya*, que la Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya edita anualment a partir de les dades que cada curs li faciliten els centres docents.

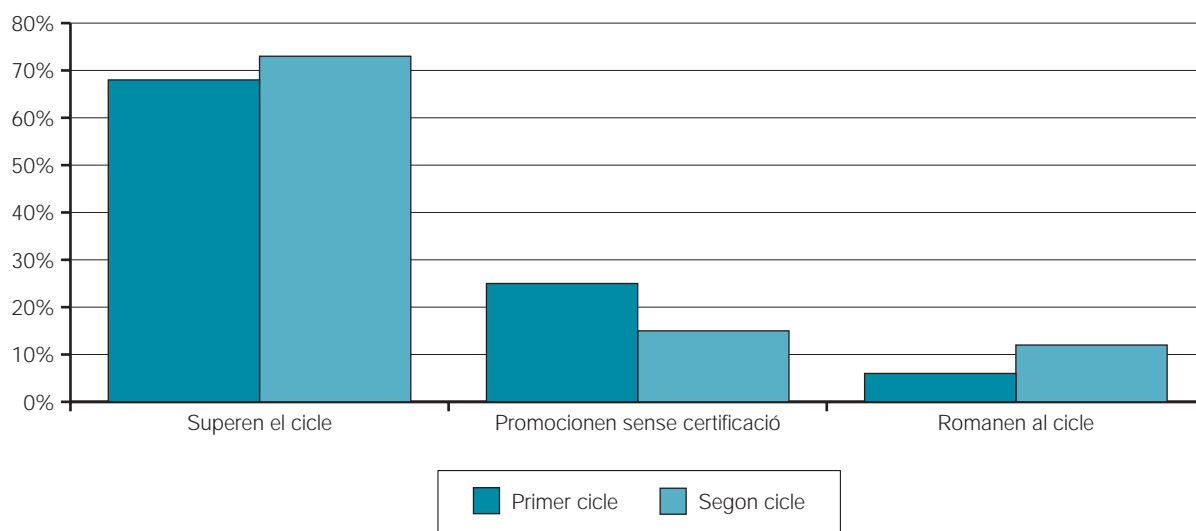
Cal precisar que les dades d'aquest estudi són del curs 2001-02 i que són els resultats de l'avaluació final de l'alumnat realitzada pel professorat el mes de juny, sobre la base dels criteris i decisions acordades i concretades en els corresponents projectes curriculars elaborats pels centres docents.

L'estudi recull informació d'un total de 1.076 centres públics i privats on s'impartia l'ensenyament secundari, i el total d'alumnes d'ensenyament secundari obligatori avaluats va ser de 124.014, dels quals 61.154 eren de 1r cicle, i 62.860 eren de 2n cicle.

● Resultats de l'avaluació en els diferents cicles

Nivell / Resultat	Superen el cicle	Promocionen sense haver superat el cicle o amb certificació	Romanen un any més al cicle
Primer cicle	68%	25%	6%
Segon cicle	73%	15%	12%

FONT: Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya. Curs 2001-2002.

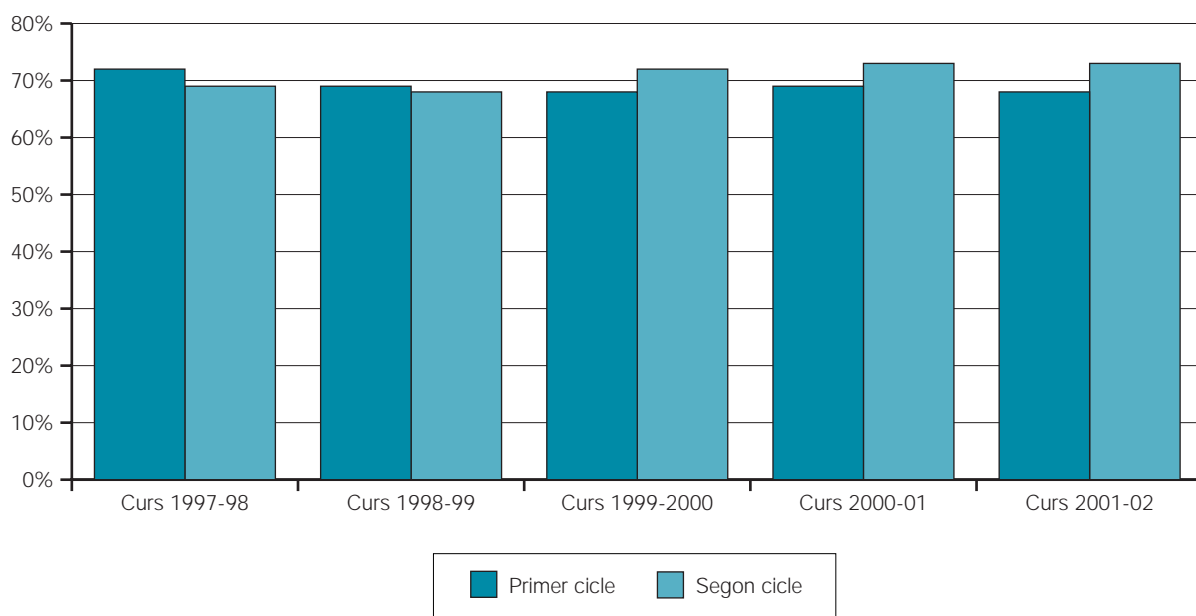

● **Evolució dels resultats de superació de cicle obtinguts per l'alumnat d'ESO de Catalunya des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02**

L'estudi de l'evolució dels resultats corresponents a l'alumnat d'ESO des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02 ens permet advertir una estabilització del percentatge d'alumnat que supera el segon cicle i un descens molt lleuger en el cas de l'alumnat que supera el primer cicle.

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01	2001-02
Primer cicle	72%	69%	68%	69%	68%
Segon cicle	69%	68%	72%	73%	73%

FONT: Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya. Diversos cursos.

4.4. Resultats acadèmics de l'alumnat de batxillerat a Catalunya

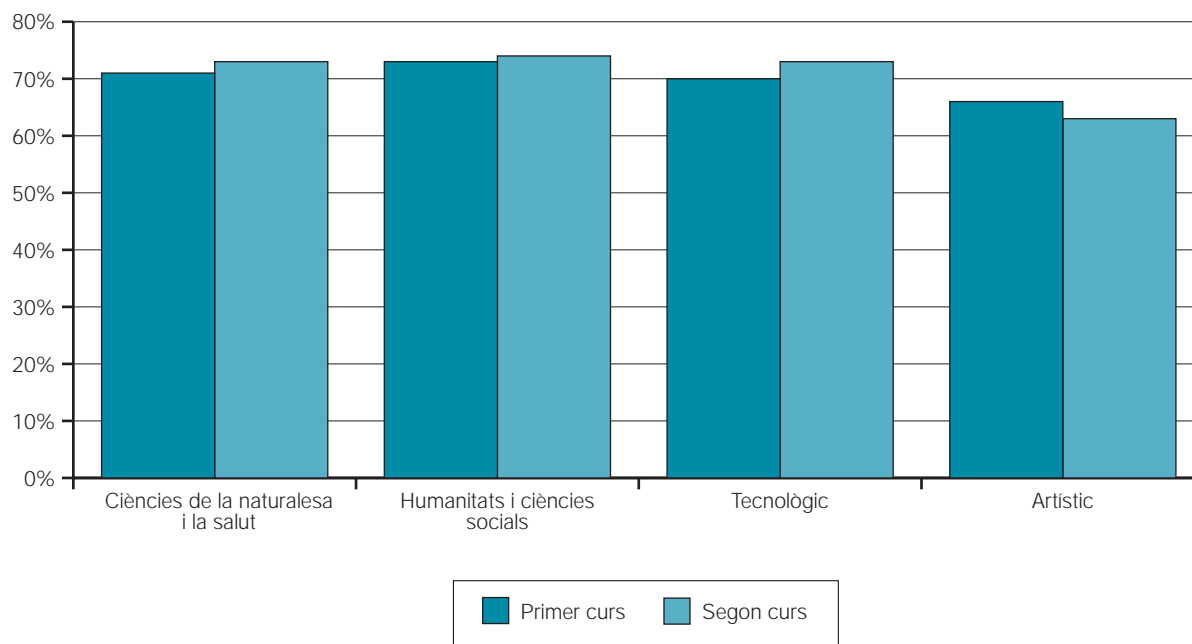
Els resultats següents també corresponen als informes publicats per la Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya a partir de les dades que anualment li faciliten els centres. Les dades corresponen al curs 2001-02. El total d'alumnes de batxillerat avaluats va ser de 80.667, dels quals 42.536 eren de 1r curs, i 38.131 eren de 2n curs.

Tot seguit es mostren els percentatges d'alumnat de batxillerat que promociona de primer a segon curs, i els percentatges d'alumnat que supera l'etapa a segon curs, en cadascuna de les diferents modalitats de batxillerat.

● Resultats de l'avaluació de batxillerat en els diferents cursos i modalitats. Percentatges de promoció

Curs / Modalitat	Ciències de la naturalesa i de la salut	Humanitats i ciències socials	Tecnològic	Artístic
Primer curs	71%	73%	70%	66%
Segon curs	73%	74%	73%	63%

FONT: Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya. Curs 2001-2002.

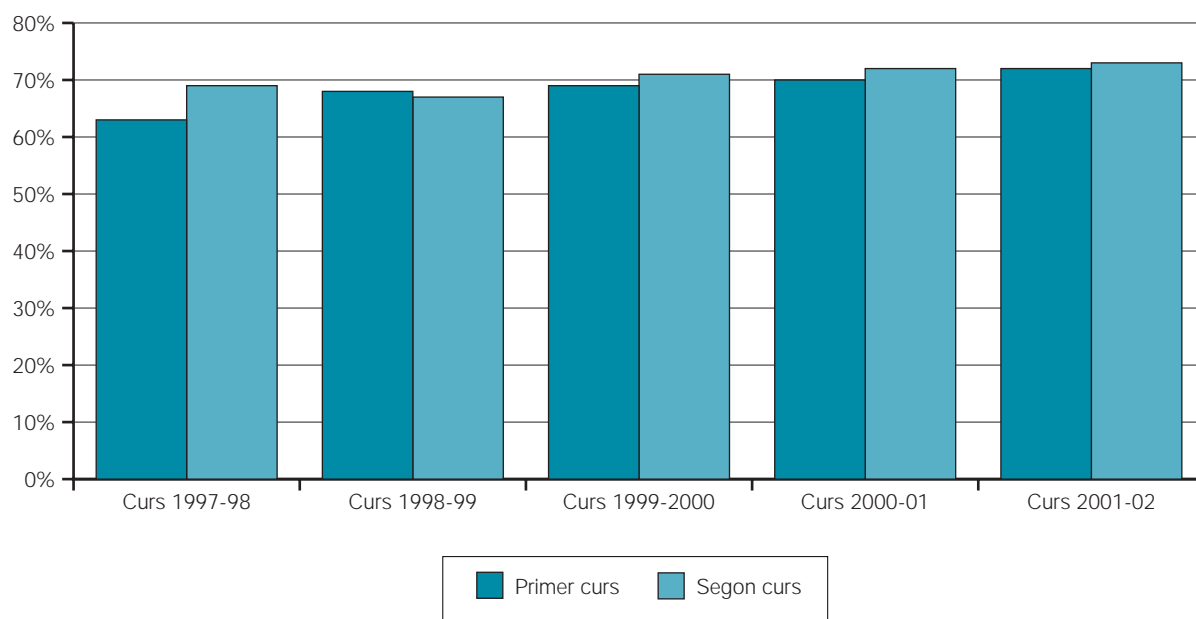
Seguidament veurem l'evolució dels percentatges globals de l'alumnat que aprova cada curs de batxillerat des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02.

● Evolució dels resultats obtinguts per l'alumnat de batxillerat de Catalunya des del curs 1997-1998 fins al curs 2001-2002

L'evolució dels resultats mostra una clara tendència alcista.

Nivell / Curs	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01	2001-02
Primer cicle	63%	68%	69%	70%	72%
Segon cicle	69%	67%	71%	72%	73%

FONT: Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya. Diversos cursos.

Podem notar que tant el percentatge d'alumnat que supera el primer curs, com el d'alumnat que supera el segon curs i obté el títol de Batxillerat han augmentat des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02 d'una manera notable.

4.5. Resultats acadèmics de l'alumnat que ha cursat cicles formatius de formació professional específica a Catalunya

● Resultats obtinguts per l'alumnat de cicles formatius de grau mitjà

Durant el curs 2001-02 s'han avaluat un total de 24.066 alumnes de cicles formatius de grau mitjà: 17.422 alumnes de primer curs i 6.644 alumnes de segon curs. Els resultats globals han estat els següents:

Cursos de cicles formatius de grau mitjà

Percentatge d'alumnat que aprova el cicle	
Percentatge global	61%

FONT: Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya. Curs 2001-2002.

● Resultats obtinguts per l'alumnat dels cicles formatius de grau superior

Durant el curs 2001-02 s'han avaluat 25.343 alumnes de cicles formatius de grau superior, distribuïts de la manera següent: 14.283 alumnes de primer curs i 11.060 alumnes de segon curs. Els resultats globals van ser els següents:

Cursos de cicles formatius de grau superior

Percentatge d'alumnat amb avaluació positiva	
Percentatge global	75%

FONT: Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya. Curs 2001-2002.

Una gran part de l'alumnat que no ha aprovat el cicle, tant en els cicles de grau mitjà com en els de grau superior, només té pendent el crèdit de formació pràctica a l'empresa, requisit necessari per a l'obtenció del títol.

Cal ser prudent en l'ús d'aquestes dades perquè poden ser una invitació a fer comparacions que difícilment es podrien explicar sense analitzar altres variables molt importants que influeixen en els resultats acadèmics de l'alumnat.

4.6. Taxa d'activitat de la població d'entre 25 i 64 anys segons el seu nivell d'estudis

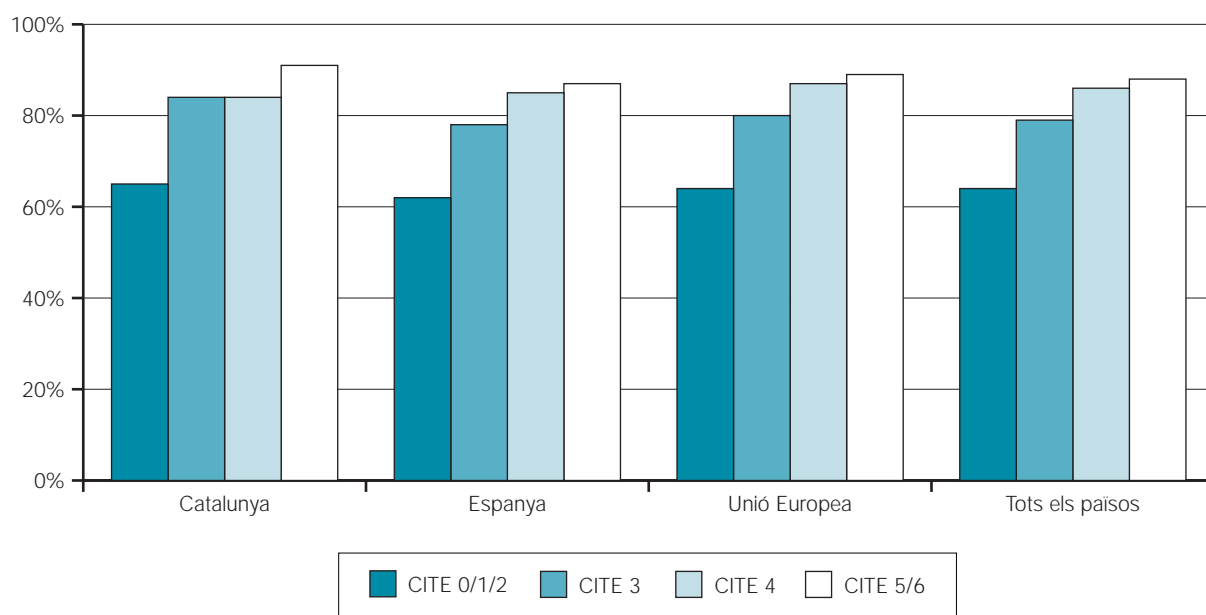
El nivell d'estudis assolit pel conjunt de la població d'un país és un factor que influeix decisivament en les taxes d'activitat laboral i en la qualitat de l'activitat econòmica que desenvolupa cada persona. Sembla clar que si estudiem les dades que relacionen la formació i l'ocupació podem observar que el nivell de formació de la població és determinant a l'hora de trobar ocupació.

La taxa d'activitat de la població es defineix com la quantitat que resulta de multiplicar per cent la relació entre la població activa d'un determinat nivell de formació i el total de població del mateix tram d'edat i formació. La població activa comprèn les persones de 16 anys o més que tenen ocupació (població ocupada) o que en busquen (població desocupada).

Tal com es pot comprovar, en estudiar les dades següents, de manera general, els valors més elevats de les taxes d'activitat corresponen a nivells més alts de formació.

Nivell / País	Catalunya	Espanya	Unió Europea	Tots els països
CITE 0/1/2	65%	62%	64%	64%
CITE 3	84%	78%	80%	79%
CITE 4	84%	85%	87%	86%
CITE 5/6	91%	87%	89%	88%

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya. A partir de dades de l'EPA (2001) / OCDE Indicators, 2003.

Cal recordar que la formació equivalent als diferents CITE és:

- CITE 0/1/2: educació infantil, primària i educació secundària obligatòria,
- CITE 3: batxillerat, BUP, COU, formació professional,
- CITE 4: ensenyament superior no universitari,
- CITE 5/6: ensenyament universitari.

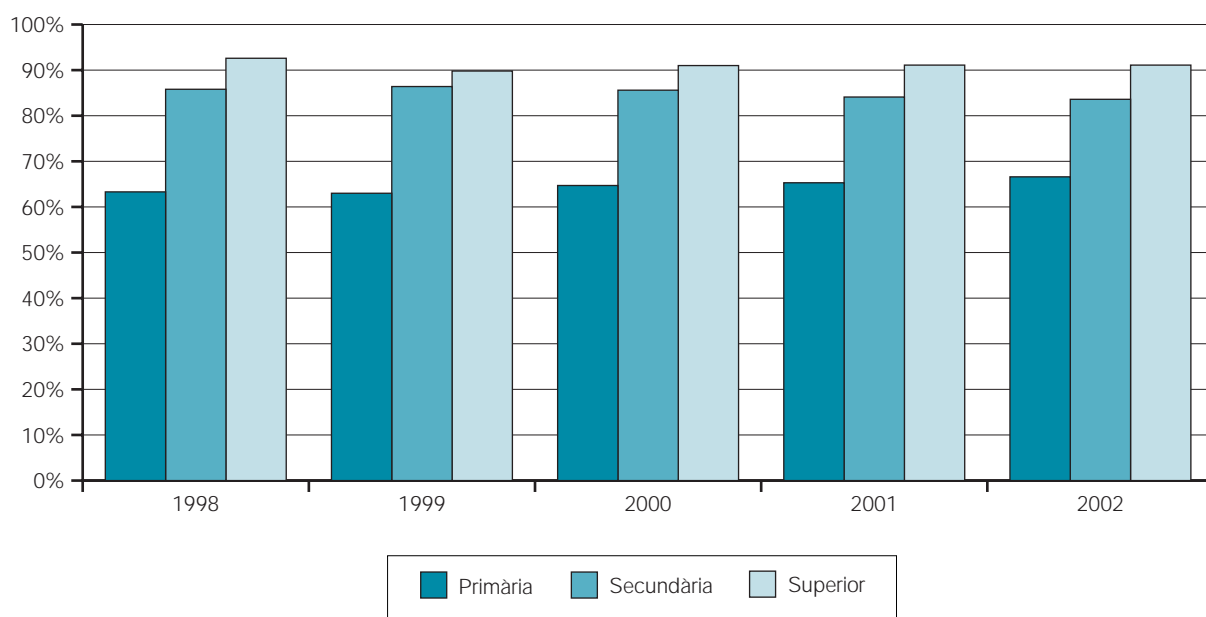
Les dades de Catalunya corresponents a la classificació CITE 4 són les mateixes que les dels CITE 3, atès que no estan desagregades.

● **Evolució de l'indicador "Taxa d'activitat de la població d'edat compresa entre 25 i 64 anys segons el nivell d'estudis acabats" des de l'any 1998 fins a l'any 2002 a Catalunya**

L'estudi evolutiu d'aquest indicador a Catalunya també mostra clarament el manteniment constant dels percentatges d'activitat més alts per als segments de població que tenen uns nivells de formació més elevats.

Nivell / Any	1998	1999	2000	2001	2002
Primària	63,3%	63,0%	64,7%	65,3%	66,6%
Secundària	85,8%	86,4%	85,6%	84,1%	83,6%
Superior	92,6%	89,8%	91,0%	91,1%	91,1%

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya. A partir de dades de l'EPA (diversos anys).

Els valors més alts de la taxa d'activitat per a nivells elevats de formació són una constant. Per aquest motiu en moments com aquest de treball escàs, sembla que cal potenciar tant com es pugui la formació de la població.

També es constata tot sovint el fet que les persones que no han finalitzat els estudis d'ensenyament secundari passen més temps a l'atur i queden més temps inactives que aquelles que els han acabat. Aquest fet és encara més evident per a les dones, particularment en aquells països que tenen les taxes femenines d'activitat més baixes.

5. LA CONFERÈNCIA NACIONAL D'EDUCACIÓ

● Una avaluació global i participativa del sistema educatiu català: la Conferència Nacional d'Educació 2000-2002

La Conferència Nacional d'Educació ha estat una iniciativa promoguda pel Govern de la Generalitat per realitzar un diagnòstic exhaustiu del nostre sistema educatiu, una vegada s'ha acomplert el calendari d'aplicació de la reforma educativa derivada de la Llei Orgànica General del Sistema Educatiu (LOGSE), en la qual, com és ben sabut, Catalunya féu una aportació decisiva. L'activitat de la Conferència s'inicià a començaments de l'any 2000 i va culminar amb la presentació pública de conclusions i propostes el 15 de juny de 2002.

La Conferència s'ha organitzat en set seccions, que han disposat de plena autonomia per planificar les seves actuacions. Les seccions han estat formades per un coordinador/a, un equip tècnic i un equip participatiu. Les temàtiques abordades han estat les següents:

- Secció I, *Autonomia i descentralització dels centres*
- Secció II, *Importància i funció social del professorat*
- Secció III, *Atenció a la diversitat*
- Secció IV, *La formació i la inserció laboral*
- Secció V, *Avaluació dels aprenentatges i orientació*
- Secció VI, *Ensenyaments artístics*
- Secció VII, *Competències bàsiques*

Cada secció ha desenvolupat una metodologia específica segons els objectius proposats i la naturalesa de les dades que es volien recollir, amb el comú denominador de potenciar la tècnica del debat en profunditat com a eina bàsica, fonamentada en l'anàlisi de dades quantitatives.

La participació de tota la comunitat educativa ha estat possibilitada pels diferents tipus d'activitats organitzades per les seccions i per tota la sèrie d'actes públics que s'han realitzat arreu del territori, que han passat de la seixantena, aplegant en conjunt prop de 9.000 persones. La Conferència ha arribat a possibilitar, també, la participació personal dels qui han volgut expressar per escrit la seva opinió mitjançant els fòrums oberts a la web, integrats per un total de trenta-vuit preguntes de les diferents seccions, que han recollit unes 1.200 respostes. D'altra banda, a més de les respostes explicitades, la web de la Conferència ha rebut un total d'un 71.500 visites. A tot això cal afegir-hi el fet que s'han consultat més d'un centenar de col·lectius que tenen opinió qualificada respecte als temes que ha tractat la Conferència.

Després de dos anys de treball intens i continuat, la Conferència Nacional d'Educació va presentar les conclusions i propostes elaborades per les set seccions el juny de 2002. Tota aquesta informació es pot consultar al web de la Conferència: www.gencat.es/cne/index.html i també a la publicació en CD *Memòria i documentació*¹ del Departament d'Ensenyament.

1. Departament d'Ensenyament (2003). *Memòria i documentació. Conferència Nacional d'Educació*. Generalitat de Catalunya.

● Síntesi de les propostes més rellevants de cada secció

Secció I. Descentralització i autonomia dels centres escolars

- Afavorir en els centres experiències diferenciades d'organització horària, funcional i econòmica, segons les seves característiques i respectant sempre una normativa bàsica.
- Iniciar la possibilitat d'adscriure el professorat als centres amb la participació dels equips directius i d'altres instàncies territorials. Estudiar la possibilitat que les adscripcions puguin tenir un caràcter més zonal.
- Mantenir un sistema de designació dels directors dels centres mitjançant votació democràtica però tenint en compte també els mèrits dels candidats i la formació específica per al càrrec.
- Revisar el funcionament i la coordinació dels diversos serveis educatius sectoritzats de suport als centres.
- Ampliar les atribucions de l'administració local en aspectes diversos de suport a l'organització dels centres i en processos d'integració de col·lectius minoritaris i en l'aplicació de determinats programes educatius.

Secció II. Importància i funció social del professorat

- Constituir un observatori permanent que detecti percepcions i necessitats de les comunitats escolars i del conjunt de la societat sobre el sistema educatiu.
- Ajudar els docents a identificar els seus punts forts i febles, divulgar els èxits docents i fomentar els espais de trobada dels docents de diferents centres i, també, amb professionals de diversos programes i serveis educatius.
- Unificar el nivell de formació inicial del professorat fent-lo equivalent, en tots els casos, a una llicenciatura, i més tard constituir un sol cos docent. Posar l'èmfasi de la formació inicial en les pràctiques en centres; l'accés a l'exercici professional hauria d'estar condicionat a la superació positiva, mitjançant una avaluació explícita, d'un any "d'inducció".
- Establir plans de formació permanent a mitjà termini, especialment de formació en el centre, amb sistemes àgils i descentralitzats de detecció de necessitats. Les llicències d'estudis han de beneficiar els centres escolars dels professors que n'han gaudit.
- Promoure la reflexió, de manera que porti a l'establiment d'un codi deontològic de la professió docent.

Secció III. Atenció a la diversitat

- Incrementar els recursos humans, materials i organitzatius per garantir l'atenció a la diversitat en l'educació primària, de manera que, en finalitzar aquesta etapa educativa, tots els alumnes hagin adquirit les competències bàsiques. Amb caràcter excepcional, organitzar un curs complementari per als alumnes que no les hagin aconseguit abans d'accedir a l'ESO.
- Establir les mesures oportunes per tal d'evitar l'excessiva concentració d'alumnes amb més dificultats en alguns centres. Fer complir les mateixes obligacions i responsabilitats amb relació a l'escolarització de l'alumnat amb més dificultats, als centres públics i privats concertats.
- Revisar el nombre d'àrees del currículum de l'ESO i incrementar l'optativitat com a mesura bàsica per atendre la diversitat. Organitzar programes de diversificació curricular per als alumnes que, tot i presentar dificultats, tenen expectatives raonables d'aconseguir els objectius de l'etapa.
- Permetre que els alumnes que superin els programes de garantia social puguin accedir a la formació professional de la mateixa especialitat.
- Promoure l'elaboració de plans d'acollida de l'alumnat immigrant com un element més del projecte curricular de centre, que prevegin, d'un manera especial, la incorporació lingüística.

Secció IV. La formació i la inserció laboral

- Anticipar els programes de formació laboral per a l'alumnat que té expectatives d'incorporació al món laboral en finalitzar l'escolaritat obligatòria.
- Convertir la formació continuada en un eix important del sistema de formació per la via de la integració conjunta amb la resta de les modalitats de formació professional. Potenciar els centres integrats que ofereixen les diferents modalitats de formació professional.
- Millorar el ventall de titulacions de grau mitjà, en connexió amb les necessitats socials. Augmentar els recursos per a les instal·lacions i infraestructures dels centres docents.
- Aprofundir en les garanties d'igualtat d'oportunitats de gènere en el camp de la formació professional.
- Flexibilitzar el calendari i l'horari escolar dels centres de formació professional, per tal de facilitar l'estudi a l'alumnat que treballa.

Secció V. Avaluació dels aprenentatges i orientació

- Entendre l'avaluació com un procés global i integrador de diversos moments del procés educatiu. Acordar, en cada centre, els criteris que han de regir l'avaluació en les diverses matèries.
- Estimular la participació de l'alumnat i les famílies en els processos d'avaluació dels aprenentatges per tal que se'ls facin propis i els utilitzin per a la millora.
- Promoure des de l'Administració la creació i el desenvolupament de materials avaluatius per a ús del professorat i com a exemples per enriquir la seva reflexió.
- Encetar un període de reflexió sobre l'estructura i funcionament dels equips d'assessorament psicopedagògic (EAP), per tal de garantir la seva coordinació amb l'actuació d'altres instàncies escolars i extraescolars.
- Crear departaments d'orientació en els centres i potenciar i dignificar la funció tutorial i d'orientació de l'alumnat.

Secció VI. Ensenyaments artístics

- Identificar les competències bàsiques que, en finalitzar l'educació obligatòria, l'alumnat hauria d'aconseguir en l'àmbit artístic.
- Incrementar la formació inicial i permanent de l'alumnat del professorat dels ensenyaments artístics i, especialment, del professorat de dansa i teatre.
- Crear un centre de recursos artístics (CRA), que dinamitzi els ensenyaments artístics i faciliti assessorament al professorat i als centres.
- Ampliar l'actual servei d'inspecció en l'àrea de l'educació artística, dotant-lo de més professionals especialitzats.
- Crear mecanismes administratius que vinculin els ensenyaments artístics dels centres de règim general amb els dels centres que ofereixen ensenyaments artístics especialitzats, per tal d'optimitzar recursos humans i dur a terme accions conjuntes.

Secció VII. Competències bàsiques

Aquesta secció va elaborar una proposta de gradació, entre primària i secundària, de les competències bàsiques que haurien d'aconseguir els alumnes en finalitzar l'educació obligatòria. També va proposar unes directrius per avaluar-les.

6. CONSIDERACIONS FINALS

6.1. Característiques generals dels sistemes d'indicadors d'ensenyament

Un sistema d'indicadors d'ensenyament, del tipus proposat per l'OCDE, és un instrument d'avaluació útil, necessari, adaptable i perfectible per tenir una visió de conjunt d'un sistema educatiu i de la seva evolució al llarg del temps.

Convé que sigui útil per descriure el funcionament general del sistema educatiu i possibiliti la comparació entre sistemes de diferents països. Aquesta possibilitat comporta una altra utilitat afegida: la tendència a la unificació de criteris respecte al tractament de les dades estadístiques de les administracions competents.

L'adopció d'un sistema determinat d'indicadors implica la periòdica actualització de les dades. La recopilació de dades, una vegada configurada la xarxa estadística de base, pot esdevenir una feina relativament senzilla, encara que cal avançar per arribar a un mètode que, tot respectant la diversitat dels sistemes educatius, possibiliti la comparació dels respectius resultats i que no impliqui un temps considerable ni un cost addicional. L'experiència acumulada en la matèria farà també cada vegada més planeres l'anàlisi i la interpretació dels resultats.

6.2. Sistema d'indicadors d'ensenyament propis de Catalunya

A Catalunya ja s'han fet set informes anuals, amb dades referides a les publicacions de l'OCDE, i ara es presenta el vuitè, amb la majoria de dades referides al curs 2000-2001 i amb l'estudi evolutiu d'alguns indicadors educatius de Catalunya fins a l'any 2002, per tal d'actualitzar-los. En cadascun d'aquests informes s'ha mantingut un nucli constant d'indicadors que s'ha anat actualitzant, i uns altres indicadors que s'han canviat en funció de les dades disponibles i les necessitats detectades.

La reforma afavorida per la LOGSE, especialment l'ampliació de l'escolarització obligatòria, acosta en gran part l'estructura del nostre sistema educatiu a les estructures usuales al nostre entorn.

S'observa, però, que a Catalunya,

- El percentatge de població adulta que tenia, com a màxim, estudis de primària l'any 2002, era encara elevat i gairebé el 56,6% de la població no havia superat aquest nivell. Tot i que el nivell de formació del conjunt de la població adulta era relativament baix, la població jove de Catalunya té actualment uns nivells de formació molt semblants als dels joves de països del nostre entorn.
- A Catalunya, el problema del baix nivell de formació general està en procés de solució, de manera especial en els trams de població més jove, atès que l'any 2001, mentre només un 16,6% del segment de població d'edat compresa entre 55 i 64 anys havia assolit, com a mínim, una titulació de secundària, aquest percentatge s'elevava al 61,2% en el segment de població d'edat compresa entre 25 i 34 anys.
- Hi ha una clara tendència anivelladora del percentatge de dones que han assolit un determinat nivell de formació amb el d'homes que tenen el mateix nivell.
- En la majoria dels països de la UE, el percentatge de població jove d'edat compresa entre 0 i 29 anys, varia entre el 33% i el 47% del total de la seva població. A Catalunya, l'any 2000, el percentatge de població jove era del 35,3%, mentre que al conjunt de l'Estat era del 38%.
- La majoria dels països de l'euro assignen un percentatge semblant del seu PIB al finançament de la despesa educativa. Aquest percentatge varia entre el 4% i el 7% en gairebé tots aquests països.

- La despesa educativa que finança l'Administració autonòmica representa el 20% de la despesa pública total de Catalunya.
- Les despeses de personal del Departament d'Ensenyament durant el curs 1999-2000 tenien un pes del 82,6% del total de les despeses corrents.
- L'evolució de la despesa presenta algunes singularitats degudes a l'aplicació de la reforma educativa, amb l'ampliació de l'escolaritat obligatòria fins als 16 anys, i la variació relativa del nombre d'alumnat adscrit a cada nivell educatiu.
- Les ràtios de tots els nivells educatius de Catalunya han tingut una evolució positiva durant aquests últims anys, atès que totes han disminuït de manera clarament apreciable. Les ràtios són més baixes que les relatives a la mitjana espanyola i les relatives als països de l'euro, però, tot i amb això, cal ser prudents a l'hora de fer comparacions entre les diferents ràtios, atès que la definició del concepte de *professor* no és igual a tots els països de l'OCDE i algunes dades corresponents als països de l'euro són de cursos acadèmics diferents.
- Quant a les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació), la pràctica totalitat dels centres docents públics i privats de primària i secundària de Catalunya ja disposaven l'any 1999 de mitjans per connectar-se a Internet i a la XTEC (Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya). Les dades relatives a l'equipament dels centres docents de Catalunya són més bones que la mitjana de tots els països de l'euro, i això mostra el gran esforç que s'ha fet, tant per part de l'administració educativa com per part dels mateixos centres docents, a l'hora de dotar-se en recursos de noves tecnologies. Amb aquestes consideracions, en el curs 2001-2002 a Catalunya teníem una ràtio del conjunt de l'ensenyament públic primari i secundari del voltant de 10,5 alumnes per ordinador.
- Sembla clara la necessitat de potenciar els ensenyaments professionals per tal d'acostar-nos més als nivells d'Europa i l'OCDE.
- En relació amb el clima escolar als centres de secundària de Catalunya, i quant a l'àrea d'anglès, el professorat consultat manifesta un alt grau de satisfacció, tant pel que fa a les relacions establertes amb el grup d'alumnat com respecte a la disciplina i la motivació de l'alumnat per a l'aprenentatge de la llengua anglesa. Quant a la relació que tenen amb les famílies, cal destacar que el professorat d'anglès ha manifestat un grau de satisfacció alt; en canvi, no semblen tan satisfets amb l'interès que presenten les famílies i la col·laboració que proporcionen en els estudis dels fills i en les activitats que s'organitzen a l'escola.
- De manera general, el professorat de l'ensenyament primari té uns percentatges de participació a les eleccions als consells escolars superiors als de l'ensenyament secundari. Malgrat les campanyes que l'Administració ha dut a terme, la participació de les famílies en les eleccions als consells escolars acostuma a ser molt baixa, de manera especial a la secundària.
- L'assoliment de competències bàsiques per part de l'alumnat de l'ensenyament secundari és satisfactori en l'àmbit lingüístic de llengua catalana i llengua castellana, en l'àmbit sacionatural i també en l'àmbit de les tecnologies de la informació i la comunicació. En canvi, en l'àmbit matemàtic i en l'àmbit llengua anglesa l'assoliment de competències bàsiques és menys satisfactori.
- L'evolució que han experimentat els resultats corresponents a l'alumnat dels diferents cicles d'educació primària valorat amb "Progressa adequadament" des del curs 1997-98 fins al curs 2001-2002 mostra una tendència alcista que s'ha anat estabilitzant durant els últims cursos i que és molt semblant en els tres nivells de l'ensenyament primari.
- L'estudi de l'evolució dels resultats corresponents a l'alumnat d'ESO des del curs 1997-98 fins al curs 2001-2002 ens permet advertir una estabilització del percentatge d'alumnat que supera el segon cicle i un descens molt lleuger en el cas de l'alumnat que supera el primer cicle.
- En el cas de l'alumnat de batxillerat podem observar que, tant el percentatge d'alumnat que supera el primer curs, com el d'alumnat que supera el segon curs i obté el títol de batxillerat, han augmentat des del curs 1997-98 fins al curs 2001-2002 de manera notable.

- El resultat dels informes que la Subdirecció General de la Inspecció d'Ensenyament de Catalunya elabora anualment a partir de les dades que els centres li faciliten respecte de l'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat dels diferents nivells educatius mostren una evolució positiva en la majoria dels nivells.

6.3. Perspectives futures

Per a les successives actualitzacions d'aquest sistema d'indicadors, caldrà aprofundir i ampliar, tal com ja s'ha començat a fer en les edicions anteriors, l'estudi dels indicadors de processos i resultats relatius a l'organització i funcionament dels centres docents a Catalunya, ja que el seu coneixement és fonamental per poder millorar la qualitat de l'ensenyament.

Caldrà també continuar relacionant les dades dels indicadors de context amb les dels resultats de l'alumnat per tal de conèixer els factors que poden contribuir a millorar la qualitat del sistema educatiu.

GLOSSARI DE SIGLES

- AMPA:** Associació de Mares i Pares d'Alumnes
- CERI:** Centre for Educational Research and Innovation
- CITE:** Classificació Internacional Tipus d'Ensenyament
- CNED:** Classificació Nacional d'Estudis
- EDU365:** Portal educatiu del Departament d'Ensenyament
- EPA:** Enquesta de població activa
- ESO:** Educació secundària obligatòria
- EURO:** Unió monetària europea
- EUROSTAT:** Servei d'Informació Estadística de la Unió Europea
- FP:** Formació professional
- IES:** Institut d'educació secundària
- INCE:** Instituto Nacional de Calidad y Evaluación
- INES:** Indicators of Education Systems
- LOGSE:** Llei d'ordenació general del sistema educatiu
- OCDE:** Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)
- PAS:** Personal d'administració i serveis
- PIB:** Producte interior brut
- PISA:** Programme for International Student Assessment
- PPC:** Paritat del poder de compra
- RDSI:** Red Digital de Servicios Integrados
- SGTI:** Subdirecció General de Tecnologies de la Informació
- TIC:** Tecnologies de la informació i de la comunicació
- TIMSS:** Trends in Mathematics and Science Study
- XTEC:** Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya

RELACIÓ DE PUBLICACIONS DE LA MATEIXA COL·LECCIÓ

1. Indicadors d'Ensenyament de Catalunya. Maig de 1995 (Informe d'ús intern)
2. Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya. Juliol de 1996 (Informe d'ús intern)
3. Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya. Juliol de 1997
4. Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya. Juliol de 1998
5. Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya. Juliol de 1999
6. Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya. Desembre de 2000
7. Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya. Novembre de 2002

Introducció, 7

- I. Contextualització bàsica, 7
 - I.I. Preliminars, 7
 - I.II. Els indicadors dels sistemes educatius, 7
 - I.III. El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 8
- II. Elaboració dels indicadors del sistema educatiu de Catalunya, 8
- III. Guia de lectura, 8
- IV. Fonts estadístiques. Agraïments, 9

1. Indicadors de context, 11

- 1.1. Nivell general de formació, 11
 - 1.1.1. Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, d'acord amb el nivell de formació màxim assolit, 12
 - Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, d'acord amb el nivell de formació màxim assolit (als països de l'euro), 13
 - Evolució de l'indicador "Distribució de la població d'edat compresa entre 25 i 64 anys, d'acord amb el nivell de formació màxim assolit", des de 1998 fins a 2002, a Catalunya, 14
 - 1.1.2. Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64, anys que ha acabat, almenys, l'ensenyament secundari (per trams d'edat), 15
 - Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, que ha acabat, almenys, l'ensenyament secundari per trams d'edat i als països de l'euro, 16
 - Evolució de l'indicador "Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, que ha acabat, almenys, l'ensenyament secundari (per trams d'edat)", des de 1998 fins a 2002, a Catalunya, 17
- 1.2. Nivell de formació per sexes, 18
 - Evolució de l'indicador "Proporció de dones, entre la població de 25 i 64 anys, que han assolit un nivell específic de formació", des de 2000 fins a 2002, a Catalunya, 18
- 1.3. Percentatge de població d'edat compresa entre 0 i 29 anys que hi ha al conjunt de la població, 19
 - Població jove, d'edat compresa entre 0 i 29 anys, com a percentatge de la població total de cada país, 20
 - Evolució de l'indicador "Percentatge de la població d'edat compresa entre 5 i 29 anys en el conjunt de la població", des de 1997 fins a 2001, a Catalunya, 22
- 1.4. PIB per habitant a preus constants, paritats de poder de compra, convertits en dòlars, 23
 - PIB per habitant a preus constants, paritats de poder de compra convertits en dòlars, als països de l'euro, 24

2. Indicadors de recursos, 25

- 2.1. Evolució de les despeses d'educació amb relació al PIB a Catalunya, 26
- 2.2. Participació de l'educació en la despesa pública de Catalunya, 27
 - Evolució de l'indicador "Participació de l'educació en la despesa pública del país", 28
- 2.3. Despeses d'educació per nivell de govern, 29
 - 2.3.1. Evolució de l'indicador "Despeses d'educació per font inicial de finançament", 29
 - 2.3.2. Evolució de l'indicador "Despeses d'educació per font final de finançament", 30
- 2.4. Despeses de funcionament i despeses de capital, 31
 - 2.4.1. Despeses de funcionament i de capital per a l'educació, en percentatge del total de les despeses d'educació (per nivell d'ensenyament), 31

- 2.4.2. Repartiment, en percentatge, de les despeses de funcionament per partides (primària i secundària, centres públics i privats concertats), 33
- 2.4.3. Repartiment, en percentatge, de les despeses de funcionament per partides (universitat), 34
- 2.5. Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, 35
 - 2.5.1. Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament expressades en dòlars EUA convertits en PPC (centres públics i privats conjuntament), 35
 - Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament (centres públics i privats), expressades en dòlars EUA convertits en PPC als països de l'euro, 36
 - 2.5.2. Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, expressades en relació amb el PIB per habitant, en centres públics i privats, 37
 - Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, expressades amb relació al PIB per habitant, en centres públics i privats als països de l'euro, 38
 - 2.5.3. Evolució de les "Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, expressades en euros, en centres públics i privats a Catalunya", 39
 - 2.5.4. Evolució de les "Despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament, expressades en euros, en centres públics a Catalunya", 40
- 2.6. Evolució de la despesa educativa total a Catalunya, 41
 - 2.6.1. D'acord amb la titularitat del centre, 41
 - 2.6.2. Per nivells educatius i titularitat del centre, 42
- 2.7. Retribucions del professorat, 44
 - 2.7.1. Retribucions del professorat d'ensenyament primari, 44
 - Retribucions del professorat d'ensenyament primari als països de l'euro, 45
 - 2.7.2. Retribucions del professorat d'ensenyament secundari obligatori, 46
 - Retribucions del professorat d'ensenyament secundari obligatori als països de l'euro, 47
- 2.8. Ràtio alumnes/professor, per nivell d'ensenyament, 48
 - 2.8.1. Ràtio alumnes/professor, al conjunt de l'ensenyament públic + privat, per nivell d'ensenyament, 48
 - Ràtio alumnes/professor, per nivell d'ensenyament, als països de l'euro, (a l'ensenyament públic + privat), 49
 - Evolució de l'indicador "Ràtio alumnes/professor per nivell d'ensenyament", des de 1997 fins a 2002, a Catalunya (ensenyament públic), 50
 - Evolució de l'indicador "Ràtio alumnes/professor per nivell d'ensenyament", des de 1997 fins a 2002, a Catalunya (ensenyament públic + privat), 51
- 2.9. Equipament TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) als centres docents de l'educació primària i secundària de Catalunya, 52
 - Evolució del nombre d'usuaris de la XTEC en els darrers set anys, 53
 - Dotació d'ordinadors subministrats als centres públics de l'ensenyament primari i secundari de Catalunya des de l'any 2000 fins al 2003, 54
 - Ràtios d'alumnes per ordinador, 55
 - Evolució de l'ús de correu electrònic per part del professorat i dels centres docents, 57
 - Formació del professorat en noves tecnologies. Cursos de formació en matèria TIC per al professorat organitzats pel Departament d'Ensenyament de Catalunya, 57
 - Un nou portal educatiu: el portal edu365.com, 59

3. Indicadors d'escolarització i processos, 61

- 3.1. Escolarització a l'ensenyament reglat, 62
 - Evolució, segons la titularitat, dels efectius escolaritzats a Catalunya per cada 100 persones de la població d'entre 5 i 29 anys des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02, 62
 - Evolució, per nivells educatius, dels efectius escolaritzats a Catalunya per cada 100 persones de la població d'entre 5 i 29 anys, 63
- 3.2. Taxa neta d'escolarització a l'educació infantil en escoles públiques i privades, 64
- 3.3. Escolarització a l'ensenyament secundari, 65
 - Evolució de la taxa d'escolarització a l'ensenyament secundari públic i privat a Catalunya, 65
- 3.4. Percentatge d'escolarització de l'alumnat de l'ensenyament secundari (ESO i batxillerat) i professional, en escoles públiques i privades, 66
 - Evolució del percentatge d'alumnat de l'ensenyament secundari (ESO i batxillerat) i professional, en escoles públiques i privades a Catalunya, 67
- 3.5. Clima escolar a l'àrea d'anglès en els centres de primària de Catalunya, 68

- 3.6. Clima escolar a l'àrea d'anglès en els centres de secundària. Resultats obtinguts en l'avaluació del curs 2000-2001, 71
- 3.7. La utilització de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) en les pràctiques docents a l'ESO, 75
 - 3.7.1. L'ús de l'ordinador en el centre, 76
 - 3.7.2. L'ús de l'ordinador fora del centre, 78
 - 3.7.3. El professorat i l'ús de les TIC, 80
- 3.8. Participació de les famílies, 83
 - Dades de participació a les eleccions als consells escolars dels centres públics de Catalunya. Curs 2002-2003, 83
 - Dades de participació a les eleccions als consells escolars dels centres privats concertats de Catalunya. Curs 2002-2003, 84

4. Indicadors de resultats, 89

- 4.1. Resultats obtinguts per l'alumnat de la mostra de Catalunya que va participar a les proves de competències bàsiques d'ensenyament secundari obligatori, 90
 - Domini de competències bàsiques. Resultats generals per àmbits d'alumnat de 2n curs d'educació secundària que assoleix les competències bàsiques, 91
- 4.2. Avaluació del progrés i promoció de l'alumnat d'educació primària a Catalunya. Curs 2001-2002, 96
 - Resultats de l'avaluació en els diferents cicles, 96
 - Evolució dels percentatges d'alumnat de primària de Catalunya valorat amb "Progressa adequadament" des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02, 97
- 4.3. Avaluació del progrés i promoció de l'alumnat d'educació secundària obligatòria a Catalunya, 98
 - Resultats de l'avaluació en els diferents cicles, 98
 - Evolució dels resultats de superació de cicle obtinguts per l'alumnat d'ESO de Catalunya des del curs 1997-98 fins al curs 2001-02, 99
- 4.4. Resultats acadèmics de l'alumnat de batxillerat a Catalunya, 100
 - Resultats de l'avaluació de batxillerat en els diferents cursos i modalitats. Percentatges de promoció, 100
 - Evolució dels resultats obtinguts per l'alumnat de batxillerat de Catalunya des del curs 1997-1998 fins al curs 2001-2002, 101
- 4.5. Resultats acadèmics de l'alumnat que ha cursat cicles formatius de formació professional específica a Catalunya, 102
 - Resultats obtinguts per l'alumnat de cicles formatius de grau mitjà, 102
 - Resultats obtinguts per l'alumnat de cicles formatius de grau superior, 102
- 4.6. Taxa d'activitat de la població d'entre 25 i 64 anys segons el seu nivell d'estudis, 103
 - Evolució de l'indicador "Taxa d'activitat de la població d'edat compresa entre 25 i 64 anys segons el nivell d'estudis acabats" des de l'any 1998 fins a l'any 2002 a Catalunya, 104

5. La Conferència Nacional d'Educació, 105

- Una avaluació global i participativa del sistema educatiu català: la Conferència Nacional d'Educació 2000-2002, 105
- Síntesi de les propostes més rellevants de cada secció, 106

6. Consideracions finals, 109

- 6.1. Característiques generals dels sistemes d'indicadors d'ensenyament, 109
- 6.2. Sistema d'indicadors d'ensenyament propis de Catalunya, 109
- 6.3. Perspectives futures, 111

Glossari de sigles, 113

Relació de publicacions de la mateixa col·lecció, 115

Índex analític, 117